

5. DESCRIPCIÓ I ANÀLISI DE RESULTATS

La variació interna de la llengua catalana compta, tal com hem assenyalat a 1.1.1, amb una tradició important d'estudis dialectològics. Tanmateix, dèixem que són menys freqüents les dades disponibles sobre l'ús lingüístic en funció d'aspectes situacionals o sociològics. En aquest capítol ens disposem a aportar elements que ajudin a descriure el procés de canvi lingüístic que afecta diferents trets morfològics nominals propis de la parla de la Conca de Tremp, a partir de dades procedents d'una situació comunicativa oral formal que inclou diferents modalitats de parla caracteritzades per posicions diverses en l'escala de formalitat.

En la llengua catalana, la varietat normativa, elaborada a principis de segle, entra en fase de difusió massiva a començament dels anys 80, és a dir, en el moment en què es vehicula a través de l'escola i els mitjans de comunicació. A 1.1.2 hem plantejat com aquest fet propiciaria una acceleració important del procés d'homogeneïtzació que ja afectava la varietat nord-occidental com a conseqüència de l'acció de factors externs – el pas de la societat tradicional a la societat actual, per exemple– i també per altres causes de caràcter intern com l'actuació de diverses vies de canvi diacrònic. Això fa previsible que la reducció de la diversitat estructural de les varietats geogràfiques avanci de manera especial en determinades condicions com en l'ús d'estils formals, més afectats per la normativa

escrita i per l'ús oral prestigiós; també en les generacions joves i de mitjana edat, escolaritzades totalment o parcialment en llengua catalana o que han adquirit coneixements de català escrit possiblement per necessitats laborals i que són més proclius al contacte interdialectal; o en presència de certs factors de tipus lingüístic com els contextos articuladoris en què s'inicià el canvi històric. En conjunt, doncs, l'adopció de formes morfològiques nominals pròpies de la llengua normativa es manifestaria clarament en l'àmbit nord-occidental a propòsit de l'ús de modalitats de parla formals. Aquesta tendència homogeneïtzadora es concretaria en l'avançat procés de substitució en què es trobarien trets morfològics marcats o conscients com l'article etimològic *i*, en general, aquells trets exclosos de l'aprenentatge sistemàtic de la llengua com el mateix article masculí ple o d'altres que, tot i previstos per la normativa, no gaudeixen de divulgació massiva, ni de prestigi en els seus àmbits territorials o s'han vist afectats per interpretacions restrictives o simplificadores, com pot ser el cas de les formes plenes singulars dels pronoms febles o els possessius femenins en *u*. En canvi, altres variants morfològiques pròpies caracteritzades per diferències no marcades de tipus fonètic com les variants sonoritzades dels adjectius demostratius, es mantindrien més resistents a l'avanç del canvi.

Amb l'objectiu d'establir en quin punt del procés de canvi lingüístic es troben els trets morfològics –caracteritzats a 4.1– en la parla de la Conca de Tremp i d'analitzar la intervenció en aquest procés dels factors de caràcter lingüístic i extralingüístic a què al·ludíem a 4.2, passem a examinar els resultats del processament de les dades proporcionades pel corpus oral constituït expressament per a aquesta anàlisi, en què combinem les perspectives qualitativa i quantitativa, com a complement de la descripció dels diferents aspectes lingüístics en la comunitat de parla –vegeu 2.1.3.2.

Així, l'anàlisi de diversos trets, concretament el pronom àton analògic de primera persona del plural i l'adjectiu possessiu femení es fa des de la perspectiva de l'estadística descriptiva, a causa de l'escàs volum de dades en comparació amb les altres variables que aconsella interpretar amb cautela els resultats del càlcul probabilístic realitzats amb GoldVarb 2.0.

Pel que fa a l'exposició i la quantificació dels resultats, reproduïrem, d'una banda, les dades percentuals resultants de la mostra analitzada, que són de caràcter global, o sigui, de cada variant en relació a cada factor explicatiu; i en tabulacions creuades, això és, de cada variant en relació a la confluència de dos factors explicatius de diferents grups. D'altra banda, exposarem i analitzarem les dades obtingudes del càlcul de probabilitats, que són resultats fixos, no sotmesos a variació casual i, per tant, generalitzables a altres situacions en què concorrin les mateixes condicions d'anàlisi.

5.1 L'article definit masculí

En relació a la disponibilitat o freqüència d'aparició de l'article definit en la llengua catalana, el *Diccionari de freqüències* de l'Institut d'Estudis Catalans (Rafel, 1996: V i ss.), que recull les dades corresponents al Corpus Textual Informatitzat de la Llengua Catalana – basat al seu torn en textos escrits literaris i no literaris des del 1833– i que aporta resultats de freqüència d'utilització de les unitats lèxiques en català, classifica els articles i les preposicions com a *mots útils*, és a dir, com a aquells que s'usen més sovint i presenten una distribució més uniforme en

tot tipus de textos. Efectivament, els resultats del processament de les dades que ens ofereix aquest *Diccionari* indiquen que l'article definit resulta ser la unitat lèxica més usada en català –3.087.317 ocurrences sobre un total de 52.375.044 mots, això representa el 5,89%– seguida a certa distància de la preposició *de* –2.028.252 ocurrences. L'article definit¹⁴⁹ és, per tant, el tret amb major freqüència d'aparició en la llengua catalana. Les dades que ens proporciona el corpus de recerca constituït per a la nostra anàlisi, que conté uns 42.000 mots –vegeu 3.4–, s'ajusten a aquest perfil, ja que es recullen 916 ocurrences de la variable dependent, malgrat integrar exclusivament casos d'article definit masculí reforçat o etimològic precedint substantiu, adjectiu, adverb, possessiu, verb o antropònim començat per consonant –vegeu 4.1.1–, això suposa el 2,18% dels mots del corpus. Aquesta quantitat duplica el nombre d'ocurrences recollides en qualsevol de les altres quatre variables analitzades.

A nivell general, doncs, l'article definit presenta el major grau d'aparició entre tots els mots de la llengua. A més, en el cas dels registres informatius sembla que l'ús tendeix clarament a la nominalització, ja que, tal com assenyalen Briz & Prunyonosa (1987: 77), l'article determinat fa possible el progrés de la informació i, consegüentment, evita la redundància. En aquest sentit, cal tenir en compte que l'estil nominal és una característica dels tecnolèctes i que el llenguatge administratiu n'és un exemple paradigmàtic, perquè en aquest llenguatge d'especialitat el pes semàntic de la frase recolza en el substantiu (Haensch, 1983: 16),

¹⁴⁹ En aquest càlcul es comptabilitza les formes de masculí, femení, singular i plural; les formes etimològiques, l'article salat i totes les variants apostrofades d'acord amb la normativa actual o segons es representin en ortografia prefabriana. En canvi, no comptabilitza els articles que formen part de les contraccions (Rafel, 1996: XL).

majoritàriament masculí, com sembla ser comú a tots llenguatges especialitzats (Gelpí, 1998: 139). En canvi, les converses informals tendirien a la pronominalització, especialment a l'ús de pronoms de primera i segona persones, i a la verbalització, més pròpia del to informal (Gelpí, 1998: 136-137). Aquest fet es podria il·lustrar amb les dades obtingudes en un dels treballs exploratoris previs, concretament el corpus de llengua oral informal constituït a partir de converses semidirigides amb l'objectiu de descriure i analitzar l'ús de l'article definit (vegeu Romero, 1994: 54-55), en què s'aportarien indicis sobre aquest aspecte de la menor presència de substantius, i consegüentment d'articles definits, associat al to informal. En aquesta recerca sobre un corpus de 92.400 mots, es recollien 1.459 ocurrències d'article definit masculí que suposen, doncs, un 1,57% dels mots.

Com veiem, l'article definit té, des del punt de vista quantitatiu, una presència gens menyspreable en el corpus¹⁵⁰. Segons el grau de preparació, la seva distribució concentra la major part d'ocurrències de la forma etimològica en l'estil espontani, perquè el 8% d'articles definits produïts en l'estil espontani són formes etimològiques, mentre que del total d'ocurrències produïdes en l'estil preparat, només l'1% correspon a l'article patrimonial. Globalment, les formes etimològiques representen el 3% del total d'articles definits registrats. Segons això, el percentatge de pèrdua de l'article definit masculí etimològic en aquest àmbit oral formal de les sessions plenàries municipals a la Conca de Tremp seria elevadíssim, atès que només 3 de cada 100 casos produïts en aquestes condicions

¹⁵⁰ Els resultats complets i detallats del tractament quantitatiu de les cinc variables es poden consultar a l'Annex IV.

correspondrien a les formes patrimonials *lo/los* (vegeu Taula 5.1).

Taula 5.1. Distribució de l'article definit masculí segons l'estil de parla: freqüències relatives i absolutes

Grup de factors estil de parla	Aplicacions		No-aplicacions		Total	
	N	%	N	%	N	%
factor <i>a</i> (preparat)	613	99	6	1	619	68
factor <i>b</i> (espontani)	273	92	24	8	297	32
Total	886	97	30	3	916	

A propòsit d'aquests resultats no voldríem obviar un parell de comentaris: d'una banda, que l'estil preparat, en el nostre cas sovint format per modalitats escrites per ser llegides o per textos amb un nivell important de preparació destinats a la informació o l'argumentació, denotaria la interferència de la llengua escrita sobre l'ús oral, atès que, com vèiem, la presència de formes patrimonials resulta ser esporàdica:

- (1) *los baixos* de l'edifici de protecció oficial (1L304/amxup)¹⁵¹
- (2) *ja saben lo camí* del jutjat (5L2022/amxus)

D'altra banda, que les mostres d'estil espontani en el context formal del ple municipal es veurien condicionades per aquesta situació, perquè explícitament s'hi evita l'ús d'aquest tret altament marcat:

¹⁵¹ Des d'ara, els exemples que se citin del corpus reproduïen el grup tonal complet en què s'han produït el tret i incorporen els següents codis de localització: el primer número, de l'1 al 5, indica la sessió plenària en què s'ha recollit; a continuació, apareix el número de línia, per exemple L309; i després de la barra inclinada figuren els codis corresponents als factors explicatius: en la variable A el primer correspon a l'estil de parla; el segon, a l'edat; el tercer, al context articuladori; el quart, al grau d'instrucció i coneixement de català; i el cinquè, al nombre.

(3) *lo dia* tretze de març (2L2231/bgxns)

(4) perquè vostè no *sap los contactes* que ha tingut l'alcalde amb ague(s)t grup (5L846/bmxup)

Precisament, la combinació que s'estableix entre el pes de la llengua escrita i el fet de trobar-nos davant de possiblement el tret patrimonial més connotat en la varietat nord-occidental¹⁵², precipitaria el procés de substitució. El grau d'instrucció i de coneixement del català escrit dels informants resulta ser el grup de factors en què s'ha recollit la diferència major entre els diferents factors que l'integren. En aquest cas, el grup d'informants que tenen un grau d'instrucció a nivell d'estudis universitaris i coneixements de català escrit produeixen un 98% de formes reforçades, davant del 87% que es recull en el factor que aplega els informants amb formació secundària o professional i sense coneixement de la llengua escrita (vegeu Taula 5.2):

(5) *lo carrer* soldevila falten cinc adoquins (1L823/agxns)

(6) si no m'ha *donat los informes* com vol que la convoqui la comissió (2L1545/bmxup)

En aquest punt, resulta interessant disposar de resultats de tabulació creuada per poder comprovar de quina manera es comporten les dades segons la coocurrència del grup de factors estil de parla amb el grup grau d'instrucció i coneixement de la llengua catalana (vegeu Taula 5.3).

Taula 5.2. Distribució de l'article definit masculí segons el grau d'instrucció i de

¹⁵² Sobre aquest assumpte en concret, ens remetem a l'exposat fins ara; a més, es pot consultar el treball experimental de Suïls (1993: 15-16), basat en una enquesta de percepció en informants de 22 anys procedents de Lleida ciutat i de localitats rurals de la rodalia de la capital.

coneixement de la llengua escrita: freqüències relatives i absolutes

Grup de factors grau d'instrucció i de coneixement del català escrit	Aplicacions		No-aplicacions		Total	
	N	%	N	%	N	%
factor <i>u</i> (estudis universitaris i coneixement del català escrit)	810	98	14	2	824	90
factor <i>n</i> (estudis mitjans o professionals i no- coneixement de català escrit)	76	83	16	17	92	10
Total	886	97	30	3	916	

Les xifres de tabulació creuada corresponents a la confluència entre el factor de grau d'instrucció mitjana i no-coneixement de català escrit, *n*, amb el factor d'estil de parla espontani, *b*, acapara el percentatge més elevat de producció de formes etimològiques i amb diferència destacable respecte de la resta, 23 punts percentuals:

(7) *lo conveni* antic també tinc aquí eh (2L173/bgxns)

(8) *lo fons* de tot això (1L2566/bgxns)

També el factor *n* propicia l'aparició de la segona freqüència més elevada de producció de la forma etimològica –el 9%– en coocurrència amb el factor d'estil de parla preparat, *a*, que presenta un grau de substitució gairebé absolut de la forma patrimonial quan concorre amb el factor d'instrucció universitària i coneixement de català escrit:

(9) *el ple* s'ha de legalitzar (3L35/amxus)

(10) i si un *revisa els números* de l'any anterior (5L2227/ajyup)

Taula 5.3 Distribució de l'article definit masculí segons l'estil de parla i el grau d'instrucció i de coneixement de la llengua escrita: freqüències relatives i absolutes en tabulació creuada

CROSS TABULATION							
<ul style="list-style-type: none"> • 22/4/00 13:17 • Token file: variable A • Conditions: variable A.Cnd 							
Group #1 – horizontally.							
Group # 2 – vertically.							
		a	%	b	%	Σ	%
u	1	581	99	229	95	810	98
	–	3	1	11	5	14	2
	Σ	584		240		824	
n	1	32	91	44	77	76	83
	–	3	9	13	23	16	17
	Σ	35		57		92	
Σ	1	613	99	273	92	886	97
	–	6	1	24	8	30	3
	Σ	619		297		916	

Tot i això, els percentatges de pèrdua de la variant patrimonial són sempre superiors quan intervé el factor corresponent a la formació universitària i coneixement de català escrit. En definitiva, el creuament de factors *a* i *u* ens dibuixa un nivell molt avançat del procés de substitució lingüística de l'article etimològic, que es veuria influït pel grau de preparació del discurs i, especialment, pel grau d'instrucció superior i coneixement de català escrit. A aquests dos grups de factors, que es revelen com a destacats, se'ls aplicarà el càlcul probabilístic.

Quant a la distribució sociolingüística de la variable segons l'edat

dels informants, resulta que el factor corresponent a menors de 30 anys, *j*, i el factor corresponent a informants entre 30 i 55 anys, *m*, presenten en tots dos casos el mateix percentatge residual de presència de la variant plena: el 2%; davant del 17% de formes etimològiques recollides en informants majors de 55 anys, *g*, tal com reflecteix la Taula 5.4.

Taula 5.4 Distribució de l'article definit masculí segons l'edat: freqüències relatives i absolutes

Grup de factors edat	Aplicacions		No-aplicacions		Total	
	N	%	N	%	N	%
factor <i>m</i> (30-55)	749	98	13	2	762	83
factor <i>g</i> (+55)	76	83	16	17	92	10
factor <i>j</i> (-30)	61	98	1	2	62	7
Total	886	97	30	3	916	

A tenor dels resultats, es podria confirmar, sempre segons la nostra anàlisi, un dels llocs comuns en sociolingüística: la hipòtesi segons la qual els informants de més edat són els més conservadors. En relació amb aquest tema, en la parla del Camp de Tarragona (vegeu Recasens, 1985: 154), per exemple, es donaria una situació similar amb l'ús de les variants plenes i reforçades en general, però amb un ús de les variants etimològiques que seria especialment vigent en individus majors de 60 anys. A partir d'aquí, però, en el nostre estudi no obtenim una gradació fins arribar al grup *j*, ja que com veïem el grup d'edat intermèdia, *m*, presenta la mateixa freqüència d'aplicació de la variable que el grup de menors de 30 anys. En aquests resultats podria influir el fet que tots els informants dels grups *j* i *m* tenen estudis superiors i dominen el català escrit, mentre que tots els informants del grup *g* presenten un grau d'instrucció mig o

professional i no tenen competència en català escrit. Aquest és el motiu que ha portat a no analitzar conjuntament els factors *g* i *n*, atès que s'hauria incorregut en una interacció –vegeu 3.5.3.

En el plantejament de l'anàlisi –vegeu 4.1.1– hem previst la incidència del context articulatori precedent, que ha estat formulat com a grup de factors explicatius, perquè ens sembla que no es pot menystenir aquest factor lingüístic en què possiblement s'inicià el canvi històric de la forma etimològica a la forma reforçada. D'entrada, els resultats obtinguts ens aporten informació general de la distribució de l'article definit masculí segons els contextos articulatoris d'aparició. Concretament, indiquen que el 64% de les unitats recollides apareixen després de pausa o de consonant, en canvi, només el 35,9% apareix darrere de vocal. Pel que fa, pròpiament, a la distribució de les variants d'article definit masculí (vegeu Taula 5.5), resulta que tots els casos de forma plena apareixen en el context articulatori precedent seguint pausa o consonant, *x* (11); això és, que no es recull cap cas seguint vocal, *y*:

(11) *i sap lo preu de la pedra* (1L2484/bgxns)

Aquest fet podria indicar que en el context que recull el factor *y*, precisament aquell en què s'inicià el canvi històric, ja no s'hi produeixen formes etimològiques. En un procés de substitució tan avançat com el que insinuen els resultats d'estadística descriptiva, les formes patrimonials haurien desaparegut darrere de mot acabat en vocal. Aquest resultat té una altra implicació a nivell analític, perquè el fet de no recollir cap dada de no-aplicació de la variable en un dels dos factors explicatius impossibilita l'accés a l'anàlisi probabilística a través de GoldVarb 2.0 (ens remetem a

3.5.3).

Taula 5.5 Distribució de l'article definit masculí segons el context articulatori precedent: freqüències relatives i absolutes

Grup de factors context articulatori precedent	Aplicacions		No-aplicacions		Total	
	N	%	N	%	N	%
factor y (seguint vocal)	329	100	0	0	329	36 *KnockOut*
factor x (seguint pausa o consonant)	557	95	30	5	587	64
Total	886	97	30	3	916	

El segon dels factors de caràcter lingüístic previstos per a l'anàlisi és el nombre de l'article. A 4.1.1 hem esmentat algunes dades recollides en estudis sobre textos antics, que plantegen la possibilitat que el plural sigui més resistent a la substitució. Concretament, Ahumada (1994: 23-24) recull un major nivell de manteniment de formes plurals etimològiques precedides de vocal, davant de la major regressió en singular, en un procés de crims lleidatà del segle XIV. També Lleal (1992: 123) troba “*abundants exemples d'a lo i de lo, molt més freqüents encara al plural*” en textos del període de la Decadència. Malgrat no descartar que es pugui tractar d'una situació resultant únicament de la representació gràfica, finalment hem decidit sotmetre a anàlisi aquest aspecte, més si tenim en compte que en estudis exploratoris previs –vegeu Romero, 1996: 168–, les formes plurals presentaven un índex d'aparició major en informants joves i en conversa informal, concretament el 14,94%, davant del 9,81% del singular. Tanmateix, el càlcul freqüencial aplicat a les dades del corpus dona els mateixos percentatges de pèrdua de la variant patrimonial en singular com

en plural (vegeu Taula 5.6), de manera que el nombre no determinaria un major o menor avenç del procés de substitució, que en qualsevol cas és pràcticament absolut, segons els resultats obtinguts.

Taula 5.6 Distribució de l'article definit masculí segons el nombre: freqüències relatives i absolutes

Grup de factors nombre	Aplicacions		No-aplicacions		Total	
	N	%	N	%	N	%
factor <i>s</i> (singular)	688	97	23	3	711	78
factor <i>p</i> (plural)	198	97	7	3	205	22
Total	886	97	30	3	916	

La tabulació creuada dels dos factors de caràcter lingüístic (vegeu Taula 5.7) confirmaria que el nombre no tindria incidència en l'aparició d'una o altra variant, perquè les variants singular i plural en coocurrència amb el context articulatori seguint pausa o consonant –recordem que és l'únic que incorpora dades de les dues variants– presenten el mateix percentatge d'aparició de formes reforçades –el 95%–, davant del 5% de formes plenes. A nivell de distribució de freqüències de les formes singulars o plurals, s'observa com el 77,6% del total de les formes d'article definit són singulars.

Taula 5.7 Distribució de l'article definit masculí segons el context articulatori precedent i el nombre: freqüències relatives i absolutes en tabulació creuada

CROSS TABULATION							
<ul style="list-style-type: none"> • 22/4/00 13:17 • Token file: variable A • Conditions: variable A.Cnd 							
Group # 3 – horizontally.							
Group # 4 – vertically.							
		Y	%	x	%	Σ	%
s	1	260	100	428	95	688	97
	–	0	0	23	5	23	3
	Σ	260		451		711	
p	1	69	100	129	95	198	97
	–	0	0	7	5	7	3
	Σ	69		136		205	
Σ	1	329	100	557	95	886	97
	–	0	0	30	5	30	3
	Σ	329		587		916	

L'aplicació de l'estadística inferencial ens ha permès obtenir la probabilitat de pèrdua de l'article patrimonial en una situació comunicativa oral formal en la parla de la Conca de Tremp i la incidència dels diversos factors explicatius en l'aplicació d'aquesta variable en aquest context. Els resultats probabilístics s'han obtingut a partir d'un càlcul de regressió que combina totes les probabilitats que una variant es produeixi segons la circumstància que enuncia cada factor explicatiu. Prèviament, però, cal valorar l'adequació de les dades analitzades al model teòric previst, que es manifesta a partir de diverses operacions de càlcul, la primera de les quals és el càlcul de versemblança. La pèrdua de la variant patrimonial de l'article definit masculí està relacionada amb els grups de factors explicatius previstos, perquè el logaritme de versemblança dona un resultat aproximat a 0, $-\logaritme \text{ de versemblança, } Log \text{ likelihood, } -104.941-$, fet que és confirmat per la gran proximitat d'aquest resultat amb l'obtingut pel

logaritme de màxima versemblança, *–Maximum possible likelihood*, – 104.303. La segona operació paral·lela que ofereix GoldVarb 2.0 per confirmar l'adequació del model teòric a la variable analitzada és la prova khi quadrat (χ^2). El resultat d'aquest càlcul no és fiable si en una o més cel·les no hi ha un mínim de cinc casos d'aplicació i de no-aplicació de la variable (Moreno Fernández, 1994: 137). Tal com mostra la taula 5.8, les cel·les *au* i *an* no compleixen aquest mínim, per tant no podem tenir en compte la probabilitat resultant $-p = 0.5329$, bastant superior a $.05$ – que la hipòtesi nul·la pugui ser refusada.

Les altres operacions de control de l'adequació al model teòric són els marges d'error, que ratifiquen l'ajustament dels factors explicatius al model teòric, perquè resulten insignificants en aquesta anàlisi, ja que no arriben a ni a 1 en cap de les quatre cel·les; la significació de l'anàlisi portat a terme, que s'indica de manera definitiva en l'anàlisi binomial de pujada i baixada¹⁵³ –en sociolingüística, la significació acceptable ha de ser inferior a $.05$: la taula 5.9 mostra una significació òptima, *Significance*, 0.000, per a aquesta anàlisi–; el diagrama de dispersió, *Scattergram*, que en dibuixar sobre l'eix central punts de mida proporcional al nombre de dades recollides indica també una correspondència entre les dades observades i el model previst –vegeu-lo a l'Annex IV. L'ajustament de l'anàlisi al model teòric ratificat en els resultats de les operacions que acabem de comentar, ens permet valorar i interpretar les probabilitats obtingudes.

La taula 5.8 mostra la probabilitat d'aplicació de la formulació de la

¹⁵³ En l'anàlisi de regressió esglaonada, el fet que la fase seleccionada pel programa en la pujada coincideixi amb la fase seleccionada en la baixada, i que, per tant, tots els grups de factors previstos en l'anàlisi resultin significatius per a l'anàlisi ratifica novament l'adequació model previst-dades analitzades.

variable dependent pèrdua d'article etimològic masculí en el resultat *Input* 0.985. La proximitat d'aquest resultat a 1 indica que el nombre de probabilitats que s'apliqui la variable és altíssim.

El segon valor estadístic important, *Weight*, assenyala el pes dels diferents factors explicatius en l'aparició de la variable. Els factors estil de parla preparat, *a*, del grup 1 i grau d'instrucció universitària & coneixement de català escrit, *u*, del grup 2 superen la probabilitat 0.5 -0.641 i 0.551 , respectivament-, resultat que apunta que afavoririen l'aplicació de la variable. La resta de factors: estil de parla espontani, *b*, del grup 1 i grau d'instrucció secundària o professional i no competència en català escrit, *n*, del grup 2 no afavoririen l'aplicació de la variable, perquè els valors estadístics que presenten es troben molt per sota de 0.5.

Els resultats de la columna *App/Total* descriuen l'aparició de la variable segons cada grup de factors; així, mentre al factor *a* l'aparició és altíssima, en el factor *n* és considerablement més baixa. Finalment, els valors que s'ofereixen a *Input&Weight* són probabilitats estimades que és interessant comparar amb els resultats reals d'*App/Total* per comprovar que no hi hagi decalatge entre els resultats de l'anàlisi i les estimacions. En tots el casos els resultats són idèntics o molt similars, excepte en el factor *n*, que presenta una lleugera distància.

Taula 5.8 Probabilitats de pèrdua de l'article etimològic segons l'estil de parla i el grau d'instrucció i coneixement del català escrit

BINOMIAL VARBRUL, 1 step
 Name of cell file: variable A.Cel (prob)
 Using more accurate method.
 Averaging by weighting factors.
 One-level binomial analysis...

Run # 1,4 cells:
 Iterations: 1 2 3 4 5 6
 Convergence at Iteration 6
 Input 0.985

Group	Factor	Weight	App/Total	Input&Weight
1:	a	0.641	0.99	0.99
	b	0.230	0.92	0.95
2:	u	0.551	0.98	0.99
	n	0.137	0.83	0.91

Cell	Total	App'ns	Expected	Error
bu	240	229	230.149	0.140
bn	57	44	42.844	0.126
au	584	581	579.847	0.322
an	35	32	33.165	0.781

Total Chi-square = 1.3681
 Chi-square/cell = 0.3420
 Log likelihood = -104.941
 Maximum possible likelihood = -104.303
 Fit: X-square(2) = 1.275, accepted. p = 0.5329

5.9 Anàlisi de regressió esglaonada de la variable A

BINOMIAL VARBRUL
 Name of cell file: variable A.Cel (prob)

Using more accurate method.
 Averaging by weighting factors.
 Threshold, step-up/down: 0.050001

Stepping Up...

----- Level # 0 -----

Run # 1, 1 cells:

Iterations: 1 2
Convergence at Iteration 2
Input 0.967
Log likelihood = -132.049

----- Level # 1 -----

Run # 2, 2 cells:
Iterations: 1 2 3 4 5
Convergence at Iteration 5
Input 0.980
Group # 1 – a: 0.671, b: 0.185
Log likelihood = -117.169 Significance = 0.000

Run # 3, 2 cells:
Iterations: 1 2 3 4 5
Convergence at Iteration 5
Input 0.978
Group # 2 – u: 0.562, n: 0.096
Log likelihood = -113.426 Significance = 0.000

Add Group # 2 with factors un

----- Level # 2 -----

Run # 4, 4 cells:
Iterations: 1 2 3 4 5 6
Convergence at Iteration 6
Input 0.985
Group # 1 – a: 0.641, b: 0.230
Group # 2 – u: 0.551, n: 0.137
Log likelihood = -104.941 Significance = 0.000
Maximum possible likelihood = -104.303
Fit: X-square(2) = 1.275, accepted, p = 0.5329

Add Group # 1 with factors ab

Best stepping up run: #4

Stepping Down...

----- Level # 2 -----

Run # 5, 4 cells:
Iterations: 1 2 3 4 5 6
Convergence at Iteration 6

Input 0.985

Group # 1 – a: 0.641, b: 0.230

Group # 2 – u: 0.551, n: 0.137

Log likelihood = -104.941

----- Level # 1 -----

Run # 6, 2 cells:

Iterations: 1 2 3 4 5

Convergence at Iteration 5

Input 0.978

Group # 2 – u: 0.562, n: 0.096

Log likelihood = -113.426 Significance = 0.000

Run # 7, 2 cells:

Iterations: 1 2 3 4 5

Convergence at Iteration 5

Input 0.980

Group # 1 – a: 0.671, b: 0.185

Log likelihood = -117.169 Significance = 0.000

All remaining groups significant

Groups eliminated while stepping down: None

Best stepping up run: #4

Best stepping down run: #5

L'article definit masculí, l'element de major disponibilitat en la llengua catalana i associat a l'estil eminentment nominal característic dels llenguatges d'especialitat i als textos de caràcter informatiu, presentaria una preeminència, gairebé exclusiva, de la variant reforçada *el/els* en l'ús oral formal de la parla de la Conca de Tremp. Tant el càlcul de freqüències relatives, que, com hem vist, indica una presència de la variant reforçada del 97%, com el càlcul de probabilitats, amb un *Input* 0.985, ratifiquen que la variant etimològica *lo/los* és usada només de manera esporàdica per la comunitat de parla en la situació comunicativa que estudiem. Per tant, la conjunció d'una situació comunicativa oral formal que inclou modalitats de parla situades a diferents nivells de preparació del discurs en aquesta comunitat de parla de transició intradialectal del domini nord-occidental

donaria com a resultat l'avançat procés de substitució d'un tret morfològic marcat.

En l'anàlisi de la incidència dels factors explicatius previstos en la pèrdua de la variant etimològica de l'article definit masculí, hem observat com a nivell d'estadística inferencial l'estil de parla preparat i el grau d'instrucció universitària & competència en català escrit intervindrien en l'aplicació de la variable. El càlcul de freqüències ha permès comprovar com la confluència del factor estil espontani i grau d'instrucció secundària o professional & no-competència en català escrit, dos dels factors més conservadors, propiciarien un major percentatge d'aparició de formes etimològiques, perquè en aquest cas el percentatge de pèrdua és del 77%. Cal recordar que el factor *n* es correspon també amb els informants majors de 55 anys, per tant, l'edat dels informants també es perfilaria, tal com es preveia, com a factor conservador.

El procés de substitució s'hauria precipitat arran de la divulgació massiva de la varietat codificada, que hauria afectat de manera clara les generacions escolaritzades en català. Un altre dels grans agents d'implementació de la llengua en un procés d'estandardització lingüística, els mitjans de comunicació, ha difós la varietat central sense treva; de fet, continua sense perfilar-se clarament una proposta de model estàndard oral nord-occidental –vegeu 1.1.2. A més, en el cas concret de l'article etimològic cal sumar-hi la proscripció explícita a què l'ha sotmès l'ensenyament de la llengua i que ha contribuït a la concepció de tret estigmatitzat entre els parlants d'aquesta zona.

5.2. Els pronoms febles singulars de CD i CI

A 4.1.2 hem delimitat els contextos d'aparició a partir dels quals recollim les ocurrences del corpus referides a la variable B: els casos de clítics personals reflexius i recíprocs de primera, segona i tercera persones del singular més els casos de *es/se* amb funció impersonal. Hem justificat la incorporació d'aquest pronom impersonalitzador, tot i tractar-se d'un cas amb una funció escassament pronominal, perquè no identifica un complement oracional ni remet a altres elements del discurs (Todolí, 1998: 90), pel fet que la presència en l'ús oral de diferents varietats geogràfiques de variants plenes i reforçades de les formes pronominals singulars que acabem d'esmentar és un aspecte de caràcter morfològic. En aquest sentit, i atès que a través de diccionaris de pronúncia –per exemple, Bruguera (1990: 20)–, manuals gramaticals –com Badia *et al* (1997: 211)– o llibres d'estil –per exemple Solà (1995: 29)– s'ha considerat preferible l'ús sistemàtic de la forma plena *se* davant verbs començats per *s-*, *c-* (12) (13), hem volgut evitar que la nombrosa presència d'ocurrences d'aquestes característiques en el corpus introduís una distorsió de caràcter estilístic en el tractament i l'anàlisi dels resultats. Per tant, no hem comptabilitzat aquests nombrosos casos de formes plenes davant *s-*, *ce-*, *ci-*.

(12) *se sotmet* a votació el pressupost de l'any noranta-sis (1L986)

(13) la primera subvenció *se satisfarà* (5L290)

També a 4.1.2 vèiem com un altre dels aspectes innovats pels manuals gramaticals actuals consisteix a circumscriure l'ús de formes pronominals plenes singulars a expressions estereotipades i modismes.

D'entre tots els casos de no-aplicació recollits de la variable B, cap no correspon a una expressió estereotipada, o sigui, que tots els casos documentats són variants plenes d'ús habitual, produïdes davant verb començat en consonant (14) o com a primer element d'una combinació binària amb *hi*, *ho* en posició proclítica (15):

- (14) s'ha de mirar com *se gasten* els cinc milions (1L806/atgxn)
- (15) sí però amb pendents que els minusvàlids *se hi matarien* (4L330/btmxu)

Precisament, no és menyspreable el nombre de casos que corresponen a combinacions binàries amb *hi*, *ho* –un 28% del total de casos de no-aplicació de la variable. Aquestes dades poden indicar que ens trobem davant d'un context de producció més conservador, possiblement per analogia al conjunt de casos en què s'usen sistemàticament les formes *me*, *te*, *se* com a primer element en combinacions binàries o ternàries.

Des del punt de vista quantitatiu, els pronoms de primera, segona i tercera persones del singular de CD i CI tenen una presència destacada en el corpus: 432 ocurrences, segons les condicions de recollida exposades més amunt, que suposen un 1,1% del total d'elements. La seva distribució segons la variable explicativa persona del pronom evidenciarà les restriccions a què se cenyeix el llenguatge administratiu i, per extensió, la sessió plenària municipal –vegeu l'exposició de 2.2.2. Entre aquestes restriccions hi ha la tria de la tercera persona¹⁵⁴, atès que aquest llenguatge d'especialitat es desenvolupa sobretot a nivell escrit i es defineix per l'estil

¹⁵⁴ L'ús de la primera persona és freqüent com a recurs per acostar-se a l'administrat; o sigui, que està indicat per a cartes, disposicions administratives, etc. També forma

indirecte i la impersonalitat (Duarte & Xirinachs, 1992: 228). A la taula 5.10 es mostra que el factor explicatiu tercera persona del singular, *t*, concentra el 79% d'ocurrències; el factor primera persona, *p*, suposa el 20% dels casos recollits; mentre que el factor segona persona, *s*, presenta un 1% testimonial. En relació amb aquest punt, observem com aquest resultat es podria relacionar amb un aspecte concret de diferenciació sexual a nivell lingüísticodiscursiu. Seguint Tuson (1998: 214-215), que exposa alguns trets de caràcter prosòdic, lèxic o morfosintàctic que configuren els estils discursius d'homes i de dones, trobem enunciada la tendència dels homes a l'ús preferent de la primera i tercera persones del singular, i de les formes impersonals; davant de l'ús de la segona persona del singular i de la primera del plural en les dones. Com hem exposat a 3.3, en aquest estudi no podem contrastar les dades amb el discurs de les dones, però els resultats obtinguts mostren un escassíssim nombre d'ocurrències de segona persona que podria relacionar-se amb la situació comunicativa, d'una banda, i, possiblement en menor grau, amb el sexe dels informants, de l'altra.

Per factors, les dades presenten el factor de tercera persona com a lleugerament més conservador –93% d'aplicacions de la variable– en comparació amb el factor de primera persona –98% d'aplicacions de la variable. El factor de segona persona presenta una freqüència d'aplicació del 67%, sensiblement menor respecte de la resta de factors del grup; tanmateix, cal recordar que aquest càlcul es basa en un escàs nombre d'ocurrències, com reflecteixen les freqüències absolutes. En la línia del que comentàvem més amunt, l'únic cas de no-aplicació de la variable és una combinació binària (16):

part fixa de certs documents com el saluda (Duarte & Xirinachs, 1992: 228).

(16) *ja te ho [ˈtew] explicaré jo* (5L931/bsmyu)

Taula 5.10 Distribució de les formes pronominals de primera, segona i tercera persones del singular de CD i CI segons la persona del pronom: freqüències relatives i absolutes

Grup de factors persona del pronom	Aplicacions		No-aplicacions		Total	
	N	%	N	%	N	%
Factor <i>t</i> (3a persona)	318	93	25	7	343	79
Factor <i>p</i> (1a persona)	84	98	2	2	86	20
Factor <i>s</i> (2a persona)	2	67	1	33	3	1
Total	404	94	28	6	432	

El menor percentatge d'aplicació, tot i que lleuger, de la variable en el factor tercera persona podria explicar-se per la incidència de la norma estilística, força divulgada, segons la qual és preferible escriure *se* davant verb començat per *s-*, *ce-*, *ci-*, així com per la major disponibilitat d'aquesta forma, ja que, d'una banda, hi coincideixen els pronoms reflexiu i recíproc amb el pronom impersonalitzador (17) (18), i, d'altra banda, és molt freqüent com a primer element en combinacions de caràcter binari i ternari:

(17) *es proposa* que l'ajuntament en ple acordi (3L68/atmxu)

(18) *es tracta* d'aprovar les bases que regiran aquesta oferta
(5L134/atmxu)

El segon grup de factors de caràcter lingüístic que tenim en compte en l'anàlisi de la variable B és el context articulatori precedent. A 4.1.2 hem indicat que l'aparició de les formes reforçades *em*, *et*, *es* seria conseqüència d'un procés relativament recent, que tindria el mateix origen

contextual –la vocal final del mot precedent– que aquell que originà l’aparició de les formes reforçades *el, els* de l’article definit (Badia i Margarit, 1962: 171). En la distribució de freqüències podem apreciar com darrere de mot acabat en vocal es produeix un 97% de formes reforçades *em, et, es*; mentre que darrere de pausa o de mot acabat en consonant, el percentatge d’aplicacions de la variable baixa al 89%. Segons aquests resultats podríem aventurar que el factor context articulatori precedent de caràcter vocàlic impulsaria l’avanç del procés de substitució d’aquest tret en la parla de la Conca de Tremp (vegeu Taula 5.11). De fet, els resultats de tabulació creuada en què coocorre el factor *x*, pausa o consonant precedents, amb el factor *t*, tercera persona, recullen un percentatge similar d’aplicació de la variable –el 88%– (vegeu Taula 5.12): la combinació d’aquests factors dibuixaria el terreny més conservador dins de l’avançat procés de substitució (19) (20). Per contra, la coocurrència dels factors lingüístics corresponents al context articulatori precedent de caràcter vocàlic, *y*, amb la primera persona, *p*, es perfilen com a més innovadors perquè presenten un 100% d’aplicació de la variable (21) (22). Del càlcul de tabulació creuada podem destacar també que els casos d’ocurrències del factor segona persona es produeixen darrere vocal:

(19) *s’ha de mirar com se distribueixen* (1L812/atgxn)

(20) *se fa secreta o no* (2L1315/btmxu)

(21) *jo em sembla que* (1L1814/apmyu)

(22) *lo que em dius tu del pas aque(s)t d’aquí* (4L260/bpgyn)

Taula 5.11 Distribució de les formes pronominals de primera, segona i tercera persones del singular de CD i CI segons el context articulatori precedent:

freqüències relatives i absolutes

Grup de factors	Aplicacions	No-aplicacions	Total
-----------------	-------------	----------------	-------

context articulatori precedent	N	%	N	%	N	%
factor <i>x</i> (pausa o consonant)	162	89	20	11	182	42
factor <i>y</i> (vocal)	242	97	8	3	250	58
Total	404	94	28	6	432	

Taula 5.12 Distribució de les formes pronominals de primera, segona i tercera persones del singular de CD i CI segons la persona del pronom i el context articulatori precedent: freqüències relatives i absolutes en tabulació creuada

CROSS TABULATION									
<ul style="list-style-type: none"> • 13/5/00 13:19 • Token file: variable B • Conditions: variable B.Cel 									
Group # 1 – horizontally.									
Group # 4 – vertically.									
	t	%	p	%	s	%	Σ	%	
x	1	129	88	33	94	0	--	162	89
	–	18	12	2	6	0	--	20	11 182
Σ		147		35		0			
y	1	189	96	51	100	2	67	242	97
	–	7	4	0	0	1	33	8	3
Σ		196		51		3		250	
Σ	1	318	93	84	98	2	67	404	94
	–	25	7	2	2	1	33	28	6
Σ		343		86		3		432	

La distribució de freqüències segons el grup de factors explicatius estil de parla confirmaria també la hipòtesi comprovada en la variable A: el grau de preparació del discurs incidiria en l'aplicació de la variable. Les freqüències relatives d'aparició de formes reforçades *em*, *et*, *es* són sensiblement superiors –el 95%– quan es donen en l'estil de parla preparat –recordem que inclou des de la modalitat escrit per ser llegit fins a altres modalitats amb nivell de preparació–, mentre que en l'estil espontani se

situen en el 91% (vegeu Taula 5.13). No oblidem que en la variable A, el percentatge d'aplicació en l'estil preparat era del 99%, en canvi en la variable B resulta ser lleugerament inferior, diferència que podria deure's al fet que l'article etimològic és un tret molt marcat. Les diferències en l'aplicació de les variables A i B quan es produeixen en un estil espontani varien únicament d'un punt -92% i 91%, respectivament.

Taula 5.13 Distribució de les formes pronominals de primera, segona i tercera persones del singular de CD i CI segons l'estil de parla: freqüències relatives i absolutes

Grup de factors estil de parla	Aplicacions		No-aplicacions		Total	
	N	%	N	%	N	%
Factor <i>a</i> (preparat)	247	95	12	5	259	60
factor <i>b</i> (espontani)	157	91	16	9	173	40
Total	404	94	28	6	432	

Els resultats obtinguts en el grup de factors grau d'instrucció i coneixement del català escrit són els que presenten una distribució més allunyada dels dos factors explicatius que integren el grup: el percentatge d'aplicació de la variable és del 96% en els informants amb instrucció universitària i coneixement de català escrit, davant del 76% en els informants amb instrucció secundària o professional i no-coneixement del català escrit (vegeu Taula 5.14).

Taula 5.14 Distribució de les formes pronominals de primera, segona i tercera persones del singular de CD i CI segons el grau d'instrucció i el coneixement de català escrit: freqüències relatives i absolutes

Grup de factors grau d'instrucció i coneixement de català escrit	Aplicacions		No-aplicacions		Total	
	N	%	N	%	N	%

factor <i>u</i> (universitari i coneixement)	362	96	15	4	377	87
factor <i>n</i> (secundari o professional i no-coneixement)	42	76	13	24	55	13
Total	404	94	28	6	432	

També resulten especialment interessants les dades de la tabulació creuada entre els grups de factors estil de parla i grau d'instrucció & coneixement de català escrit (vegeu Taula 5.15), atès que ens permeten comprovar com la incidència de l'estil de parla preparat és major en els informants amb formació universitària i coneixement de català escrit –98% de producció de formes reforçades– (23). Els informants amb formació secundària i no-coneixement de català escrit presenten menor aplicació de la variable en l'estil preparat –el 73%– que en l'estil espontani –el 79%– (24).

(23) *em sembla* que és injust (5L628/apmxu)

(24) que *quan se debaten* les coses (5L1156/atgxu)

Aquest fet podria estar relacionat amb la qüestió plantejada a 4.2.3, segons la qual l'aprenentatge sistemàtic de la norma s'assoliria a través de l'ensenyament i que, en general, la varietat normativa s'hauria presentat oposada a les varietats dialectals. Com a conseqüència d'això, davant de la vehiculació restringida, en ocasions contradictòria, de la varietat estàndard oral; i també a causa de l'escassa divulgació de les varietats funcionals, la varietat normativa, especialment en la morfologia nominal i verbal, s'hauria adoptat com a varietat oral formal. Aquesta pràctica es produiria sobretot en la població que ha rebut formació específica en llengua

catalana.

Taula 5.15 Distribució de les formes pronominals de primera, segona i tercera persones del singular de CD i CI segons l'estil de parla i el grau d'instrucció i de coneixement de la llengua escrita: freqüències relatives i absolutes en tabulació creuada

CROSS TABULATION							
<ul style="list-style-type: none"> • 13/5/00 14:04 • Token file: variable B (gi) • Conditions: variable B.Cnd (gi) 							
Group # 2 – horizontally.							
Group # 4 – vertically.							
		u	%	n	%	Σ	%
a	1	228	98	19	73	247	95
	–	5	2	7	27	12	5
	Σ	233		26		259	
B	1	134	93	23	79	157	91
	–	10	7	6	21	16	9
	Σ	144		29		173	
Σ	1	362	96	42	76	404	94
	–	15	4	13	24	28	6
	Σ	377		55		432	

Finalment, la distribució d'aplicacions corresponent a la variable explicativa edat indica el mateix percentatge de distribució d'aplicacions – 96%– en el grup d'informants menors de 30 anys, *j*, que en el grup d'entre 30 i 55 anys, *m* (vegeu Taula 5.16). En el conjunt dels majors de 55 anys, el percentatge d'aplicació de la variable és del 76%, recordem que és el mateix que per als informants amb grau d'instrucció secundària o professional i sense coneixement de català escrit, però que els resultats d'un i altre factor s'han obtingut en dues operacions independents per evitar-ne la interacció que podria distorsionar els càlculs. Novament, els resultats indiquen el conservadurisme de les generacions més grans. Si comparem aquests resultats amb els de la variable A –a 5.1, Taula 5.4–

observem com el comportament dels informants majors de 55 anys és notablement més conservador en la variable B, fet que podria corroborar que les formes plenes *me*, *te*, *se* no es trobarien tan marcades: el fet de no gaudir de promoció en manuals gramaticals i obres de divulgació, malgrat la seva admissió en la normativa, l'hauria fet avançar en el procés d'homogeneïtzació en què es troba a tenor dels percentatges dels informants dels grups *m* i *j*.

Taula 5.16 Distribució de les formes pronominals de primera, segona i tercera persones del singular de CD i CI segons l'edat: freqüències relatives i absolutes

Grup de factors Edat	Aplicacions		No-aplicacions		Total	
	N	%	N	%	N	%
factor <i>m</i> (30-55)	339	96	14	4	353	82
factor <i>g</i> (+55)	42	76	13	24	55	13
factor <i>j</i> (-30)	23	96	1	4	24	6
Total	404	94	28	6	432	

L'estadística inferencial ens permetrà observar la probabilitat d'aplicació de la variable i les relacions que s'estableixen entre l'aparició de la variable i els diversos factors explicatius previstos. Primerament, acudim als diversos indicadors que ens permetin confirmar l'adequació de l'anàlisi al model teòric, o sigui, que en l'aplicació de la variable incideixin els grups de factors explicatius previstos. Per un costat, el resultat de la prova khi quadrat ens permetria refusar la hipòtesi nul·la; tanmateix, en aquest cas no té validesa perquè diverses cel·les –per exemple *pnxb*, *pnyb*, *suya*, *tnya*, etc. (vegeu Taula 5.17)– presenten menys de 5 casos d'aplicació o de no-aplicació de la variable. Recorrem, doncs, a les altres dades de comprovació: per un cantó, el logaritme de versemblança –vegeu Taula

5.17–, que dóna un resultat acceptable (–81.735) i relativament acostat al resultat del logaritme de màxima versemblança (–71.531); per un altre cantó, els marges d’error en cadascuna de les cel·les són insignificants. També el nivell de significació –vegeu Taula 5.18– és generalment inferior a .05; el diagrama de dispersió presenta les dades majoritàriament concentrades a l’entorn de l’eix central, amb escassa dispersió –està reproduït a l’Annex IV–; i, finalment, l’anàlisi de regressió esglaonada –vegeu Taula 5.18– considera que tots els grups de factors explicatius són significatius per a l’anàlisi.

El càlcul de probabilitats –Taula 5.17– mostra una mitjana d’aplicació de la variable, *Input*, de 0.967. Com en el cas de la variable *A*, està indicant un nivell d’aplicació molt alt, per tant, proper a la substitució de les variants patrimonials. L’*Input* assenyala també que els grups de factors explicatius analitzats afavoreixen la pèrdua de les formes pronominals de primera, segona i tercera persones del singular de CD i CI. D’acord amb les hipòtesis de treball, els factors que explícitament afavoririen l’aplicació de la variable dependent són aquells que superen la probabilitat 0.5: la primera persona, *p*; el nivell d’instrucció universitària i coneixement de català escrit, *u*; la presència de vocal en el context articulatori precedent, *y*; i l’estil de parla preparat, *a*. Conseqüentment, la pèrdua de formes plenes pronominals singulars seria menys probable en segona i tercera persones, *s* i *t*; grau d’instrucció secundari o professional i no-coneixement de català escrit, *n*; pausa o presència de consonants en el context articulatori precedent, *x*; i estil de parla espontani, *b*. No es donaria cap cas de factor explicatiu indiferent, ja que no es registren probabilitats d’exactament 0.5. Pel que fa a l’ajustament entre les dades observades, *App/Total*, i no s’observen diferències significatives en la probabilitat

estimada, *Input&Weight*.

Taula 5.17 Probabilitats de pèrdua de les formes pronominals plenes de primera, segona i tercera persona del singular de CD i CI segons la persones del pronom, grau d'instrucció i de coneixement del català escrit, context articulatori precedent i estil de parla

BINOMIAL VARBRUL, 1 step				
Name of cell file: variable B.Cel (gi)				
Using more accurate method.				
Averaging by weighting factors.				
One-level binomial analysis...				
Run # 1, 17 cells:				
Iterations: 1 2 3 4 5 6 7				
Convergence at Iteration 7				
Input 0.967				
Group	Factor	Weight	App/Total	Input&Weight
1:	t	0.432	0.93	0.96
	p	0.766	0.98	0.99
	s	0.078	0.67	0.71
2:	u	0.564	0.96	0.97
	n	0.147	0.76	0.83
3.	x	0.273	0.89	0.92
	y	0.671	0.97	0.98
4.	a	0.602	0.95	0.98
	b	0.349	0.91	0.94
Cell	Total	App'ns	Expected	Error
tuyb	68	65	65.882	0.379
tuya	104	101	102.827	2.880
tuxb	32	27	27.244	0.015
tuxa	95	93	89.460	2.402
tnyb	10	9	8.052	0.573
tnya	14	14	12.893	1.202
tnxb	8	4	3.457	0.150
tnxa	12	5	8.184	3.897
suyb	1	0	0.777	3.484
suya	1	1	0.908	0.102

DESCRIPCIÓ I ANÀLISI DE RESULTATS QUANTITATIUS

snyb	1	1	0.316	2.161
puyb	27	27	26.800	0.202
puya	16	16	15.958	0.042
puxb	16	15	15.376	0.236
puxa	17	17	16.759	0.245
pnyb	8	8	7.574	0.450
pnxb	2	1	1.532	0.790
Total Chi-square = 19.2081				
Chi-square/cell = 1.1299				
Log likelihood = -81.735				
Maximum possible likelihood = -71.531				
Fit: X-square(12) = 20.407, accepted. p = 0.4822				

Els factors que afavoririen l'aplicació de la variable B són agents uniformitzadors: la formació superior juntament amb l'aprenentatge sistemàtic de la llengua escrita i les modalitats de parla caracteritzades per ser preparades, dit d'una altra manera. Es tracta de factors obertament relacionats amb l'ús de la varietat estàndard que, a causa de l'insuficient nivell de definició per al català oral, segueix majoritàriament les pautes de la llengua escrita. A més, ja hem comentat com aquesta situació apareix accentuada en el cas de la varietat nord-occidental que no ha trobat referències de les seves variants morfològiques en la llengua normativa. El cas del factor de primera persona del singular, que apareixeria com a activament innovador, presenta la probabilitat estimada d'aplicació més alta de tots els factors explicatius –*Input&Weight* 0.99– i pràcticament la mateixa aplicació registrada –*App/Total* 0.98–, resultats que es corresponen amb la probabilitat mitjana d'aplicació de la variable. Tal com ja hem avançat, la recomanació divulgada d'usar la forma plena *se* davant de verbs començats amb el so [s-] podria haver contribuït a contrarestar l'avanç de la substitució d'aquesta forma. Un indici d'aquest extrem es podria trobar en els resultats freqüencials en tabulació creuada, en què no es recull cap cas

de no-aplicació de la variable quan el context articulatori precedent és de caràcter vocàlic –vegeu Taula 5.12– o es tracta d’una intervenció preparada –vegeu Annex IV. O sigui que d’una banda s’acompliria la via de canvi històric i s’arribaria a la substitució en aquest context articulatori; i, en el mateix sentit, la substitució es confirmaria en situacions amb preparació del discurs, és a dir, en la consciència d’un nivell formal i de necessitat d’ús de la varietat estàndard. Tal com confirmarien els resultats, aquests processos també afectarien la tercera persona; tanmateix, aquestes tendències es contrarestarrien per la major presència de *se* en modalitats formals. Igualment, l’avanç en l’homogeneïtzació avançaria en les escasses ocurrencies de segona persona –que han sigut processades i no han interferit en la validesa de l’anàlisi.

Taula 5.18 Anàlisi de regressió esglaonada de la variable B (fragment)

BINOMIAL VARBRUL

Name of cell file: variable A.Cel (gi)

Using more accurate method.

Averaging by weighting factors.

Threshold, step-up/down: 0.050001

Stepping Up...

----- Level # 0 -----

Run # 1, 1 cells:

Iterations: 1 2

Convergence at Iteration 2

Input 0.935

Log likelihood = -103.684

[...]

Run # 7, 4 cells:

Iterations: 1 2 3 4 5 6

Convergence at Iteration 6
Input 0.959
Group # 2 – u: 0.568, n: 0.133
Group # 3 – x: 0.299, y: 0.650
Log likelihood = -87.104 Significance = 0.001
Maximum possible likelihood = -82.326
Fit: X-square(2) = 9.557, rejected, p = 0.0093

[...]

No remaining groups significant

Groups selected while stepping up : 2 3
Best stepping up run: #7

Stepping Down...

----- Level # 4 -----
Run # 11, 17 cells:
Iterations: 1 2 3 4 5 6 7
Convergence at Iteration 7
Input 0.967
Group # 1 – t: 0.432, p: 0.766, s: 0.078
Group # 2 – u: 0.564, n: 0.147
Group # 3 – x: 0.273, y: 0.671
Group # 4 – a: 0.602, b: 0.349
Log likelihood = -81.735
Maximum possible likelihood = -71.531
Fit: X-square(12) = 20.407, accepted, p = 0.4822
[...]

All remaining groups significant

Groups eliminated while stepping down: None
Best stepping up run: #7
Best stepping down run: #11

Globalment, en l'ús lingüístic actual a la Conca de Tremp, els pronoms febles personals, reflexius i recíprocs singulars i el pronom impersonalitzador *es/se* es realitzarien gairebé íntegrament en formes reforçades, a tenor de la probabilitat mitjana d'aparició –0.967– calculada a

través de GoldVarb 2.0. Els resultats percentuals ja indicaven que, d'entre les dades analitzades, el 94% de les ocurrencies eren formes reforçades. Segons això, la distribució geogràfica d'aquest tret en la zona d'estudi diferiria de la d'altres zones del mateix bloc dialectal en què es descriuen diverses situacions de variació –generalment, sense concretar-ne la freqüència– com el cas del valencià (Polanco, 1987b: 79) en què es donaria una situació de predomini de formes plenes en alternança amb formes reforçades en posició proclítica i en l'ús oral; o el de la zona del Baix Ebre i el Montsià (Aragonés, 1995: 39) en què es mantindria l'alternança davant verb començat en consonant. En parles de transició entre blocs dialectals com el Camp de Tarragona, també predominaria l'ús preverbal de les formes plenes (Recasens, 1985: 156).

Des d'una perspectiva estrictament descriptiva, podem observar l'ús majoritari de la tercera persona singular, que caracteritza el llenguatge administratiu de la sessió plenària municipal, com a recurs lingüístic que permet la impersonalitat i l'estil indirecte. Els resultats probabilístics indiquen que la variant reforçada d'aquest pronom es presentaria lleugerament més conservadora que la primera persona, això és, que no afavoriria l'aplicació de la variable, fet que, segons els resultats globals podria respondre a la disponibilitat que presenta la variant *se* com a recurs estilístic davant verbs començats per [s-].

A diferència dels resultats de la variable A, en què es produí un cas *knockout* com a conseqüència de no documentar variants plenes d'article definit darrere vocal, les dades recollides en la variable B s'ajusten als requeriments de càlcul de GoldVarb 2.0, de forma que es poden calcular les probabilitats. Els resultats s'ajusten a les previsions i indicarien que

l'aplicació de la variable es veuria afavorida pel context vocàlic precedent. Les dades percentuals ja apuntaven en aquest sentit de la influència del context articulatori vocàlic precedent per l'altíssima freqüència de formes reforçades. Per tant, la via del canvi històric s'hauria completat, pràcticament, amb la substitució en el context que representa el factor *y*, mentre que la resta de contextos presentaria un estat lleugerament anterior. En relació amb aquest cas, Aragonés (1995: 35-39) indica l'ús freqüent de formes reduïdes en la varietat del Baix Ebre i el Montsià, tant d'article definit com de pronoms àtons singulars, darrere vocal, que assenyala l'efecte d'aquest context articulatori anterior sobre aquestes formes. La combinació dels factors més innovadors dels grups explicatius de caràcter lingüístic: primera persona i context vocàlic precedent representen, en freqüències relatives, el 100% d'aplicacions de la variable dependent. La resta de factors que resultarien innovadors també s'ajusta a les hipòtesis de treball previstes; així, el grau de preparació del discurs incidiria favorablement en l'aplicació de la variable, de la mateixa manera com el grau d'instrucció universitari & coneixement de català escrit. Precisament, les diferències més accentuades entre els diversos factors d'un mateix grup explicatiu es troben en el nivell de formació i coneixement del català escrit dels informants.

Tal com es desprèn de les probabilitats mitjanes d'aplicació de les variables A i B, el procés de substitució de les formes plenes es trobaria pràcticament consumat en ambdues variables, a pesar de presentar-se més lleugerament atenuat en la variable dependent formulada per als pronoms febles singulars, possiblement per tractar-se d'un tret menys marcat que l'article definit etimològic; tot i la consciència dels parlants amb formació

en llengua catalana escrita de trobar-se davant de formes –les variants plenes– excloses de la llengua normativa.

5.3 *El pronom feble de primera persona del plural*

A 4.1.3 hem citat diversos estudis descriptius que ens han permès conèixer la distribució geogràfica de la variant *mos*, la seva vitalitat i les actituds que en caracteritzen l'ús actualment. El tractament diferenciat d'aquest tret com a variable individualitzada està motivat pel seu caràcter analògic i pel fet que la forma *us*, corresponent a la segona persona del plural, és d'ús exclusiu en posició proclítica, perquè la forma *vos* ha estat substituïda en la parla contemporània de la Conca de Tremp, igual com en altres varietats veïnes com el lleidatà (Solans, 1990: 213). També hem exposat que és molt possible que, històricament, la variant plena analògica *mos* hagués tingut escàs accés a la llengua escrita, a pesar de l'extensió geogràfica que presenta: el seu ús ultrapassa també l'àmbit del català occidental –valencià i nord-occidental–, ja que també és pròpia dels parlars balears. No obstant això, a diferència de les formes plenes singulars analitzades a la variable B, no forma part del corpus normatiu escrit i en determinades zones és un tret clarament connotat. A més, a nivell oral tampoc no és una forma prevista en el plantejament d'estàndard oral –tot i usar-se en més d'una de les grans varietats dialectals–, ni s'incorpora a les propostes específiques per als àmbits geogràfics en què és pròpia –es pot comprovar a Aragonés (1995: 39), per exemple. A 4.1.3 també hem comentat que la normativa prescriu l'ús de la forma reforçada, *ens*, en posició proclítica, perquè en aquesta posició *nos* és connotat com a arcaic i

dialectal (Fabra, 1918/1995: 43); i l'ús de les formes plena, *nos*, i reduïda, 'n, en posició enclítica sigui com a unitat, sigui en combinació binària (Fabra, 1918/1995: 43-52). A nivell d'ús oral, el català central registra un espectre remarcable de variants; concretament, en posició enclítica –*nos* i també –*vos* es redueixen a 's. La normativa (Fabra, 1918/1995: 46-48) admet aquesta reducció darrere de la primera i la segona persones del plural de l'imperatiu seguides de pronom (25). En aquesta mateixa línia, Fabra (1956/1988: 63) i més recentment diversos llibres d'estil situen aquesta reducció amb vocal de suport, quan es tracta d'un únic pronom, en l'àmbit informal –per exemple vegeu-ho Coromina (1991: 174) o Solà (1995: 28). A nivell d'estàndard oral, la *Proposta* de l'IEC (1992/1999: 22) considera que aquesta reducció no és recomanable ni en el cas de combinacions, ni quan es tracta d'un únic pronom (26). Consegüentment, la *Proposta* tampoc recomana aquesta reducció *s'/se* quan es produeix en posició proclítica (27). A la *Gramàtica* de Badia i Margarit (1994: 469) aquesta reducció es considera com a forma defectuosa. Tanmateix, es documenta en altres dialectes com el valencià, en què afecta les tres persones del plural en pronoms en enclisi que acompanyen verbs pronominals, reflexius o recíprocs (Polanco, 1987b: 81); o en la parla del Camp de Tarragona (Recasens, 1985: 156), en què la reducció no es reforça –per exemple, *mirar-vos* → *mirà[s]*.

(25) *anem-nos-en* → *anem's-en*; *mireu-vos-els* → *mireu's-els*

(26) *apartem-nos* → *apartem-se*

(27) *ens trobarem* → *se trobarem*

En posició proclítica, el pronom feble de primera persona presenta altres variants en l'ús oral de les varietats del català central, específicament

addicions de vocals de suport. A Fabra (1918/1995: 52), ja s'incorpora a l'ús escrit la forma reforçada *en* davant de verb començat en vocal si hi ha un primer pronom acabat en *-s* (28), tot i considerar preferible la forma elidida, *n'*. L'altre cas –que es generalitza també a la posició enclítica– és l'addició de *e* entre dos pronoms d'aquelles combinacions binàries en què el primer pronom acabi en consonant i el segon comenci en consonant (29) –vegeu Badia i Margarit (1962: 209-210).

(28) *ens n'anem* → *ens en anem*

(29) *ens la dóna* → *ens e la dóna*; *dóna'ns-la* → *dóna'ns-e-la*

En aquests casos, la *Proposta* de l'IEC (1990/1999: 24) considera admissible en l'àmbit general, però només en registres informals, l'addició d'aquesta vocal de suport. Badia i Margarit (1994: 493) recull

aquesta mateixa norma, que no generalitza a la llengua escrita perquè considera que encara no és un tret regular.

En definitiva, ens hem aturat en les característiques que les varietats centrals, especialment el barceloní, incorporen en relació a l'ús del pronom de primera persona del plural, perquè en el corpus de la investigació es recullen diferents solucions pròpies del català central, adoptades circumstancialment per informants procedents de la Conca de Tremp, que ens sembla que poden il·lustrar la disponibilitat i el prestigi del model oral barceloní sobre la resta de varietats. Els casos que recollim s'han produït tant a nivell preparat com espontani, però apareixen adscrits exclusivament a informants amb instrucció universitària i coneixement de català escrit. Es tracta de la reducció de *-nos* com a única unitat pronominal en posició

enclítica (29) i del reforç vocàlic en posició proclítica, tant en el cas d'utilitzar el pronom *en* en forma reforçada davant de verb començat en vocal (30) com entre pronom i verb començat en consonant, a mode d'utracorrecció (31).

(29) per *posa 'n-se* en antecedents (1L1199/bmyu)

(30) i com que *no ens e n'acabem* de fiar (1L2290/bmxu)

(31) o *ens e legalitza* el fet de tindre un escorxador (5L542/amx)

Pel que fa al cas que planteja l'exemple (29), les ocurrencies de pronom de primera persona plural en posició enclítica són molt escasses – aproximadament un 5,3% del total d'ocurrencies documentades–; tanmateix, trobem mostres de variant patrimonial, que és majoritària; ocurrencies de la forma normativa (32), i casos de formes pròpies de la varietat oral del dialecte central, que hem vist a l'exemple (29).

(32) perquè siguem tots lliures *d'expressar-nos* (2L1315/bmyu)

Segons les condicions d'adequació a la variable dependent establerta a 4.1.3, el corpus aporta 95 ocurrencies de la variable pèrdua de la forma plena de la variant analògica del pronom de primera persona del plural. Els percentatges resultants d'aplicar els càlculs d'estadística descriptiva a través de GoldVarb 2.0 indiquen que la forma plena analògica de primera persona del plural presenta un 77% de casos d'aplicació de la variable dependent, és a dir, de pèrdua de la forma plena analògica, davant de, consegüentment, un 23% d'ocurrencies d'aquesta variant patrimonial.

Per factors explicatius, la distribució del tret presenta una aplicació

de la variable sensiblement superior en l'estil preparat (Taula 5.19). Si ho comparem amb les variables dependents A i B, en aquest cas de pronom de primera persona del plural és on s'ha obtingut una major diferència en la distribució de les variants reforçada i plena analògica. Podrem anar comprovant que en aquesta variable s'obtenen resultats percentuals que indiquen una distribució distant entre els diferents factors de cadascun dels grups explicatius. A més, en el cas del grup de factors referit a la formació acadèmica i de llengua catalana escrita (Taula 5.20) també observem una gran diferència en l'aplicació de la variable en el factor formació universitària i coneixement de català escrit –89%–, respecte del factor que aplega les ocurrences produïdes pels parlants amb formació secundària o professional i sense competència en català escrit –només el 26% d'aplicació de la variable–, que es presentaria com a factor més decididament conservador en aquesta variable.

Taula 5.19 Distribució del pronom de primera persona del plural de CD i CI segons l'estil de parla: freqüències relatives i absolutes

Grup de factors estil de parla	Aplicacions		No-aplicacions		Total	
	N	%	N	%	N	%
factor <i>a</i> (preparat)	40	87	6	13	46	48
factor <i>b</i> (espontani)	33	67	16	33	49	52
Total	73	77	22	23	95	

Recorrem als resultats de tabulació creuada per observar el comportament en copresència d'aquells factors més innovadors i més conservadors de cadascun dels dos grups de factors analitzats fins ara, estil de parla i instrucció & coneixement de català escrit (vegeu Taula 5.21).

Efectivament, la producció de formes de primera persona del plural

en estil de parla espontani i per part d'informants amb formació secundària o professional & sense coneixement de català escrit presenta un percentatge d'aplicació de la variable de només el 14%; mentre que amb la copresència dels factors explicatius estil preparat i grau d'instrucció universitària & coneixement de català escrit s'obté un 90% s'aplicació de la variable. També les dades de tabulació creuada confirmarien la instrucció universitària & coneixement de català escrit com a factor activament innovador, atès que aquest factor neutralitzaria l'efecte del factor explicatiu estil espontani, *a priori* més conservador segons mostra el 89% d'aplicació de la variable dependent quan concorren ambdós factors (Taula 5.19).

Taula 5.20 Distribució del pronom de primera persona del plural de CD i CI segons el grau d'instrucció i de coneixement de català escrit: freqüències relatives i absolutes

Grup de factors grau d'instrucció i de coneixement de català escrit	Aplicacions		No-aplicacions		Total	
	N	%	N	%	N	%
factor <i>n</i> (secundari o professional; no- coneixement)	5	26	14	74	19	20
factor <i>u</i> (universitari; coneixement)	68	89	8	11	76	80
Total	73	77	22	23	95	

El tercer grup de factors explicatius analitzat en relació amb aquesta variable C fa referència a la posició del pronom respecte del verb. Quant a aquest punt ja hem avançat anteriorment que la majoria de casos de pronom feble de primera persona del plural es presenten en posició proclítica, a

causa de la proporció d'aparició de les formes verbals de què depèn la posició enclítica, únicament l'imperatiu, l'infinitiu i el gerundi. No obstant això, els pronoms en posició enclítica donen un ventall de possibilitats interessant: d'una banda, casos de variant analògica, que prevalen; i, d'altra banda, codificats com a variant no patrimonial, casos de variant normativa i de variants pròpies de l'oral central (vegeu Taula 5.22).

Taula 5.21 Distribució del pronom de primera persona del plural de CD i CI segons l'estil de parla i el grau d'instrucció i de coneixement de la llengua escrita: freqüències relatives i absolutes en tabulació creuada

CROSS TABULATION							
<ul style="list-style-type: none"> • 25/5/00 13:13 • Token file: variable C • Conditions: variable C.Cnd • Group # 1 – horizontally. Group # 3 – vertically.							
		a	%	b	%	Σ	%
n	1	3	60	2	14	5	26
	–	2	40	12	86	14	74
	Σ	5		14		19	
u	1	37	90	31	89	68	89
	–	4	10	4	11	8	11
	Σ	41		35		76	
Σ	1	40	87	33	67	73	77
	–	6	13	16	33	22	23
	Σ	46		49		95	

Taula 5.22 Distribució del pronom de primera persona del plural de CD i CI segons la posició respecte del verb: freqüències relatives i absolutes

Grup de factors posició	Aplicacions		No-aplicacions		Total	
	N	%	N	%	N	%
factor <i>x</i> (proclisi)	71	80	18	20	89	94

DESCRIPCIÓ I ANÀLISI DE RESULTATS QUANTITATIUS

factor y (enclisi)	2	33	4	67	6	6
Total	73	77	22	23	95	

Malgrat haver-hi diverses raons que donin llum verda al tractament d'aquesta variable amb GoldVarb 2.0 per analitzar-ne i interpretar-ne amb fiabilitat els resultats a partir de poques dades (cf. Moreno Fernández, 1994: 147), i que camps d'estudi com la variació sintàctica o certes variables fonètiques acostumen a treballar amb cabals escassos de dades, en aquesta recerca no procedim a l'anàlisi probabilística de les variables –concretament C i E– que presenten menys de 100 ocurrències. Aquesta decisió se justifica per la voluntat d'evitar l'exposició a interpretacions que es poguessin basar en fenòmens inestables, ja que entenem que els trets lingüístics poc freqüents –en aquest cas menys freqüents en comparació amb la resta de variables analitzades, perquè se circumscriuen a aspectes concrets de categories més àmplies– requereixen un procés de recollida de dades especialment dissenyat per afavorir la presència del tret estudiat i la nostra anàlisi es fa sobre dades preexistents.

En la varietat nord-occidental en general i en la parla de la Conca de Tremp en particular, la variant analògica del pronom feble de primera persona del plural no seria una forma connotada com a vulgar, tal com Polanco (1987a: 79) assenyala que succeeix en el valencià. Tanmateix, es tracta d'una forma circumscribida a l'àmbit dialectal, en el sentit que no es considera apropiada per a les modalitats formals de la llengua: a nivell escrit, se n'ha difós la forma normativa, i a nivell oral s'alterna entre la forma normativa i diverses variants pròpies de l'ús oral de la varietat central, força disponible i prestigiosa. En relació a aquest aspecte, el

barceloní actual estaria aplicant un procés de reducció a la forma plena en enclisi *-nos*, prevista en la normativa i que Badia i Margarit (1994: 469) sosté que és causat per desgast fonètic, en la direcció del canvi que històricament va portar a l'aparició de les formes reforçades. En algunes varietats dialectals com el valencià (Polanco, 1987*b*: 81) o la parla del Camp de Tarragona (Recasens, 1985: 156), aquesta reducció a *es/se* es troba també en proclisi. Les diferents variants a què al·ludíem, excepte aquest darrer cas, apareixen representades en el corpus de treball. Per tant, la situació que es produeix en el català contemporani és un reflex dels usos des de la llengua medieval que coexisteixen amb les línies d'innovació actuals.

Quant als factors explicatius previstos en l'anàlisi, l'estadística descriptiva confirmaria les hipòtesis, perquè l'estil de parla preparat i la formació universitària & coneixement de català escrit presenten percentatges molt elevats d'aplicació de la variable; mentre que l'estil de parla espontani i la formació secundària o professional & no-coneixement de català escrit presenten, individualment i especialment en coocurrència, percentatges molt baixos d'aplicació de la variable. Aquesta dada es podria interpretar com a efecte de l'avanç del procés de substitució, ja que la difusió sistemàtica i massiva de la normativa i de la varietat estàndard – modalitat oral central, preminentment – és relativament recent i la població que no ha estat exposada a l'aprenentatge sistemàtic de la llengua escrita – que en el nostre cas és també la població major de 55 anys – demostra la vigència de la variant analògica en l'ús oral preparat i, sobretot, espontani.

Consegüentment, ens trobem davant d'una alternança de formes analògiques i reforçades, amb alguna incursió de formes escrites o orals centrals en l'ús oral de la Conca de Tremp. El procés de canvi lingüístic

avançaria cap a l'anivellament amb les formes escrites i no presentaria la vitalitat que registra la variant pròpia en la parla de les terres de l'Ebre, en què aquesta forma predomina en totes les posicions contextuals (Aragonés, 1995: 39).

5.4 *L'adjectiu demostratiu*

A 4.1.4 hem delimitat els casos de demostratiu que hem tingut en compte per a la descripció i l'anàlisi. Recordem que aquesta delimitació exclou els casos en què els demostratius s'usen com a pronoms, per tant, ens hem circumscrit als casos d'ús en qualitat d'adjectiu. Hi hauria dues qüestions a destacar en les característiques formals del demostratiu: d'una banda, el fet que el català contemporani hagi perdut, majoritàriament, la distinció de tres graus –encara que continuïn prescrits per a la llengua escrita (Fabra, 1918/1995: 57) i estiguin previstos per al nivell oral formal (IEC, 1992/1999: 19)– perquè s'han confós les formes *aquest*, *aqueix*¹⁵⁵; i, d'altra banda, la considerable variació geogràfica que presenta aquest tret, especialment entre els dialectes occidentals. En el bloc dialectal occidental, el valencià manté els tres graus de demostració: *est/este/aquest*; *eix/eixe/aqueix*; *aquell* (Badia i Margarit, 1951/1994: 313-314) que, restringits a aquest dialecte i a les parles nord-occidentals que els usin,

¹⁵⁵ En el cas que es mantinguin, com en mallorquí, no porten associada la distinció de grau sinó que actuen indistintament (Moll, 1952/1991: 205); el valencià constitueix un cas a part.

estan previstos en la proposta d'estàndard oral (IEC, 1992/1999: 19). A les terres de l'Ebre es comparteix el sistema del valencià (Beltran, 1986: 37), tot i que l'ús¹⁵⁶ tendiria al dos graus: *est/este*, *aquell*, i avançaria l'ús d'*aquest*, per la pressió de l'escrit (Beltran, 1986: 38; Aragonés, 1995: 36). Els altres subdialectes del nord-occidental també presenten una riquesa destacable: l'ús actual en el lleidatà s'acosta a l'ús general, estudis descriptius recents –per exemple Solans (1990) i Turull (1990)– no en destaquen particularitats, tot i que la gramàtica històrica de Badia i Margarit (1951/1994: 313) li atribueix tres graus *eix*, *aqueix*, *aquest*. El ribagorçà i el pallarès, en canvi, presenten variants diferenciades. Precisament, a 4.1.4 ja hem tractat la distribució geogràfica de la variant fonètica *aguest*, *aguell*, pròpia del pallarès, el ribagorçà i també de la Conca de Tremp; alhora que hem comentat la possible influència de l'aranès en la seva configuració. Concretament, el sistema del pallarès actual conté dos graus locatius –*aguest*, *aguell*–, tal com assenyalen Coromines (1935: 34) o Badia i Margarit (1951/1994: 313) en situació de coexistència entre aquestes variants sonoritzades i les variants generals –*aquest*, *aquell*. La parla de la Conca de Tremp presenta aquestes mateixes característiques del pallarès. I el sistema del ribagorçà del nord –ens referim sempre a la zona de l'Alta Ribagorça actual, limítrof a la Conca de Tremp, o a la Ribagorça-Llitera, per seguir la delimitació de Sistac, (1999: 82)– presenta cert grau de complexitat, ja que manté tres graus locatius amb coexistència de formes simples i reforçades: *esto (isto)/aguest (aguisto)*; *eixo*; *aquell/aguell* (Moll, 1952/1991: 138; Veny, 1989:146).

¹⁵⁶ Aragonés (1995: 36) registra l'ús d'altres variants locals: *aqueste*, *aqués* per *este*, *aquest*; i *anquell*, *anquella*.

En referència a la fonètica sintàctica, la proposta estàndard oral (IEC, 1992/1999: 19) estableix que cal mantenir la pronúncia *aquest* davant mots començats per vocal o *h-*. L'emmudiment de *-s-* en el demostratiu masculí singular s'hauria generalitzat per analogia amb la pronúncia del plural *aquets*¹⁵⁷ (Moll, 1952/1991: 138). En la parla de la Conca de Tremp coexistirien ambdues pronúncies, a continuació intentarem veure si amb criteris de distribució sistemàtics o sistematitzables, perquè Coromines (1935: 265) documenta l'ús indiscriminat d'una i altra forma davant consonant i davant vocal a Cardós i la Vall Ferrera¹⁵⁸. En el corpus, recollim una desena de casos de sensibilització de *-s-* davant de mot començat en vocal (33), majoritàriament davant del mot *any* (34) (35). En dos casos, aquesta sensibilització es produeix davant de mot començat en consonant (36) (37):

- (33) perquè amb *aguest ajuntament* (5L1869/amupsi)
- (34) *aquest any* no s'han pogut preveure's al pressupost p(e)rò caldrà tenir-ho present per la modificació (1L363/amupsi)
- (35) *aguest any* (2L403/amupsi)
- (36) aprofitant de forma sostenible *aquest recurs* cultural (5L1634/amupsi)
- (37) per això li demano rectificació amb *aquest ple* (5L2205/ajupsi)

Aquests exemples també ens permeten constatar que les escasses

¹⁵⁷ Al Camp de Tarragona –Alt Camp, Baix Camp i Tarragonès–, les formes femenines *aqueta*, *aquetes* sorgeixen igualment per analogia amb els masculins *aquet*, *aquets* (Recasens, 1985: 154).

¹⁵⁸ Segons els resultats de l'ALDC (pregunta 2094) la no-sensibilització de *-s-* davant vocal estaria bastant generalitzada en les localitats adscrites a la Conca de

mostres recollides de sensibilització de –s– en el demostratiu masculí singular es donen indistintament en ambdues variants *aguest/aquest*, majoritàriament davant mot començat en vocal i sempre en estil de parla preparat. Tanmateix, la gran majoria de casos en què conflueix el context demostratiu masculí singular de primer grau + mot començat en vocal, no es produeix la sensibilització de –s– (38) (39) (40):

- (38) *ague(s)t esforç* ha tingut com a resultat que les despeses ordinàries del pressupost consolidat de l'any noranta-sis (1L221/amupsi)
- (39) nosaltres vam rebre *ague(s)t escrit* i vam traslladar tot el que és el tema de les males o[aw]lors (4L287/bmupsi)
- (40) *ague(s)t any* es crearan diferents centres de cost (1L263/amupsi)

La quantificació aplicada a les 461 ocurrències recollides del corpus segons la formulació de la variable dependent –pèrdua de les variants sonoritzades de l'adjectiu demostratiu– dona com a resultat percentual un 30% d'aplicació de la variable. A nivell d'estadística descriptiva, doncs, les variants sonoritzades representen un 70% del total d'adjectius demostratius en el corpus, un percentatge destacat de manteniment d'aquesta variant que indicaria que ens trobem en una situació d'alternança favorable, almenys *a priori*, a les variants sonoritzades. Aquests resultats generals i aquells obtinguts a partir dels diferents grups de factors explicatius previstos ens permetran, per un cantó, comprovar diversos aspectes relacionats amb el registre analitzat i l'ús actual, i, per altre cantó, establir quins patrons incideixen en el procés de canvi.

D'entrada, les 461 ocurrències recollides indiquen una alta densitat d'aquest tret en les modalitats discursives que componen la sessió plenària

Tremp, el pallarès, la Franja de Ponent i el lleidatà.

municipal –l'1,09% del total d'elements del corpus. Els demostratius són marques gramaticals que, com l'article definit i alguns adverbis de lloc, fan referència a l'espai, però a més en concreten la proximitat i la distància. L'alta densitat de demostratius, i de dítics en general, seria pròpia de textos molt implicats en la situació discursiva (vegeu Albaladejo, 1998: 163). A més, la freqüent utilització d'aquest recurs lingüístic de referència espacial és una característica del llenguatge administratiu usat en les sessions plenàries de municipals, ja que facilita l'adaptació a la necessitat de precisió d'aquesta situació comunicativa. Aquest aspecte es pot comprovar en els resultats de la quantificació del grup de factors grau locatiu del pronom, en què es planteja la possibilitat que el primer grau locatiu, *p*, i el grau corresponent a la tercera persona del discurs, *l*, puguin presentar distribucions diferents en l'aplicació de la variable, o sigui, que es detecti que un dels dos factors tingui major incidència en la innovació. La dada significativa a què ens referim és la preeminència, el 92%, de formes de primera persona –*aquest, aquest; aquesta, aquesta; aquests, aquests; aquestes, aquestes*– sobre el total de realitzacions en la situació comunicativa estudiada. Pròpiament, la distribució de freqüències per factors indica una major presència de formes sordes en el grau locatiu *l*, el 40%, davant de les formes de primera persona, *p*, que se situen entorn del 29%, pràcticament la mateixa freqüència d'aplicació de la variable dependent (vegeu Taula 5.23). Tal com comentàvem a 4.1.4, aquestes dades mostren que la sonorització de –*k*– afecta també les formes *aquell, aquella, aquells, aquelles*. En la nostra anàlisi, les variants sonoritzades d'aquest grau locatiu són majoritàries, tot i que no presentin un percentatge tan elevat sobre les formes generals com el que es dona en el primer grau locatiu.

Taula 5.23 Distribució de l'adjectiu demostratiu segons el grau locatiu: freqüències relatives i absolutes

Grup de factors grau locatiu	Aplicacions		No-aplicacions		Total	
	N	%	N	%	N	%
factor <i>l</i> (aquell)	14	40	21	60	35	8
Factor <i>p</i> (aquest)	123	29	303	71	426	92
Total	137	30	324	70	461	

Altres grups de factors explicatius, analitzats bàsicament per obtenir dades generals de la distribució d'aquest tret en aquesta situació comunicativa, són el gènere i el nombre dels demostratius. La distribució de demostratius quant al nombre indica una presència de formes singulars netament superior a la de demostratius plurals –81% i 19%, respectivament. Tanmateix, no sembla que la distribució de les variants es pugui veure influïda pel factor nombre, atesos els percentatges similars d'aplicació de la variable dependent segons cadascun dels factors (vegeu Taula 5.24). Quant al grup de factors gènere, la situació amb què ens trobem és molt similar pel que fa a la distribució de variants, superiors quan l'adjectiu demostratiu és masculí –65%–, mentre que amb menor presència quan es tracta de demostratius femenins –35%– (vegeu Taula 5.25). Aquesta dada coincideix amb la tendència segons la qual els registres tècnics presentarien un nombre superior de noms masculins, mentre que en els registres genèrics predominarien els noms femenins (cf. Gelpí, 1998: 139).

Els resultats de tabulació creuada entre els grups de factors gènere i

nombre segons els quals els demostratius masculins, especialment plurals, presenten índexs més alts d'aplicació de la variable –el 38%–, es podrien interpretar com a indicatiu de la direcció del canvi, que avançaria més en aquestes formes; mentre que els demostratius femenins plurals serien els casos més conservadors de variants sonoritzades, ja que l'aplicació de la variable se situa en el 15% (vegeu Annex IV).

Taula 5.24 Distribució de l'adjectiu demostratiu segons el nombre: freqüències relatives i absolutes

Grup de factors nombre	Aplicacions		No-aplicacions		Total	
	N	%	N	%	N	%
factor <i>s</i> (singular)	113	30	260	70	373	81
factor <i>r</i> (plural)	24	27	64	73	88	19
Total	137	30	324	70	461	

Taula 5.25 Distribució de l'adjectiu demostratiu segons el gènere: freqüències relatives i absolutes

Grup de factors gènere	Aplicacions		No-aplicacions		Total	
	N	%	N	%	N	%
factor <i>i</i> (masculí)	95	32	203	68	298	65
factor <i>e</i> (femení)	42	26	121	74	163	35
Total	137	30	324	70	461	

Els tres grups de factors explicatius descrits fins ara: grau locatiu, gènere i nombre no compleixen els requisits necessaris per rendibilitzar-ne el càlcul de probabilitats. El fet que cada parella de factors explicatius de cada grup presenti probabilitats molt properes provoca que els tres grups siguin descartats a l'anàlisi de regressió esglaonada (vegeu Annex IV), de manera que la seva aportació s'ha de circumscriure a l'anàlisi qualitativa.

Els resultats percentuals obtinguts del grup de factors explicatius

estil de parla indiquen un percentatge més elevat de pèrdua de la variant sonoritzada en el cas de l'estil preparat –34%–, davant del 23% de l'estil espontani, que mantindria les variants sonoritzades en tres de cada quatre ocurrences (vegeu Taula 5.26). La formalitat i el grau de preparació del discurs incidirien en la major presència de les variants coincidents amb la llengua escrita.

Taula 5.26 Distribució de l'adjectiu demostratiu segons l'estil de parla: freqüències relatives i absolutes

Grup de factors estil de parla	Aplicacions		No-aplicacions		Total	
	N	%	N	%	N	%
factor <i>a</i> (preparat)	101	34	200	66	301	65
factor <i>b</i> (espontani)	36	23	124	78	160	35
Total	137	30	324	70	461	

El grau d'instrucció i de coneixement de llengua catalana escrita no presenta cap diferència entre els dos factors previstos: els resultats freqüencials són idèntics entre si amb un 30% d'aplicació de la variable i un 70% de no-aplicació (vegeu Taula 5.27). Recordem que són els mateixos percentatges que els d'aplicació i de no-aplicació de la variable *A*, segons aquests resultats la formació i el coneixement de la llengua escrita no incidirien en l'aparició d'una o altra variant.

Atès que a aquests resultats idèntics entre els factors del mateix grup tampoc no se'ls podrà aplicar el càlcul probabilístic, recorrem a una anàlisi independent de les dades. Prendrem en consideració el grup de factors explicatius edat per mirar d'establir si hi poden haver diferències significatives entre els grups generacionals, especialment entre els menors de 30 anys i els d'entre 30 i 55 anys que puguin aportar informació sobre el

progrés del canvi (vegeu Taula 5.28). Les freqüències obtingudes mostren un percentatge similar d'aplicació de la variable –el 30% i el 27%, respectivament– en el grup d'informants majors de 55 anys i en el grup d'entre 30 i 55 anys. En canvi, la freqüència d'aparició de la variant general en el factor corresponent als informants de menys de 30 anys puja fins al 51%. Destacaríem dos aspectes d'aquests resultats: per un costat, tot i la proximitat dels percentatges d'aplicació de la variable entre els factors *m* i *g*, l'aparició de les variants sordes seria lleugerament menor en els informants del grup d'edat intermedi que en els més grans; per un altre costat, el percentatge més alt d'aplicació de la variable s'adscriuria al factor informants menors de 30 anys.

Taula 5.27 Distribució de l'adjectiu demostratiu segons el grau d'instrucció i de coneixement de català escrit: freqüències relatives i absolutes

Grup de factors grau d'instrucció i de coneixement de català escrit	Aplicacions		No-aplicacions		Total	
	N	%	N	%	N	%
factor <i>u</i> (universitari; coneixement)	121	30	286	70	407	88
factor <i>n</i> (secundari o professional; no- coneixement)	16	30	38	70	54	12
Total	137	30	324	70	461	

Els resultats de la tabulació creuada de les freqüències resultants dels grups de factors estil de parla i edat augmenta fins al 53% el percentatge d'aplicació de la variable en la intersecció dels factors estil preparat, *a*, i informants menors de 30 anys, *j* (vegeu Taula 5.29). La tendència més

conservadora de variants sonoritzades es troba en ocurrencies produïdes per informants d'entre 30 i 55 anys en un estil de parla espontani.

Taula 5.28 Distribució de l'adjectiu demostratiu segons l'edat: freqüències relatives i absolutes

Grup de factors Edat	Aplicacions		No-aplicacions		Total	
	N	%	N	%	N	%
factor <i>m</i> (30-55)	98	27	264	73	362	79
factor <i>g</i> (+55)	16	30	38	70	54	12
factor <i>j</i> (-30)	23	51	22	49	45	10
Total	137	30	324	70	461	

Taula 5.29 Distribució de l'adjectiu demostratiu segons l'estil de parla i l'edat: freqüències relatives i absolutes en tabulació creuada

CROSS TABULATION							
<ul style="list-style-type: none"> • 27/5/00 12:50 • Token file: variable D • Conditions: variable D.Cnd <p>Group #1 – horizontally. Group #2 – vertically.</p>							
		a	%	b	%	Σ	%
m	1	77	31	21	18	98	27
	–	168	69	96	82	264	73
	Σ	245		117		362	
g	1	7	29	9	30	16	30
	–	17	71	21	70	38	70
	Σ	12		30		54	
j	1	17	53	6	46	23	51
	–	15	47	7	54	22	49
	Σ	32		13		45	
Σ	1	101	34	36	23	137	30
	–	200	66	124	78	324	70
	Σ	301		160		461	

Quant a l'estadística d'inferències, l'adequació de les dades i dels factors analitzats al model teòric es concreta en la proximitat dels logaritmes de versemblança i de màxima versemblança – -272.275 i – 271.475, respectivament–, els marges d'error per cel·la són insignificants (vegeu Taula 5.30), i les dades s'alineen entorn de l'eix en el diagrama de dispersió (vegeu Annex IV).

Taula 5.30 Probabilitats de pèrdua de les variants sonoritzades de l'adjectiu demostratiu segons l'estil de parla i l'edat

BINOMIAL VARBRUL, 1 step				
Name of cell file: variable D.Cel				
Using more accurate method.				
Averaging by weighting factors.				
One-level binomial analysis...				
Run # 1, 6 cells:				
Iterations: 1 2 3 4 5				
Convergence at Iteration 5				
Input 0.291				
Group	Factor	Weight	App/Total	Input&Weight
1:	a	0.549	0.34	0.33
	b	0.409	0.22	0.22
2:	m	0.467	0.27	0.26
	g	0.531	0.30	0.32
	j	0.711	0.51	0.50
Cell	Total	App'ns	Expected	Error
bm	117	21	23.380	0.303
bj	13	6	5.352	0.133
bg	30	9	7.318	0.511
am	245	77	74.641	0.107
aj	32	17	17.634	0.051
ag	24	7	8.674	0.506
Total Chi-square = 1.6115				
Chi-square/cell = 0.2686				
Log likelihood = -272.275				

Maximum possible likelihood = -271.475 Fit: X-square (3) = 1.600, accepted. p = 0.6626

Pel que fa a la significació, els resultats més fiables són els que ofereix l'anàlisi de regressió esglaonada. Cal atendre, doncs, les fases seleccionades, que per a la variable D són la 4 i la 5 (vegeu Taula 5.31), i centrar-se en la fase 4, que dóna una significació de .013 per a la funció de versemblança. Atès que aquest resultat és inferior a .05, podem concloure que la significació estadística de l'anàlisi és idònia i que els resultats són fiables.

Els valors estadístics rellevants relacionats amb la variable dependent pèrdua de les variants sonoritzades de l'adjectiu demostratiu són: *a*) la baixa probabilitat d'aplicació de la pèrdua del tret analitzat *-Input* 0.291-; *b*) la incidència dels diferents factors explicatius en l'aplicació o no-aplicació de la variable, que es concreta en un afavoriment en el cas de l'estil de parla preparat, *a*, i dels grups d'informants menors de 30 anys, *j*, i majors de 55 anys, *g*; i en un no-afavoriment per part dels factors estil espontani, *b*, i informants d'entre 30 i 55 anys, *m*. En aquest punt, es ratificarien els indicis que apuntaven els resultats de la tabulació creuada, segons els quals els informants més joves i l'estil de parla preparat afavoririen la presència de variants generals. El resultat més novedós es troba en el fet que els informants majors de 55 anys també afavoreixin la presència de variants sordes. Les claus per a la interpretació d'aquesta situació es poden trobar en diversos aspectes: d'una banda, cal recordar que el grup de factors grau d'instrucció i coneixement de català escrit no resultà significatiu per a l'anàlisi; d'altra banda, hem exposat descripcions prèvies d'aquest cas de variació que ens permeten veure que des de fa dècades es

donaria una situació d'alternança més o menys estancada d'ambdues sèries de variants formals, amb preeminència de les variants sonoritzades. Aquesta és, almenys, la situació que descriuen Coromines (1935: 34) i Alcover & Moll (1930-1962: I) per al pallarès, el ribagorçà i la Conca de Tremp. El manteniment d'aquesta situació en una època en què els factors d'anivellament dialectal actuen amb especial eficiència i rapidesa podria explicar-se pel fet de trobar-nos davant d'un tret fonètic que presenta un grau de percepció menor per part dels parlants.

La resta de valors estadístics obtinguts indiquen: *c)* els valors d'aplicació de la variable segons cada factor, que oscil·len entre 0.22 al factor *b* i 0.51 al factor *j*; *d)* les probabilitats estimades d'aplicació per factors, que resulten idèntiques o molt acostades a les anteriors, fet que ratifica l'adequació entre les dades reals i les dades estimades.

Taula 5.31 Anàlisi de regressió esglaonada de la variable D

BINOMIAL VARBRUL

Name of cell file: variable D.Cel

Using more accurate method.

Averaging by weighting factors.

Threshold, step-up/down: 0.050001

Stepping Up...

----- Level # 0 -----

Run # 1, 1 cells:

Iterations: 1 2

Convergence at Iteration 2

Input 0.297

Log likelihood = -280.489

----- Level # 1 -----

Run # 2, 2 cells:

Iterations: 1 2 3 4
Convergence at Iteration 4
Input 0.294
Group # 1 – a: 0.548, b: 0.411
Log likelihood = -277.350 Significance = 0.013

Run # 3, 3 cells:
Iterations: 1 2 3 4 5
Convergence at Iteration 5
Input 0.294
Group # 2 – m: 0.471, g: 0.503, j: 0.715
Log likelihood = -275.393 Significance = 0.008

Add Group # 2 with factors mgj

----- Level # 2 -----

Run # 4, 6 cells:
Iterations: 1 2 3 4 5
Convergence at Iteration 5
Input 0.291
Group # 1 – a: 0.549, b: 0.409
Group # 2 – m: 0.467, g: 0.531, j: 0.711
Log likelihood = -272.275 Significance = 0.013
Maximum possible likelihood = -271.475
Fit: X-square (3) = 1.600, accepted, p = 0.6626

Add Group # 1 with factors ab

Bst stepping up run: #4

Stepping Down...

----- Level # 2 -----

Run # 5, 6 cells:
Iterations: 1 2 3 4 5
Convergence at Iteration 5
Input 0.291
Group # 1 – a: 0.549, b: 0.409
Group # 2 – m: 0.467, g: 0.531, j: 0.711
Log likelihood = -272.275
Maximum possible likelihood = -271.475
Fit: X-square (3) = 1.600, accepted, p = 0.6626

----- Level # 1 -----

Run # 6, 3 cells:
Iterations: 1 2 3 4 5
Convergence at Iteration 5
Input 0.294
Group # 2 – m: 0.471, g: 0.503, j: 0.715
Log likelihood = -275.393 Significance = 0.013

Run # 7, 2 cells:
Iterations: 1 2 3 4
Convergence at Iteration 4
Input 0.294
Group # 1 – a: 0.548, b: 0.411
Log likelihood = -277.350 Significance = 0.008

All remaining groups significant

Groups eliminated while stepping down: None
Best stepping up run: #4
Best stepping down run: #5

En la parla oral formal de la Conca de Tremp s'usen pràcticament dos graus locatius d'adjectiu demostratiu que presenten variants diferenciades de les dels subdialectes lleidatà i tortosí i que coincideixen plenament amb els usos descrits per al pallarès i el ribagorçà del nord. Es tracta d'una situació d'alternança entre variants sonoritzades –d'origen poc clar– i variants sordes, les més generals al domini lingüístic. Els adjectius demostratius usats en la situació comunicativa que ens ocupa tenen una presència considerable en el discurs, majoritàriament en les formes de primera persona, singular i masculina. En referència a la fonètica sintàctica, l'ús es caracteritzaria per una escassíssima sensibilització de –s– davant vocal en el demostratiu masculí de primer grau, pràcticament estereotipada amb la paraula *any*. Quant als factors explicatius que afavoreixen la pèrdua de la variant sonoritzada hi ha la parla preparada i els informants més joves i els més grans. Destaca el fet

que el grau d'instrucció & coneixement de la llengua escrita no incidirien en l'avanç de la innovació, segons els resultats obtinguts. Al nostre entendre això no es contradiu amb la incidència de l'estil preparat, ja que és un factor explicatiu integrat per modalitats de parla molt preparades, en què és especialment activa la pressió de la variant general. Possiblement el fet de trobar-nos davant d'una distinció de caràcter fonètic fa que aquestes variants sonoritzades no estiguin marcades i puguin ser considerades com a indicadors. La influència de la parla preparada en l'aplicació de la variable podria estar lligada a la importància de la modalitat escrita per ser llegida que forma part important del factor estil de parla preparat.

5.5 *L'adjectiu possessiu femení d'un sol posseïdor*

Del corpus d'estudi es recullen 82 ocurrències d'adjectiu possessiu femení d'un o de diversos posseïdors, la gran majoria de les quals corresponen a la tercera persona del discurs –*seva/seua, seves/seues* (41) (42)–, d'acord amb les característiques previstes per a aquest tipus de situació comunicativa. Consegüentment, la resta de formes corresponen a la primera persona (43), ja que només es troba un cas de possessiu de segona persona (44). Com podem veure, aquestes dades concorden amb les que han presentat els pronoms personals singulars i que hem exposat a 5.2.

(41) el cessament de l'ajuntament en *la seva activitat* d'empresa elèctrica (2L51/amus)

(42) tindran *les seues idees* (4L160/bmup)

(43) *i la meua intervenció* (1L750/amus)

(44) *aguesta intervenció teua* o no (5L22/bmus)

El cas (44), a banda d'èsser l'únic de segona persona del discurs, és una de les escasses mostres de possessiu construït posposat al substantiu, ja que l'ús majoritari és la construcció article + possessiu + substantiu¹⁵⁹. Val a dir que, en el corpus, els casos de construcció posposada al substantiu corresponen a variants amb *u* i es produeixen en estil de parla espontani (45).

(45) al despatx de *casa meua* (5L2092/bgns)

Respecte a la distribució de variants que presenta la llengua oral formal a la Conca de Tremp, els resultats freqüencials mostren un 62% de casos en què s'aplica la variable, davant del 38% de casos en què s'usen les variants amb *u*. A la Taula 5.32 podem veure'n les freqüències absolutes, així com la distribució de les ocurrencies segons el grup de factors nombre del possessiu femení. També en la línia del que hem anat comprovant en les variables A i D –que són les úniques que recullen aquesta dualitat– el nombre de casos de plural és ostensiblement inferior al de singular; el possessiu femení plural extrema aquesta característica, ja que presenta el

¹⁵⁹ Per a estudis exhaustius sobre la posició *i*, en general, sobre la caracterització dels adjectius possessius, es pot consultar Saragossà (1998 i 2000): “Podriem exposar d’una manera ben simple quina és l’ordenació general dels adjectius possessius en el català col·loquial dels nostres dies: la posposició és obligatòria amb qualsevol actualització (inclosa l’absència), mentre que l’anteposició només és habitual (però no obligatòria) quan hi ha article. Aquest panorama implica que la posició bàsica dels adjectius possessius és aquella que és possible amb qualsevol actualitzador (la postnuclear) i no aquella que en general ni tan sols és possible (la prenuclear)” (Saragossà, 2000: 232).

percentatge més baix d'aparició –només un 10%. En les variables A i D, el nombre no determinava distribucions diferents d'una o altra variant, però en el cas dels possessius observem una major aplicació de la variable en singular –64%–, davant del 50% del plural (vegeu Taula 5.32).

Taula 5.32 Distribució de l'adjectiu possessiu femení segons el nombre: freqüències relatives i absolutes

Grup de factors nombre	Aplicacions		No-aplicacions		Total	
	N	%	N	%	N	%
Factor <i>s</i> (singular)	47	64	27	36	74	90
factor <i>p</i> (plural)	4	50	4	50	8	10
Total	51	62	31	38	82	

La distribució de variants segons el grup de factors explicatius estil de parla indica una diferència significativa segons es tracti d'una modalitat lingüística preparada o espontània. Mentre que en el factor estil preparat, el percentatge d'aplicació de la variable és del 71%, en el factor estil espontani es redueix al 32%. Segons això, malgrat la inclusió recent en el corpus normatiu i en l'estàndard oral de les variants en *u*, l'ús reserva la presència majoritària a l'estil espontani, fet que implica un no-reconeixement com a variant apropiada per a l'ús 'correcte' associat a l'escrit i a l'oral formal (vegeu Taula 5.33).

Taula 5.33 Distribució de l'adjectiu possessiu femení segons l'estil de parla: freqüències relatives i absolutes

Grup de factors estil de parla	Aplicacions		No-aplicacions		Total	
	N	%	N	%	N	%

DESCRIPCIÓ I ANÀLISI DE RESULTATS QUANTITATIUS

factor <i>a</i> (preparat)	45	71	18	29	63	77
Factor <i>b</i> (espontani)	6	32	13	68	19	23
Total	51	62	31	38	82	

Aquesta distribució de les variants segons el grau de preparació del discurs podria entendre's com a indicatiu de la influència de les modalitats escrita i oral que, al Principat, presenten major disponibilitat sobre les varietats geogràfiques. Les variants en *u* han accedit a l'ús escrit i oral formal en valencià i també en tortosí, estan previstes en la normativa i en l'estàndard, i comencen a accedir a mitjans de comunicació de l'àmbit del lleidatà; no obstant això, veiem, sempre a partir del corpus, que es presenten minoritàries en l'ús oral. Aquesta situació es reproduïx, i fins i tot s'incrementa, quan l'observem des de l'òptica del grau de preparació del discurs en acudir als resultats de distribució de freqüències segons el grau d'instrucció & coneixement de català escrit per mirar d'objectivar els indicis que apunten a la influència de la competència escrita sobre la pèrdua de les variants en *u*. En aquesta anàlisi concorren un nombre escàs d'ocurrències en el factor grau d'instrucció secundari o professional i no-coneixement de català escrit (vegeu Taula 5.34), tot i això, el factor d'instrucció universitària i coneixement del català escrit seria favorable a l'aparició de les variants en *v* en un 63% dels casos, davant del 33% en informants amb formació secundària o professional i sense competència en català escrit.

Taula 5.34 Distribució de l'adjectiu possessiu femení segons el grau d'instrucció i de coneixement de català escrit: freqüències relatives i absolutes

Grup de factors	Aplicacions	No-aplicacions	Total
-----------------	-------------	----------------	-------

grau d'instrucció i de coneixement de català escrit	N	%	N	%	N	%
factor <i>u</i> (universitari; coneixement)	50	63	29	37	79	96
factor <i>n</i> (secundari o professional; no-coneixement)	1	33	2	67	3	4
Total	51	62	31	38	82	

Taula 5.35 Distribució de l'adjectiu possessiu femení segons l'edat: freqüències relatives i absolutes

Grup de factors edat	Aplicacions		No-aplicacions		Total	
	N	%	N	%	N	%
factor <i>m</i> (30-55)	45	63	27	38	72	88
factor <i>j</i> (-30)	5	71	2	29	7	9
Factor <i>g</i> (+55)	1	33	2	67	3	4
Total	51	62	31	38	82	

Per grups d'edat, el factor informants menors de 30 anys presenta el major percentatge d'aplicació de la variable, el 71%. A l'extrem oposat, se situen els informants majors de 55 anys, que se situen a un 33% d'aplicació de la variable. A un nivell intermedi amb un 63% d'aplicacions, els informants d'entre 30 i 55 anys acaben de dibuixar un lloc comú a diverses investigacions sociolingüístiques segons el qual les generacions més grans i més joves resulten ser les més conservadores i les més innovadores, respectivament; mentre que la generació intermèdia presenta un situació a mig camí entre el conservadurisme i la innovació (vegeu Taula 5.35).

De fet, si observem els resultats de la coocurrència del factor *j*, el

més innovador d'aquest grup, amb el factor estil preparat, un altre dels que ha revelat major nombre d'aplicacions, dona com a resultat un percentatge molt elevat de pèrdua de variants amb *u*. Seguint les explotacions de tabulació creuada, la intersecció dels grups estil de parla amb grau d'instrucció i coneixement de català escrit mostra un clar decalatge en l'aparició de variants en *v* en els informants amb instrucció universitària i coneixement de català escrit quan es tracta d'un estil de parla preparat – 71%– o espontani –35%–, en la línia dels resultats globals de distribució d'aquestes variants (vegeu Taula 5.36).

Taula 5.36 Distribució de l'adjectiu possessiu femení segons l'estil de parla i el grau d'instrucció i coneixement de català escrit: freqüències relatives i absolutes en tabulació creuada

CROSS TABULATION							
<ul style="list-style-type: none"> • 7/6/00 16:29 • Token file: variable E • Conditions: variable E.Cnd 							
Group #1 – horizontally.							
Group # 3 – vertically.							
		a	%	b	%	Σ	%
u	1	44	71	6	35	50	63
	–	18	29	11	65	29	37
Σ		62		17		79	
n	1	1	100	0	0	1	33
	–	0	0	2	100	2	67
Σ		1		2		3	
Σ	1	45	71	6	32	51	62
	–	18	29	13	68	31	38
Σ		63		19		82	

Així doncs, malgrat que la llengua normativa i la proposta d'estàndard oral prevegin l'ús de variants de possessiu femení amb *u*, a

pesar del seu accés recent al mitjans de comunicació escrits de l'àmbit nord-occidental –vegeu 4.1.5–, i de la utilització clara que se'n fa en el valencià escrit i oral, aquestes variants se circumscriurien a l'ús espontani i tindrien poca presència en la llengua escrita i oral formal a la Conca de Tremp. Possiblement, la fragmentació de l'espai comunicatiu català i el fet de tractar-se d'un tret en regressió a causa de la vehiculació de les variants en *v* a través de l'escola contribueixin a una situació immobilista a favor de la variant més disponible a nivell escrit i formal, que és també la que s'ha transmès en l'ensenyament. Una prova d'aquest fet es trobaria, per exemple, en les protestes de certs lectors del diari *Segre* a l'inici de la seva edició en català, que aplicaven –encara en alguns sectors els apliquen– l'associació dialectalisme = incorrecció i, de vegades, =castellanisme (vegeu Sistac *et al*, 2000: 127). Caldria tenir en compte també les actituds dels parlants nord-occidentals de l'àrea de la demarcació de Lleida i estudiar l'evolució d'aquest tret.

5.6 Recapitulació

Aquesta recerca ha plantejat obtenir dades que contribueixin a radiografiar diversos aspectes de l'ús oral contemporani del català nord-occidental, alhora que ha pretès descriure'n la incidència de factors generals de convergència lingüística i de diversos factors específics que afecten el contacte de varietats al Principat. L'anàlisi s'ha centrat en l'estudi dels processos de canvi lingüístic en curs que afecten les variants patrimonials de cinc trets morfològics en la parla de la Conca de Tremp, una zona de doble transició intradialectal entre l'àrea ribagorçanopallaresa i el

lleidatà. L'estudi, portat a terme en temps aparent i sobre les dades provinents de sessions plenàries de l'Ajuntament de Tremp, ha aportat dades de l'ús actual, el grau de substitució i la incidència de diversos factors lingüístics i extralingüístics en el procés de canvi lingüístic que afecta l'article definit masculí, els pronoms febles singulars i de primera persona plural, l'adjectiu demostratiu i l'adjectiu possessiu femení d'un sol posseïdor.

En el cas de l'article definit masculí, s'ha comprovat l'alt grau de disponibilitat d'aquest determinant, que és l'element de major freqüència d'ús en la llengua catalana i, també, un aspecte associat al llenguatge administratiu i als registres informatius, caracteritzats per la tendència a la nominalització. Un altre aspecte de què s'ha obtingut informació és de l'ús netament superior de la forma singular davant de la de plural. Segons els resultats, hem pogut afirmar que en situacions comunicatives orals formals de la Conca de Tremp el grau de substitució d'aquest tret seria altíssim: hem obtingut un 97% de variants plenes, amb una probabilitat d'aplicació de la variable –pèrdua de les variants etimològiques singulars i plurals de l'article definit masculí– de 0.985. Els resultats d'estadística descriptiva i inferencial també ens han indicat que els factors explicatius estil de parla preparat i formació universitària & coneixements de català escrit afavoririen l'aplicació de la variable, mentre que els factors estil de parla espontani i formació secundària o professional & no-coneixement de català escrit no l'afavoririen. Altres factors analitzats des del punt de vista descriptiu han indicat un major manteniment de formes *lo/los* en informants majors de 55 anys, davant de la presència esporàdica d'aquestes formes en el discurs d'informants de 30 a 55 anys i de menors de 30, que presentarien un comportament més homogeni. En aquesta mateixa línia,

l'anàlisi del context articulatori precedent no registra cap ocurrència de variant etimològica precedida de vocal, fet que es podria interpretar com l'assoliment del procés de substitució en la via en què s'inicià el canvi històric.

Segons denota el nombre d'ocurrències recollides, els pronoms febles singulars també són elements destacadament presents en el discurs. Les seves característiques d'aparició, clarament decantades cap a la tercera persona i en molt menor grau cap a la primera, responen a les característiques de la situació comunicativa marcada per les restriccions del llenguatge administratiu. En conjunt, es tractaria d'un tret en avançat procés de substitució: 94% de formes en reforçades, 0.967 en termes d'aplicació de la variable pèrdua de formes pronominals plenes singulars. Hem adduït diverses raons per explicar el fet que aquest tret marcat presenti una probabilitat d'aplicació de la variable lleugerament inferior si el comparem amb la variable A: la raó més destacable seria la disponibilitat de formes plenes en l'ús general, concretament en combinacions binàries enclítiques i proclítiques davant de pronoms que no siguin *hi*, *ho*; així com la recomanació estilística vigent d'usar la forma plena de tercera persona davant de verb començat per [s-]. Aquest segon aspecte podria explicar els resultats percentuals que indiquen un lleuger major conservadurisme en la tercera persona, davant de la primera persona, pràcticament substituïda per la forma reforçada. Els resultats probabilístics ratificarien aquests indicis, atès que la primera persona afavoriria l'aplicació de la variable, mentre que la tercera persona no l'afavoriria. Seguint la línia encetada en l'anàlisi de la variable A, hem observat el mateix comportament dels factors explicatius estil de parla preparat i nivell d'instrucció universitària & coneixement de català escrit en el sentit que afavoririen l'aplicació de la variable, davant de

l'estil de parla espontani i el nivell d'instrucció secundari o professional & no-coneixement de català escrit que resultarien no afavorir l'aparició de variants reforçades. En aquesta variable s'han produït les condicions idònies per aplicar el càlcul probabilístic al grup de factors context articulatori precedent, resultant que la presència de vocal precedent afavoriria l'aplicació de la variable, mentre que la pausa o consonant precedents no l'afavoririen. Aquests resultats globals, que indicarien un predomini clar de les formes reforçades en l'ús oral actual de la parla de la Conca de Tremp, difereixen sensiblement de la informació de què es disposa d'altres zones del domini occidental, caracteritzades per una major presència de formes plenes, almenys en règim d'alternança amb les formes reforçades.

La primera persona analògica *mos* es desmarcaria lleugerament de les variables precedents, ja que l'ús de les variants normatives *ens*, *-nos* se situa en el 77%. Un dels aspectes a destacar de l'anàlisi d'aquesta variable és la presència de característiques del barceloní oral que apareixen usades en substitució de la variant analògica i de les variants escrites, fet que posa de manifest la influència del model oral prestigiós sobre la varietat analitzada. Per grups de factors, s'ha observat diferències destacables entre els diferents grups de factors explicatius que se situen en nivells molt diferents, tot i que coincideixen plenament amb les línies generals de la resta de variables i amb les hipòtesis plantejades: l'estil de parla preparat presentaria un percentatge d'ús de les variants innovades superior a la mitjana total, davant de l'estil de parla espontani, que es presentaria com a més conservador. Sens dubte, però, seria el grup nivell d'instrucció i coneixement de català escrit on es registrarien els resultats més divergents: els informants amb nivell d'instrucció universitari i coneixement de català

escrit usarien majoritàriament formes innovades, per contra, els informants amb nivell d'instrucció secundària o professional i no-coneixement de català escrit s'inclinarien significativament per la variant analògica. El creuament de factors ratificaria l'indici que comentàvem segons el qual el nivell de formalitat i la instrucció i coneixement de català escrit actuarien com a factors de convergència dialectal, especialment en els trets conscients.

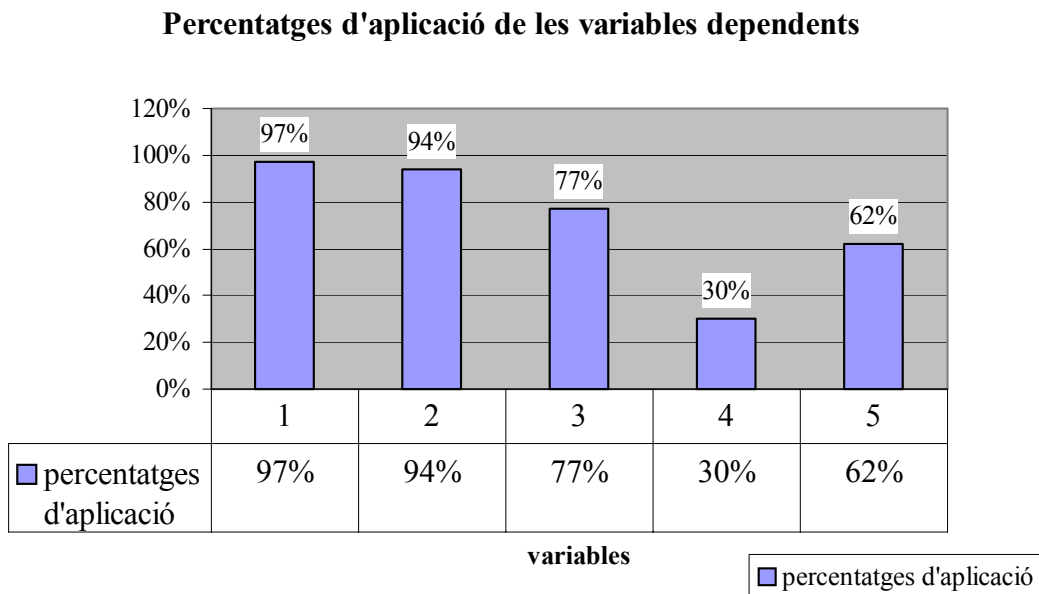
Els resultats obtinguts arran del processament de les dades corresponents a l'adjectiu demostratiu indiquen, d'una banda, una alta densitat d'aparició d'aquestes partícules gramaticals i, de l'altra, la situació d'alternança en què s'usen les variants generals i les variants sonoritzades en aquest àmbit d'ús oral de què ens hem ocupat. D'aquesta situació, que afecta ambdós graus de persones del discurs vigents, ja se'n tenia coneixement a través de diversos estudis consultats. Tanmateix, la variant sonoritzada resultaria clarament majoritària –70%–, de manera que segons formulació de la variable pèrdua de les variants sonoritzades de l'adjectiu demostratiu hi ha un percentatge d'aplicació del 30% i una probabilitat de 0.291. Altres característiques de l'ús d'aquest determinant revelen: *a)* una presència majoritària de formes de primera persona del discurs, de formes singulars i, en menor mesura, de formes masculines; i *b)* una escassetat de casos de sensibilització de –s– en l'adjectiu masculí singular de primera persona, sovint estereotipats en el segment *aquest any*. El fet de trobar-nos davant d'un cas de variació fonètica relativitzaria la consciència de la diferència en els parlants, malgrat que la variant general aparegui afavorida per l'estil de parla preparat –recordem que les variants sonoritzades no han accedit a la llengua escrita– i el segment d'informants menors de 30 anys. Semblaria, doncs, que l'aprenentatge sistemàtic de la llengua incidiria

també en l'aparició de la variable; tanmateix, els resultats percentuals dels dos factors explicatius que componen el grup nivell d'instrucció i coneixement de català escrit són idèntics, fet que ens ha portat a descartar aquest factor explicatiu en aquest cas. Davant dels resultats que exposem hem conclòs que ens hauríem trobat davant d'una situació d'alternança de formes possiblement estancada des de fa dècades en aquest punt, segons confirmaria la bibliografia prèviament consultada. El caràcter fonètic de la diferenciació entre variants no hauria marcat negativament la forma patrimonial, que perviuria en l'ús oral sense que el coneixement o l'alt grau de disponibilitat de les variants ensordides per l'ús oral general i en la llengua escrita provoqués canvis significatius.

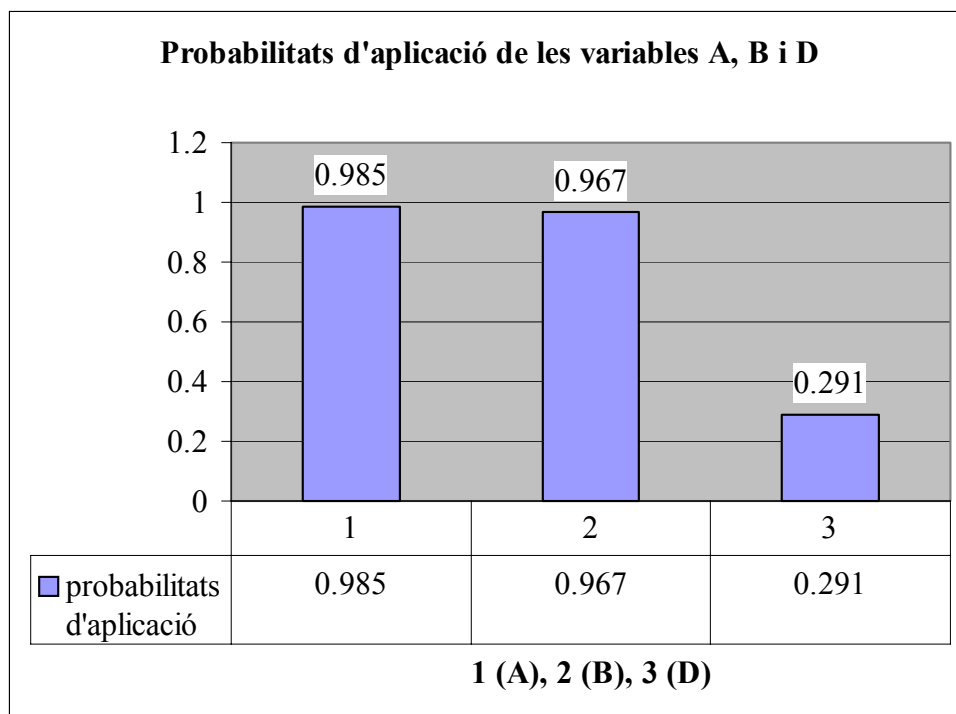
En l'anàlisi del comportament de la variable pèrdua de les formes en *u* de l'adjectiu possessiu femení s'ha mostrat un nou element d'adequació del discurs a la situació comunicativa en què es produeix, ja que la presència de formes de segona persona és testimonial, tal com succeïa en la variable B. Altre cop, la presència majoritària correspon a les formes singulars i la posició més reproduïda és el segment article + possessiu + nom. A nivell d'estat del procés de canvi, ens trobaríem davant d'una situació d'alternança que avançaria a favor de les variants innovadores, ja que el percentatge d'aplicació de la variable és del 62%. Per factors, i d'acord amb el comportament majoritari de la resta de trets, l'estil de parla preparat i el nivell d'instrucció universitari & coneixement de la llengua escrita presenten percentatges elevats de realitzacions amb *-v-*, per contra els percentatges d'aquestes variants relacionats amb l'estil de parla espontani i el nivell d'instrucció secundària o professional & no-coneixement de català escrit són francament baixos. Per edats, hem obtingut una escala de percentatges d'ús de variants amb *-v-* que va del

més baix en els informants de més de 55 anys, al més alt en la franja de menys de 30 anys, passant per un nivell intermedi en els informants d'entre 30 i 55 anys, fet que li atorga la característica clàssica de generació de transició.

Gràfic 5.1 Percentatges d'aplicació de les variables dependents

Gràfic 5.2 Probabilitats d'aplicació de les variables dependents A, B i D

Per concloure, en termes d'estat dels processos de canvi lingüístic de què ens hem ocupat hem comprovat com les variants plenes *lo/los* de l'article definit masculí i *me, te, se* dels pronoms febles singulars mantindrien una presència gairebé testimonial en l'ús oral de situacions formals de la parla de la Conca de Tremp, ateses les altíssimes probabilitats de pèrdua obtingudes. El procés d'implantació de les variants reforçades pròpies de l'ús general, vehiculades per l'escola i els mitjans de comunicació i, doncs, altament disponibles s'hauria vist clarament afavorit pels factors estil de parla preparat, formació universitària i coneixement de català escrit, i context vocàlic precedent. També la variant analògica de primera persona *mos* es troba inscrita en un procés de canvi avançat, tot i que les dades percentuals li atorguin certa vitalitat especialment associada a

l'estil de parla espontani i als informants amb formació secundària o professional i sense competència en català escrit. Aquesta mateixa situació es reproduiria en el cas de les variants en *u* dels adjectius possessius, ja que la influència exercida pels factors innovadors i conservadors que hem anat exposant resulta similar. En aquest cas únicament diferiria el percentatge de pèrdua, que és el 62%, per tant menys elevat que en la variable C, que era del 77%, i el fet de trobar-nos davant d'un cas de variants fonètiques. Precisament aquest aspecte és comú al tret que s'ha presentat com a més conservador, però que se circumscriu exclusivament a la zona de la Conca de Tremp, el pallarès i el ribagorçà. Efectivament, l'alternança entre les variants sonoritzades i sordes dels adjectius demostratius sembla no traduir-se en avanços ràpids del procés de substitució per influència de l'escolarització, dels mitjans de comunicació, de la llengua escrita, tot i que els resultats probabilístics apunten el clar afavoriment de l'aplicació de la variable que operen els factors estil de parla preparat i informants menors de 30 anys.

Finalment, destacaríem que complementarietat dels enfocaments quantitatiu i qualitatiu en l'anàlisi de resultats que ens ha permès aprofundir en l'estudi de diversos aspectes de la morfologia nominal, en alguns casos plantejats en estudis prospectius previs, d'una comunitat de parla de transició intradialectal que es presentaria com a innovadora en el sentit de ser especialment efectiva en la substitució de trets marcats i de mostrar traces de la influència de factors d'anivellament en la resta de trets com és el cas de la clara estratificació per edats.

6. CONCLUSIONS

En aquest treball hem analitzat la parla de la Conca de Tremp a partir de les dades del corpus de llengua oral constituït amb aquesta finalitat. L'especificitat d'aquesta varietat de parla només ha estat tinguda en compte de forma ocasional: gairebé sempre apareix diluïda en els subdialectes veïns i ha estat objecte d'escassos estudis puntuals. En el nostre cas, hem examinat l'àmbit geogràfic, històric i social d'aquesta varietat de doble transició intradialectal entre l'àrea ribagorçanopallaresa i el lleidatà –a través d'aquesta zona s'han vertebrat les relacions socioeconòmiques entre el pla i la muntanya de Lleida durant segles–, i hem considerat que podia aportar dades rellevants per conèixer l'estat i la direcció del procés de canvi lingüístic que opera en el català nord-occidental, així com per calibrar la incidència que hi poguessin exercir diversos factors lingüístics i extralingüístics. En conseqüència, hem volgut anar més enllà de la descripció per aportar noves dades que contribueixin al coneixement dels processos de convergència dialectal, un tema àmpliament tractat per la sociolingüística catalana, però menys descrit en relació amb la zona d'estudi. La necessitat de presentar una varietat normativa homogènia va comportar que la codificació fabriana resultés especialment innovadora en

morfologia i, doncs, majoritàriament distant de les formes nord-occidentals. Per això, hem seleccionat cinc trets morfològics nominals freqüents que hem considerat que podien mostrar els aspectes a què ens referíem: diferents etapes del procés de canvi lingüístic que afecta diversos aspectes del dialecte, i la influència de factors sociolingüístics, estilístics i també lingüístics.

Per tant, en primer lloc, hem volgut contribuir a completar i actualitzar les dades disponibles sobre l'ús oral a partir de l'aproximació descriptiva del capítol 2.1, que ha intentat destacar la combinació de trets dels subdialectes ribagorçanopallarès i lleidatà en la configuració de la parla de la Conca de Tremp com a varietat de transició, i il·lustrar el seu paper en el *continuum* dialectal. En conjunt, hem destacat el manteniment de trets fonètics generals de la varietat nord-occidental com la pronúncia [a] de grups de /e/ inicial travada per consonant, l'africament de la sibilant prepalatal sorda [tʃ] en posició inicial de mot o postconsonàntica, o la pronunciació de la [j] semivocal davant fricativa prepalatal. Davant d'això, hem documentat la pèrdua de vigència d'altres trets patrimonials més marcats com la diftongació de l'àtona inicial o- > aw-, la palatalització del grup -in- a [fe/a] o els plurals amb -ns dels antics proparoxítons. D'acord amb el nostre plantejament, ens hem interessat especialment per l'anàlisi del comportament dels trets morfològics nominals, però no hem oblidat que també la morfologia verbal presenta comportaments en els quals caldrà aprofundir en altres investigacions. En aquest nivell gramatical, les dades

estudiades indiquen que sembla perfilar-se un procés de canvi lingüístic en direcció a la varietat estàndard en l'imperfet d'indicatiu *–veniva > venia–*, l'imperfet de subjuntiu *–anéssem > anéssim–* i en el condicional simple *–se farí > se faria*. Un altre aspecte que hem destacat com a possible innovació que s'estaria generalitzant és la realització /E/ de la *–a* desinencial de substantius i adjectius amb la regressió de la diferenciació *–[e]* per al masculí / *–[E]* per al femení *> un/una specialist[E]*. En aquesta mateixa línia, destaquem la tendència a la realització *–[E]* de la *–a* de la tercera persona del singular del present i l'imperfet d'indicatiu i del condicional *–agrad[E], anav[E], voldri[E]*. Hem al·ludit a Recasens, que ha apuntat que aquesta tendència podria il·lustrar una possible aproximació a la realització *[↔]* del català oriental central. No hem entrat a valorar en profunditat la situació dels vessants sintàctic i lèxic, assenyalats per alguns estudis com a altament proclius a la convergència dialectal, de manera que queda oberta una altra línia important de recerca.

Aquesta situació s'ha analitzat en el context de l'accés de la llengua catalana a àmbits orals públics i formals. Hem exposat com, davant d'aquesta nova realitat, el català nord-occidental, escassament present en la llengua normativa i amb recursos culturals, educatius i mediàtics limitats, hauria experimentat un procés d'estandardització informal que hauria desembocat en el que Sistac ha descrit com a modalitat lingüística morfosintàcticament adscrita a la llengua normativa i fonològicament nord-occidental. En conjunt, les nostres dades contribuirien a entreveure aquesta situació de manteniment de l'accent com a tret diferencial de la varietat

geogràfica, una tendència bastant general en altres processos de convergència a nivell global. En els parlants en general, aquesta modalitat, que, encara seguint Sistac, s'associaria a nivells socioculturals elevats, es concretaria en l'existència de trets morfològics connotats negativament. Aquesta actitud negativa envers aquests trets podria originar-se per diverses causes com ara l'existència d'una consciència normativista, conseqüència de la transmissió de simplificacions restrictiva en la interpretació de la norma.

Continuant encara amb les dades descriptives generals sobre l'ús oral actual, en les variables quantificades, hem pogut documentar –sempre, doncs, segons les dades obtingudes– diversos aspectes de l'ús oral contemporani com la desaparició del segon grau locatiu de l'adjectiu demostratiu, la inexistència d'un patró sistemàtic de sensibilització de –s– en el demostratiu masculí singular davant mot començat en vocal o el nombre remarcable de casos de no-reducció de l'article definit singular – *el/lo, la*– davant de mots començats en vocal. En aquesta línia, un dels aspectes més rellevants seria, sens dubte, la presència de solucions pròpies del català oral barceloní en el repertori lingüístic de certs informants, concretament casos de reducció del pronom personal de primera persona plural –*nos* > 's en posició enclítica seguit d'un altre pronom –*anem 's-en*– i de reforç vocàlic amb el pronom *en* en posició proclítica –*ens e sembla*–, que exemplificarien la influència de la varietat oral prestigiosa en l'ús oral.

En segon lloc, i en el context dels processos històrics, econòmics i socials que han portat a la substitució de la societat tradicional, al capítol 5 hem volgut aportar dades empíriques de la incidència de factors interns i externs en el canvi lingüístic dels trets morfològics estudiats. En general, els resultats dibuixen l'existència d'una tendència clara de canvi lingüístic en direcció a la varietat escrita, tal com han posat de manifest altres investigacions. En el conjunt dels trets analitzats, aquesta tendència presenta diversos graus que oscil·len entre: *a)* l'alternança més o menys equilibrada de formes patrimonials i innovades en el cas de les variants dels adjectius demostratius, *b)* la pràctica substitució de les variants pròpies en les formes plenes de l'article definit i dels pronoms febles singulars, i *c)* situacions intermèdies d'alternança que insinuen l'avanç de les variants escrites en les formes femenines dels adjectius possessius.

En conjunt, la varietat nord-occidental –en el cas de la zona del nord o àrea aproximada de la demarcació de Lleida– es trobaria fortament influïda per la llengua escrita i per la varietat oral barcelonina. Dèiem que a aquesta situació contribuirien circumstàncies que potencien el contacte entre varietats i que es donen al Principat en general com l'accés de la llengua a l'educació, als mitjans de comunicació o la mobilitat de la població, o bé que afecten més específicament aquesta àrea com la pèrdua del món tradicional lligat a l'agricultura, els processos d'urbanització i, molt especialment, l'emigració.

En la nostra recerca, seguint la línia plantejada en diversos estudis que posen de relleu que la vehiculació massiva de la varietat escrita és un dels factors de convergència dialectal que estarien contribuint significativament a la reducció de la diversitat estructural, havíem previst una incidència destacable de la llengua escrita en el procés de canvi lingüístic. Efectivament, els resultats probabilístics obtinguts en l'anàlisi dels trets seleccionats indiquen que el factor explicatiu grau d'instrucció universitària & competència en català escrit afavoriria la pèrdua de la forma plena de l'article definit i de les formes plenes singulars dels pronoms febles personals. Aquest mateix factor explicatiu apareix associat a resultats percentuals alts o destacables de pèrdua de la forma pronominal analògica de primera persona del plural i de les formes en *u* dels possessius femenins.

Un altre vessant relacionat amb la direcció del canvi s'evidencia en l'anàlisi del comportament del factor estil de parla preparat: els resultats del càlcul probabilístic confirmen que afavoriria la pèrdua de les variants patrimonials en totes les variables analitzades i, doncs, l'avanç de les formes reforçades d'article definit i de pronoms febles singulars, i de les variants generals –sordes– d'adjectiu demostratiu. Igualment, en les variables sotmeses a càlculs percentuals, la pèrdua de la forma analògica del pronom feble de primera persona del plural i de les variants en *u* dels adjectius possessius femenins presenten percentatges més alts d'aplicació de la variable quan la producció lingüística se situa en una modalitat de parla preparada.

La consideració de l'edat com a variable explicativa s'ha vist restringida a càlculs percentuals independents per no interferir el grup de factors grau d'instrucció universitari & competència en català escrit. Tanmateix, resulta interessant observar que en el cas de l'article definit masculí i dels pronoms personals singulars i de primera persona del plural els percentatges d'aplicació de la variable són idèntics en els grups d'informants menors de 30 anys i d'entre 30 i 55 anys. En canvi, en el grup d'informants més grans, els percentatges d'aplicació de la variable són sensiblement menors respecte dels grups anteriors. La variable corresponent als possessius masculins presenta una estratificació clara: el grup dels majors de 55 anys és el més conservador, el grup d'edat intermèdia presenta un nivell intermedi d'aplicació de la variable i el grup de menors de 30 anys és el de major percentatge d'aplicació. Com a cas diferenciat, la variable dels adjectius demostratius indica que el grup d'entre 30 i 55 anys és el que presenta menor aplicació a la variable, seguit de molt a prop pel grup de majors de 55 anys; el grup dels més joves presenta el major percentatge d'aplicació, molt destacat respecte de la resta de grups.

Tornant als resultats generals d'aplicació de les variables dependents, en el cas de l'article definit i dels pronoms febles personals singulars, els resultats probabilístics ens dibuixen un estadi de regressió de les formes patrimonials pràcticament absolut. Havíem assenyalat i justificat aquests dos trets com a especialment connotats. També el pronom analògic de

primera persona plural i els possessius femenins presentarien nivells importants de regressió de les variants *mos* i *meua*, *teua*, *seua*, etc., casos igualment percebuts pels parlants com a adscrits a l'ús dialectal. Un cas a part que hem esmentat són les formes sonoritzades dels demostratius, un tret circumscrit a l'àrea ribagorçanopallaresa i a la Conca de Tremp i d'origen poc clar, que presenten un comportament diferenciat. La migradesa de l'extensió de les variants sonoritzades i el seu caràcter de tret no marcat podria explicar el fet que ens trobem davant d'un tret en estadi d'alternança que presentaria una estabilització del seu ús i que funcionaria com a indicador. Quant a la influència de factors extralingüístics en l'aplicació de la variable, aquest és l'únic cas analitzat en què el factor explicatiu grau d'instrucció & competència en català escrit no incidiria en l'aplicació de la variable. Els resultats del càlcul probabilístic indiquen que els factors estil de parla preparat, i informants menors de 30 anys i majors de 55 afavoririen l'ús de variants sordes. Davant d'aquests resultats dels grups de factors explicatius grau d'instrucció & competència en català escrit i edat hem conclòs que ens trobaríem davant d'una situació d'alternança de formes estancada des de fa dècades, a tenor de les informacions de Coromines i d'Alcover & Moll, que es manté a causa de l'escassa percepció dels parlants.

En els casos dels pronoms febles personals singulars i dels articles definits masculins, s'ha de destacar que comparteixen un aspecte interessant de caràcter intern: el fet que el context articulatori precedent de tipus

vocàlic incideixi en l'aplicació de la variable. El plantejament que aquest factor pogués intervenir activament el canvi lingüístic va sorgir de la consideració de la mateixa gènesi de la forma reforçada *el*, que s'hauria originat a partir de contracció amb les preposicions *a* i *de* i la conjunció *e*, per acabar generalitzant-se als mots acabats en vocal. Aquest mateix context articulatori hauria intervingut en l'aparició de les formes reforçades dels pronoms febles singulars. En el cas de l'article definit no hem registrat cap cas de forma etimològica darrere de mot acabat en vocal, de manera que no hem pogut tractar probabilísticament aquest factor en aquest tret. En el cas dels pronoms febles personals singulars, el tractament probabilístic indica que el factor en qüestió afavoreix l'aplicació de la variable.

Els resultats que acabem d'exposar ens fan pressuposar que en futures observacions és possible que l'article definit masculí ple *lo/los* es presenti com a forma amb una presència residual en segments lexicalitzats. Aquesta mateixa situació pot arribar a caracteritzar les formes pronominals personals *me*, *te*, *se* i *mos*. En el cas de les variants en *u* dels possessius femenins d'un sol posseïdor, caldrà observar si, arran de la seva incorporació en el corpus normatiu, es produeixen canvis en les dinàmiques que hem vist que incideixen en la progressió de les variants en *v*. Finalment, pel que fa a la vigència de les formes sonoritzades dels adjectius demostratius, de les quals hem intentat sistematitzar les informacions disponibles sobre l'origen i l'abast, les dades obtingudes indiquen un nivell de manteniment important, una distribució lleugerament majoritària en les

CONCLUSIONS

formes de proximitat *aquest*, etc. davant d'*aquell*, etc., que podria insinuar una via innovadora, i una pressió dels informants més joves i de les modalitats lingüístiques preparades a favor de les variants escrites.

Per acabar, volem insistir en el fet que, en la línia de diverses investigacions recents i en curs, urgeix aprofundir en l'estudi dels processos de canvi que afecten la varietat nord-occidental en conjunt i les seves varietats en particular, especialment l'inventari fonològic i la morfologia verbal, i també els vessants sintàctic i lèxic. Això permetria disposar d'un major nombre de dades per conèixer i il·lustrar el funcionament dels processos de convergència dialectal.

7. BIBLIOGRAFIA

AA.DD. (1989): *Segon Congrés Internacional de la Llengua Catalana. Llibre Blanc sobre la Unitat de la Llengua Catalana*. Barcelona: Barcino.

AA.DD. (1992): *Segon Congrés Internacional de la Llengua Catalana. Àrea 1*. Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs.

AA.DD. (1992): *Segons Congrés Internacional de la Llengua Catalana. Àrea 3. Lingüística Social*. Palma de Mallorca: Universitat de les Illes Balears.

AA.DD. (1995): *Jornades sobre llengua i ensenyament*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona. 4 vol.

ADAM, J. M. (1992): *Les textes: types et prototypes. Récit, description, argumentation, explication et dialogue*. Paris: Nathan.

AGUSTÍ, A. (ed.) (1996): *El català nord-occidental entre dues llengües? Actes de les Jornades d'Estudi del Català Nord-occidental*. Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs.

AHUMADA, E. (1994): "Transcripció i estudi lingüístic d'un procés criminal del s. XIV a Lleida". *Anuari de Filologia* XVII, 9-35.

AITCHISON, J. (1991): *Language Change: Progress or Decay?* Cambridge: Cambridge University Press. Trad. cast. (1993): *El cambio en las lenguas: ¿progreso o decadencia?* Barcelona: Ariel.

ALAMON, F. (1984): "Espectrografia dels vocoids lleidatans (I)". *Folia Phonetica* 1, 79-88.

ALAMON, F. (1985): *Anàlisi espectrogràfica dels sons fricativus i africats prepalatals de la variant lleidatana del català Nord-Occidental*. Tesi de llicenciatura inèdita.

BIBLIOGRAFIA

- ALAMON, F.; ANDREU, M. (1992): "Aportació a la fonètica del català nord-occidental". *Collegats* 5, 355-369.
- ALBALADEJO, M. (1998): "La dixi d'espai: entre el discurs planificat i l'espontani". A: PAYRATÓ, Ll. (coord.), 145-165.
- ALCOVER, A. M. (1983 [1906]): *Dietari de l'excursió filològica 1906*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- ALCOVER, A. M.; MOLL, F. de B. (1929-1932): "La flexió verbal en els dialectes catalans". *Anuari de l'Oficina Romànica de Lingüística i Literatura* II. Barcelona: Biblioteca Balmes, 199-215.
- ALCOVER, A. M.; MOLL, F. de B. (1930-1962): *Diccionari català-valencià-balear*. Palma de Mallorca: Editorial Moll, 10 vol.
- ALDC. *Atlas Lingüístic del Domini Català*. Enquestes a poblacions i base de dades per Preguntes. Institut d'Estudis Catalans. [Consulta de material inèdit, setembre de 2000].
- ALEGRE, M. (1992): *Dialectologia catalana*. Barcelona: Teide.
- ALLIÈRES, J. (1963-1968): "Le subjonctif -o du catalan occidental". *Estudis Romànics* 12, 255-265.
- ALONSO, H.; SUÏLS, J. (1993): "La morfologia verbal de subjuntiu al Segrià: estudi prospectiu". *Sintagma* 5, 5-17.
- ALTURO, N. (1987): *Canvi sociolingüístic a El Pont de Suert*. Tesi de llicenciatura inèdita. Estudi General de Lleida.
- ALTURO, N. (1995): "La variació d'haver auxiliar en el català nord-occidental". A: TURELL, M. T. (ed.), 221-255.
- ALTURO, N.; TURELL, M. T. (1990): "Linguistic Change in El Pont de Suert. The Study of Variation of /ʒ/". *Language, Variation and Change* 2, 19-30.
- AMMON, U.; DITTMAR, N.; MATTEIER, K. J. (ed.) (1987-1988): *Sociolinguistics. Soziolinguistik*. Berlin: De Gruyter, 2 vols.
- ANDREVA, G.; RAMONEDA, R.; TOLDRÀ, R. (1992): "El pallarès a la Vall d'Àssua". *Collegats* 5, 369-380.

BIBLIOGRAFIA

- ANÉ, M.; ANÉ, J.; SANS, J. L. (1994): *Cors d'aranés*. Vielha: Conselh Generau d'Aran.
- ARACIL, LI. V. (1965): "Conflicte lingüístic i normalització lingüística a l'Europa Nova". A: ARACIL, LI. V. (1986 [1982]), 21-38.
- ARACIL, LI. V. (1979): "Educació i sociolingüística". *Treballs de sociolingüística catalana* 2. Reproduït a (1986 [1982]), 129-218.
- ARACIL, LI. V. (1981): "L'estandardització del català modern en justícia a Josep Calveras". A: ARACIL, LI. V. (1983), 75-126.
- ARACIL, LI. V. (1983): *Dir la realitat*. Barcelona: Edicions dels Països Catalans.
- ARACIL, LI. V. (1986 [1982]): *Papers de sociolingüística*. 2a edició revisada. Barcelona: La Magrana.
- ARAGONÉS, A. (1995): *La llengua del Baix Ebre i del Montsià. Un model de llengua estàndard oral*. Tortosa: Consorci per a la Normalització Lingüística.
- ARAGONÉS, A. (2000): "La llengua oral i la proposta d'estàndard". A: *Jornades de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans a Tortosa (4 i 5 de juny de 1999)*. Barcelona i Tortosa: Institut d'Estudis Catalans, 21-28.
- ARENS, H. (1977): *La lingüística. Sus textos y su evolución desde la antigüedad hasta nuestros días*. Madrid: Gredos.
- ARGENTE, J.; PAYRATÓ, LI. (1990): "Contacte de llengües: Antecedents i constitució de l'àmbit de recerca". *Límits* 8, 81-98.
- ARGENTE, J.; PAYRATÓ, LI. (1991): "Towards a pragmatic approach to the study of languages in contact: evidence from a language contact cases in Spain". *Pragmatics* 1, 4, 465-480.
- ARGENTER, J. A. (ed.) (2000): *Simposi Pompeu Fabra: Jornades científiques de l'Institut d'Estudis Catalans*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- ARGENTER, J. A.; PUJOLAR, J.; VILARDELL, E. (1998): "L'ús de pronoms febles en la llengua oral: estudi quantitatiu d'una mostra d'adolescents catalans". A: BOIX, E. *et al* (a cura de), 43-73.
- BABIA, A. (1997): *La franja de la Franja. La parla de la Vall de Benasc, on el català és patués*. Barcelona: Empúries.

BIBLIOGRAFIA

- BADIA, J. *et al.* (1997): *El llibre de la llengua catalana per a escriure correctament el català*. Barcelona: Castellnou.
- BADIA, T. (1996): "El processament computacional del corpus. Tècniques automàtiques". A: PAYRATÓ, Ll.; BOIX, E.; LLORET, M. R.; LORENTE, M. (a cura de), 217-254.
- BADIA, M.; GANYET, R.; PÉREZ, S. (1992): *Vocabulari d'Andorra*. Andorra: Conselleria d'Educació, Cultura i Joventut.
- BADIA GOMIS, M. (2000): Actituds, coneixements i usos lingüístics a Andorra. *Treballs de Sociolingüística Catalana* 14/15, 159-164.
- BADIA i MARGARIT, A. M. (1950-1953): "Regles de esquivar vocables o mots grossers o pagesívols". Unas normas del siglo XV sobre pureza de la lengua catalana". A: *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona*, XXIII (1950), 137-152; XXIV (1951-1953), 83-116; XXV (1953), 145-163.
- BADIA i MARGARIT, A. M. (1962): *Gramàtica catalana*. Madrid: Gredos, 2 vols.
- BADIA i MARGARIT, A. M. (1969): *La llengua dels barcelonins. Resultats d'una enquesta sociològico-lingüística*. Barcelona: Edicions 62.
- BADIA i MARGARIT, A. M. (1976): "Nivelación geolingüística y lenguas en contacto". *Revista Española de Lingüística* 6-2, 269-300. Reproduït en català a (1985): *Llengua i poder*. Barcelona: Laia, 217-249.
- BADIA i MARGARIT, A. M. (1987): *La formació de la llengua catalana*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- BADIA i MARGARIT, A. M. (1994 [1951]): *Gramàtica històrica catalana*. 3a ed. València: Tres i Quatre.
- BADIA i MARGARIT, A. M. (1994): *Gramàtica de la llengua catalana. Descriptiva, normativa, diatòpica i diastràtica*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.
- BADIA i MARGARIT, A. M. (1999): *Les 'Regles de Esquivar Vocables' i <<la qüestió de la llengua>>*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- BAILEY, Ch. J. (1973): *Variation and linguistic theory*. Arlington: Center for Applied Linguistics.
- BAILEY, Ch. J.; SHUY, R. W. (ed.) (1973): *New Ways of Analyzing Variation in English*. Washington: Georgetown University Press.

BIBLIOGRAFIA

- BALLOT, J. P. (1987 [1813]): *Gramática y apología de la lengua catalana*. Edició a cura de Mila Segarra. Barcelona: Alta Fulla.
- BALSALOBRE, P.; GRATACÓS, J. (ed.) (1995): *La llengua catalana al segle XVIII*. Barcelona: Quaderns Crema.
- BARAUT, C.; MORAN, J. (2000): "Fragment d'una altra versió catalana antiga del *Liber Iudiciorum* visigòtic". *Urgellia* XIII 1996-1997, 7-35.
- BARNILS, P. (1913): "El dialecte lleidetà". *Butlletí dialectològic de la llengua catalana* VII, 384-386.
- BARNILS, P. (1919): "Dialectes catalans". *Butlletí de Dialectologia Catalana* VII, 1-10.
- BARRULL, A.; SISTAC, R. (1992): "Fronteres polítiques i dialectals a la Terreta (Ribagorça)". A: AA.DD. 3, 51-62. També reproduït a (1987): *Collegats* 1, 87-98.
- BASSOLS, M.; TORRENT, A. M. (1996): *Models textuels. Teoria i pràctica*. Vic: Eumo. Trad.cast. (1997): *Modelos textuales. Teoría y práctica*. Barcelona: Eumo i Octaedro.
- BASSOLS, M.; RICO, A.; TORRENT, A. M. (ed.) (1997): *La llengua de TV3*. Barcelona: Empúries.
- BASTARDAS, A. (1991): *Fer el futur. Sociolingüística, planificació i normalització del català*. Barcelona: Empúries.
- BASTARDAS, A. (1992): "El canvi dels comportaments lingüístics de dependència no oficial" A: AA.DD. 1, 263-269.
- BASTARDAS, A. (1994): "Persistència i canvi en el comportament lingüístic: la planificació lingüística". *Treballs de Sociolingüística Catalana* 12, 31-39.
- BASTARDAS, A. (1999): "Comunicacions institucionalitzades i comunicacions individualitzades. La complexitat de l'ús social de les llengües". A: FUNDACIÓ JAUME BOFILL, 747-750.
- BASTARDAS, A.; BOIX, E. (dir.) (1994): *¿Un estado, una lengua? La organización política de la diversidad lingüística*. Barcelona: Octaedro.
- BASTARDAS, A.; SOLER, J. (ed.) *Sociolingüística i llengua catalana*. Barcelona: Empúries.

BIBLIOGRAFIA

- BÉDARD, E.; MAURIS, J. (ed.) (1983): *La norme linguistique*. Québec: Conseil de la Langue Française.
- BELL, A. (1984): "Language style as audience design". *Language in Society* 13, 145-204.
- BELTRAN, J. S. (1986): *L'estàndard occidental. Una proposta sobre l'estàndard català a les terres del darrer tram de l'Ebre*. Barcelona: Comissió Interdepartamental de Recerca i Innovació Tecnològica.
- BELTRAN, J. S. (1987): "L'estàndard català a la zona de parla tortosina". *Com ensenyar català als adults* 14, 22-26.
- BERNADÓ, J. et al. (1981): *El Pallars Jussà. Estructura econòmica i territorial del Pallars Jussà i l'Alta Ribagorça*. Barcelona: Caixa d'Estalvis de Catalunya.
- BERNADÓ, J. et al. (1987): *Tremp 1884-1984. Cent anys d'història*. Lleida: Virgili & Pagés.
- BERNSTEIN, B. (ed.) (1973): *Class, codes and control, II*. London: Routledge & Kegan Paul.
- BERKENBUSCH, G. (1995): "Planteamientos interactivos en el análisis conversacional: la etnometodología y la teoría de la producción de textos orales". *Sintagma* 7, 69-84.
- BIBER (1988): *Variation across speech and writing*. Cambridge: Cambridge University Press.
- BIBER, D. (1994): "An Analytical Framework for Register Studies". A: BIBER, D.; FINEGAN, E. (ed.), 31-56.
- BIBER, D. (1995): *Dimensions of register variation. A cross-linguistic comparison*. Cambridge: Cambridge University Press.
- BIBER, D.; FINEGAN, E. (ed.) (1994): *Sociolinguistic Perspectives on Register*. New York: Oxford University Press.
- BIBILONI, G. (1997a): *Llengua estàndard i variació lingüística*. València: Tres i Quatre.

BIBLIOGRAFIA

- BIBILONI, G. (1997b): "Sobre l'estàndard composicional". A: *Jornades de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans a Mallorca (18 i 19 d'octubre de 1996)*. Barcelona i Palma de Mallorca: Institut d'Estudis Catalans i Universitat de les Illes Balears, 17-31.
- BIBILONI, G. (1998): "Variació i estàndard". *Caplletra* 25 (tardor 1998), 163-172.
- BICKERTON, D. (1973): "Quantitative versus Dynamic Paradigms. The Case of Montreal *que*". A: BAILEY, Ch. J.; SHUY, R. (ed.), 23-43.
- BLAS ARROYO, J. L. (1993): *La interferència lingüística en València (direcció catalán-castellano): Estudio sociolingüístico*. Castelló: Publicacions de la Universitat Jaume I.
- BLAS ARROYO, J. L. (1995): "De nuevo el español y el catalán juntos y en contraste. Estudio de las actitudes lingüísticas". *Sintagma* 7, 29-41.
- BOFARULL, A. (1987 [1864]): *Escrips lingüístics*. Barcelona: Alta Fulla, 75-203.
- BOIX, E. (1981): *Els caleros de Palamós: actituds interdialectals i relacions de grup*. Tesi de llicenciatura. Universitat de Barcelona.
- BOIX, E. (1985): "<<Naltros parlem mal català>>: actituds interdialectals entre els caleros de Palamós". A: *Actes del IV Col·loqui d'Estudis Catalans a Nord-Amèrica*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 57-73.
- BOIX, E. (1993): *Triar no és trair. Identitat i llengua en els joves de Barcelona*. Barcelona: Edicions 62.
- BOIX, E. (1995): "Ideologies lingüístiques de les generacions joves a Barcelona". A: GABINET MUNICIPAL DE NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA (ed.) (1995), 75-101.
- BOIX, E. (1996a): "Els materials de llengua oral del corpus de català contemporani de la UB (CUB)". A: PAYRATÓ, LI.; BOIX, E.; LLORET, M. R.; LORENTE, M. (a cura de), 93-114.
- BOIX, E. (1996b): "Lleialtat lingüística i joves barcelonins: un cargol de rosca esmussada?". A: *Estudis de Lingüística i Filologia oferts a Antoni M. Badia i Margarit III*. Barcelona: Departament de Filologia Catalana i Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 5-17.
- BOIX, E. (1998): "La variació social". *Caplletra* 25 (tardor 1998), 135-162.

BIBLIOGRAFIA

- BOIX, E. *et al* (a cura de) (1998): *El contacte i la variació lingüística: descripció i metodologia*. Barcelona: PPU.
- BOIX, E.; FARRÀS, J. (1994): "Les llengües, les identitats i els joves d'Andorra". *Treballs de Sociolingüística Catalana* 12, 91-106.
- BOIX, E.; PAYRATÓ, LI. (1994): "Una panoràmica bibliogràfica de la sociolingüística i la pragmàtica catalanes recents (1898-1993)". *Treballs de Sociolingüística Catalana* 12, 107-129.
- BOIX, E.; PAYRATÓ, LI. (1997): "An Overview of Catalan Sociolinguistics and Pragmatics". *Catalan Review* IX, 2, 317-403.
- BOIX, E.; VILA, F. X. (1998): *Sociolingüística de la llengua catalana*. Barcelona: Ariel.
- BONNASSIE, P. (1979): *Catalunya mil anys enrera (segles X-XI) I*. Barcelona: Edicions 62.
- BOURDIEU, P. (1982): *Ce que parler veut dire. L'économie des échanges linguistiques*. Paris: Fayard.
- BOURDIEU, P. & WACQUANT, L. J. D. (1992): *Réponses. Pour une anthropologie réflexive*. Paris: Éditions du Seuil. Trad. cat. (1994): *Per a una sociologia reflexiva*. Barcelona: Herder.
- BOYER, H.; STRUBELL, M. (ed.) (1994): *Lengas. Revue de sociolinguistique* 31. *La politique linguistique de la Catalogne autonome et de la sociolinguistique catalane: un état de lieu*.
- BRANCHADELL, A. (1987): "Normalització lingüística: el concepte". *Límits* 3, 21-43.
- BRANCHADELL, A. (1996): *La normalitat improbable*. Barcelona: Empúries.
- BRANCHADELL, A. (1997): *Liberalisme i normalització lingüística*. Barcelona: Empúries.
- BRIGHT, W. (1997): "Social Factors in Language Change". A: COULMAS, F. (ed.), 81-91.
- BRIZ, A.; PRUNYONOSA, M. (1987): *Sintaxi i semàntica de l'article*. València: Universitat de València.
- BROWN, G.; FRASER, G. (1979): "Speech as a marker of situation". A: SCHERER, K. R.; GILES, H. (ed.), 33-62.

BIBLIOGRAFIA

- BRUGUERA, J. (1990): *Diccionari ortogràfic i de pronúncia*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.
- BRUMME, J. (a cura de) (1998): *Llenguatges d'especialitat. Selecció de textos. Lothar Hoffman*. Barcelona: Institut Universitari de Lingüística Aplicada. Universitat Pompeu Fabra.
- CABRÉ, M. T. (1977): "Delimitació de la frontera català oriental/català occidental en la zona de l'Argentera-Torre de Fontaubella-Capçanes". *Anuario de Filología* 3, 445-456.
- CABRÉ, M. T. et al. (ed.) (1984): *Problemàtica de la Normativa del Català. Actes de les Primeres Jornades d'Estudi de la Llengua Normativa*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- CABRÉ, M.T. (1998): "Variació per tema. El discurs especialitzat o la variació funcional determinada per la temàtica: noves perspectives". *Caplletra* 25 (tardor 1998), 173-194.
- CALERO, M. Á. (1993): *Estudio sociolingüístico del habla de Toledo*. Lleida: Pagès editors.
- CALSAMIGLIA, H. (1990): "Reflexions sobre el discurs escrit". A: CAMPS, A. et al, 31-48.
- CALSAMIGLIA, H. (1994): "El estudio del discurso oral". *Signos. Teoría y práctica de la educación* 12, 18-28.
- CALSAMIGLIA, H. et al. (1997): *La parla com a espectacle. Estudi d'un debat televisiu*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona.
- CALSAMIGLIA, H.; TUSÓN, A. (1999): *Las cosas del decir. Manual de análisis del discurso*. Barcelona: Ariel.
- CAMPS, A. et al. (1990): *Text i ensenyament. Una aproximació interdisciplinària*. Barcelona: Barcanova.
- CAMPS, A. (1999): "Norma, normativa i ús en l'ensenyament i aprenentatge de la llengua". A: VILÀ, M.; FARGAS, A. (coords.), 125-137.
- CANALE, M.; SWAIN, M. (1980): "Theoretical Bases of Communicative Approaches to Second Language Teaching and Testing". *Applied Linguistics* 1, 1-47.

BIBLIOGRAFIA

- CARRERA, J. (1993a): *La pretònica inicial e- a Alguaire. Un estudi productiu i perceptiu*. Tesi de llicenciatura inèdita. Universitat de Lleida.
- CARRERA, J. (1993b): “La pretònica inicial e- a Alguaire”. *Anuari de Filologia* 16, C, 4, 37-72.
- CARRERA, J. (1994): “Uses and variations of word-initial pretonic e- in Alguaire”. *Catalan Working Papers in Linguistics* 2, 1-15.
- CARRERA, J. (1999): *Alternança a/e al Segrià*. Tesi doctoral inèdita. Universitat de Barcelona.
- CASANOVAS CATALÀ, M. (2000): *Análisis cualitativo y cuantitativo de la morfosintaxis de una segunda lengua: el caso del español en contacto con el catalán*. Tesi doctoral inèdita. Universitat de Lleida.
- CASANOVAS, M.; CREUS, I. (1999): “Apunts sobre el lleidatà: fonètica i morfosintaxi”. *Zeitschrift für Katalanistik. Revista d'Estudis Catalans* 12 (Tübingen, 1999), 83-108.
- CASSANY, D. (1987): *Descriure escriure. Com s'aprèn a escriure*. Barcelona: Empúries. Trad. cast. (1988): *Describir el escribir. Cómo se aprende a escribir*. Barcelona: Paidós.
- CASTELLÀ, J. M. (1992): *De la frase al text. Teories de l'ús lingüístic*. Barcelona: Empúries.
- CASTELLANOS, C. (2000): *Llengua, dialectes i estandardització*. Barcelona: Octaedro.
- CASTELLANOS, J. A. (1993): *Manual de pronunciació*. Vic: Eumo.
- CASTELLANOS, J. A. (1994): "Un model de pronunciació per a la llengua catalana". *Com ensenyar català a adults* 29, 18-24.
- CASTELLÓN ALCALÁ, H. (1998): “Análisis normativo del lenguaje administrativo”. *Revista de Llengua i Dret* 30, 7-46.
- CATALÀ, X.; RELLA, F. (1989): “Ordinacions municipals d'Esterrí d'Àneu”. *Collegats* 3, 149-160.
- CATALUNYA RÀDIO (1999 [1986]): *Orientacions lingüístiques*. Barcelona: Catalunya Ràdio, S.R.G., S.A.

BIBLIOGRAFIA

- CEA D'ANCONA, M. A. (1996): *Metodología cuantitativa. Estrategias y técnicas de investigación social*. Madrid: Síntesis.
- CEDERGREN, H.; SANKOFF, D. (1974): "Variable rules: performance as a statistical reflection of competence". *Language* 50, 333-355.
- CHAMBERS, J. K. (1995): *Sociolinguistic Theory*. Oxford: Blackwell.
- CHAMBERS, J. K.; TRUDGILL, P. (1980): *Dialectology*. Cambridge: Cambridge University Press. Trad. cast. (1994): *La dialectología*. Madrid: Visor Libros.
- CLIMENT, E. (1997): "Les formes i els usos de l'article en dos escriptors del primer <<Quinke Libri>> de la parròquia d'Alboraia (1595-1612)". A: *Estudis de llengua i literatura catalanes XXXIV. Miscel·lània Germà Colón 7*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 281-292.
- CLUA, E. (2000): "Distància lingüística i classificació de varietats dialectals". *Caplletra* 26 (primavera 1999), 11-26.
- COBARRUBIAS, J.; FISHMAN, J. (ed.) (1983): *Progress in Language Planning*. The Hague: Mouton.
- COLL, P. (1990): "El parlar del Pallars". *Ilerda/Humanitats XLVIII*. 2a època, 197-200.
- COLL, P. (1991): *El parlar del Pallars*. Barcelona: Empúries.
- COLOM, J. (1996): *Un forat entre monts. Recull oral a Llessui i a la Vall d'Àssua*. Tremp: Garsineu edicions.
- COLOMINA, J. (1985): *L'alacantí. Un estudi sobre la variació lingüística*. Alacant: Institut d'Estudis <<Juan Gil-Albert>>.
- COLOMINA, J. (1992a): "El parlar de la Canyada del Biar (l'Alt Vinalopó): un estudi de sociolingüística". A: *Miscel·lània Sanchis Guarnier*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 437-459.
- COLOMINA, J. (1992b): "La contribució dels dialectes a la fixació de l'estàndard". A: *I Jornades de Sociolingüística: la llengua estàndard*. Alcoi: Ajuntament d'Alcoi, 11-38.
- COLOMINA, J. (1993): "Propostes valencianes per a l'estàndard oral". A: *Els valencians i la llengua normativa*. Alacant: Generalitat Valenciana i Institut de Cultura Juan Gil-Albert, 15-33.

BIBLIOGRAFIA

- COLOMINA, J. (1999): *Dialectologia catalana. Introducció i guia bibliogràfica*. Alacant: Universitat d'Alacant.
- COLOMINA, J.; PONT, M. J.; SALVÀ, M. (1986): "Topònims i malnoms a Tàrbena (la Marina meridional)". A: *Primer Col·loqui d'Onomàstica Valenciana*, 91-100.
- COMET, R. (1988): "La modernització de l'administració i el seu reflex en l'estil dels documents administratius". *Revista de Llengua i Dret* 11, 7-27.
- CONSORCI PER A LA NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA (1992): *Guia lingüística per a administracions locals*. Barcelona: Consorci per a la Normalització Lingüística.
- COOPER, R. L. (1989): *Language Planning and Social Change*. Cambridge: Cambridge University Press. Trad. cast. (1997): *La planificación lingüística y el cambio social*. Cambridge: Cambridge University Press.
- CORBERA, J. (1996): "Català estàndard i dialectes a l'ensenyament". A: AGUSTÍ, A. (1996), 197-209.
- CORNUDELLA, J. (1997): "Joan Lluís i el Diccionari Etimològic de Joan Coromines". A: *Joan Lluís, pallarès il·lustre. Miscel·lània d'homenatge*. Lleida i Tremp: Institut d'Estudis Ilerdencs i Garsineu edicions.
- COROMINA, E. (1991): *El 9 Nou. Manual de redacció i estil*. Vic: Eumo editorial.
- COROMINES, J. (1935): "El parlar de Cardós i Vall Ferrera". *Butlletí de Dialectologia Catalana* XXIII, 241-331. Reproduït a COROMINES, J. (1976), 29-67.
- COROMINES, J. (1963): "Sobre l'elocució catalana en el teatre i la recitació". A: COROMINES, J. (1989), 94-105.
- COROMINES, J. (1965): "La survivance du basque jusqu'au bas Moyen Âge. Phénomènes de bilinguisme dans les Pyrénées centrales". A: COROMINES, J. (1965), 93-151.
- COROMINES, J. (1965): *Estudis de Toponímia Catalana*. I. Barcelona: Barcino
- COROMINES, J. (1971): "Les <<Vides de Sants>> rosselloneses del manuscrit 44 de París". A: COROMINES, J. (1989), 276-362.

BIBLIOGRAFIA

- COROMINES, J. (1976a): "Les *Homilies d'Organyà*. Edició crítica millorada i anotada" I. A: COROMINES, J. (1976): 127-153.
- COROMINES, J. (1976): *Entre dos llenguatges*. Barcelona: Curial. 2 vol.
- COROMINES, J. (1980-1991): *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*. Barcelona: Curial edicions, 9 vol.
- COROMINES, J. (1989): *Lleures i converses d'un filòleg*. 4a edició. Barcelona: Club editor.
- COROMINES, J. (1990): *El parlar de la Vall d'Aran. Gramàtica, diccionari i estudis lexicals sobre el gascó*. Barcelona: Curial edicions catalanes.
- COSERIU, E. (1988 [1958]): *Sincronia, diacronia e historia. El problema del cambio lingüístico*. 3a edició. Madrid: Gredos.
- CORRAL, E. (1993): "Las actas de las sesiones plenarias". *El Consultor* 6, 826-830.
- COTS, J. M. (1997): *Apunts per a una descripció de la parla de Bellpuig*. Bellpuig: Associació d'Amics de la Plana d'Urgell.
- COULMAS, F. (ed.) (1997): *The Handbook of Sociolinguistics*. Oxford: Blackwell.
- CREUS, I. (1997): *La flexió verbal a Bell-lloc d'Urgell: un estudi morfofonològic*. Tesi de llicenciatura inèdita. Universitat de Lleida.
- CREUS, I.; GONZÁLEZ, R.; JULIÀ, J.; ROMERO, S. (2000): "Aproximació al model de llengua radiofònic lleidatà". A: JULIÀ, J. (ed.), 151-163.
- CREUS, I.; JULIÀ, J.; ROMERO, S. (ed.) (2000): *Actes del congrés sobre llengua i mitjans de comunicació. Lleida, 17 i 18 de desembre de 1999*. Lleida: Pagès editors.
- CREUS, I.; ROMERO, S. (1999): "Els mitjans de comunicació orals a Lleida". *Llengua i ús. Revista tècnica de normalització lingüística* 14, 31-36.
- CROS, A. (1995): "La classe magistral com a gènere discursiu". AA.DD. (1995), I, 66-76.
- CROS, A. (1996): "La clase magistral. Aspectos discursivos y utilidad didáctica". *Signos. Teoría y práctica de la educación* 17, 22-29.
- CROS, A.; SEGARRA, M.; TORRENT, A. M. (2000): *Llengua oral i llengua escrita a la televisió*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- CRYSTAL, D.; DAVY, D. (1969): *Investigating English Style*. New York: Logman.

BIBLIOGRAFIA

- DELGADO, J. M.; GUTIÉRREZ, J. (coord.) (1995): *Métodos y técnicas cualitativas de investigación en ciencias sociales*. Madrid: Síntesis
- DE CAMP, D. (1973): "What do implicational scales imply?" A: BAILEY, Ch. J.; SHUY, R. (ed.) (1973), 23-43.
- DUARTE, C. (1989): "Els llenguatges d'especialitat". *Revista de llengua i dret* 14, 93-109.
- DUARTE, C. (1992): "Problemes en la translació de la llengua oral a la llengua escrita: el cas de les intervencions parlamentàries". A: DUARTE, C. (1993), 75-87.
- DUARTE, C. (1993): *Llengua i administració*. Barcelona: Columna.
- DUARTE, C.; ALAMANY, R. (a cura de) (1986): *Tradició i modernitat en el llenguatge administratiu*. Barcelona: Escola d'Administració Pública de Catalunya.
- DUARTE, C.; ALSINA, A.; SIBINA, S. (1991): *Manual de llenguatge administratiu*. Barcelona: Escola d'Administració Pública de Catalunya, 329-339.
- DUARTE, C.; XIRINACHS, M. (1992): "El llenguatge administratiu català com a llengua d'especialitat". A: AA.DD., 3, 219-235.
- DURANTI, A. (1985): "Sociocultural dimensions of discourse". A: VAN DIJK, T. (ed.), 193-230.
- DURANTI, A. (1988): "Ethnography of speaking: toward a linguistics of the praxis". A: NEWMAYER, F. J. (ed.), 211-228.
- ECKERT, P. (1997): "Age as a Sociolinguistic Variable". A: COULMAS, F. (ed), 151-167.
- ENKVIST, N. E.; SPENCER, J.; GREGORY, M. J. (ed.) (1964): *Linguistics and Style*. London: Oxford University Press.
- ERICKSON (1988): "Ethnographic Description". A: AMMON, U.; DITTMAR, N.; MATTEIER, K. J. (ed.), II, 1081-1095.
- ESPLUGA, J. L.; CAPDEVILA, A. (1995): *Franja, frontera i llengua. Conflictes d'identitat als pobles d'Aragó que parlen català*. Lleida: Pagès editors.
- FABRA, P. (1891): *Ensayo de gramática de catalán moderno*. Barcelona: L'Avenç.
- FABRA, P. (1907): "Sobre diferents problemes pendents en l'actual català literari". A: VALLVERDÚ, F. (a cura de), 83-104.

BIBLIOGRAFIA

- FABRA, P. (1912): *Gramàtica de la lengua catalana*. Barcelona: Tipografia L'Avenç.
- FABRA, P. (1914): "Els mots àtons en el parlar de Barcelona". *Butlletí de Dialectologia Catalana* 2/1, 1-6.
- FABRA, P. (1917): "Les normes de l'Institut". A: VALLVERDÚ, F. (a cura de), 107-128.
- FABRA, P. (1927): "De la depuració de la llengua literària". A: VALLVERDÚ, F. (a cura de), 167-179.
- FABRA, P. (1954-1956): *Converses filològiques*. A cura de S. Pey. Barcelona: Barcino, 54-86. 10 vols.
- FABRA, P. (1988 [1956]): *Gramàtica catalana*. 13a edició. Barcelona: Teide.
- FABRA, P. (1995 [1918]): *Gramàtica catalana*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- FARRÀS, J.; TORRES, J.; VILA, X. (2000a): *El coneixement del català. 1996. Mapa sociolingüístic de Catalunya. Anàlisi de l'enquesta oficial de població*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- FARRÀS, J.; TORRES, J.; VILA, X. (2000b): "El coneixement del català: l'Enquesta Oficial de Població" *Noves SL* (tardor 2000) edició electrònica.
- FARRENY, M. D. (1986): *Processos de crims del s. XV a Lleida: Transcripció i estudi lingüístic*. Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs.
- FARRENY, M. D. (2000a): "Aportacions a la història del lèxic nord-occidental". *Caplletra* 27 (Tardor 1999), 99-108.
- FARRENY, M. D. (2000b): *El català a Lleida durant els segles XV i XVI a través dels llibres de crims*. Tesi doctoral inèdita. Universitat de Barcelona.
- FAVÀ, X. (2000): "La geosinonímia dels ceps i raïms catalans". *Caplletra* 26 (primavera 1999), 39-52.
- FERRATER, G. (1970): "El català". A: FERRATER, G. (1981), 97-104.
- FERRATER, G. (1981): *Sobre el llenguatge*. Barcelona: Quaderns Crema.
- FERRANDO, A. (ed.) (1990): *La llengua als mitjans de comunicació. Actes de les Jornades sobre la Llengua Oral als Mitjans de Comunicació Valencians*. València: Institut de Filologia Valenciana.
- FERRANDO, A. (1998): "Fabra i el País Valencià". A: ARGENTER, J. A. (ed.) (2000), 121-157.

BIBLIOGRAFIA

- FISHMAN, J. (ed.) (1968): *Readings in the Sociology of Language*. The Hague: Mouton.
- FISHMAN, J. (1972): "Domains and the relationship between micro- and macro-sociolinguistics". A: GUMPERZ, J.; HYMES, D. (ed.), 435-453.
- FISHMAN, J. (1984): "La relació entre micro- i macro-sociolingüística en l'estudi de qui parla, quina llengua, a qui i quan. Revisió de <<Who speaks what language to whom and when>>". *Llengües en contacte* 3, 51-66.
- FITÉ, F. (1988): "Llordà i Mur, castells de la Marca del Pallars Jussà". *Collegats* 2, 31-46.
- FORTUNY, A. (1992): "Vocabulari de la Conca de Tremp". *Collegats* 5, 401-429.
- FUNDACIÓ JAUME BOFILL (1999): *Informe per a la Catalunya del 2000. Societat, economia, política, cultura*. Barcelona: Editorial Mediterrània.
- GABINET MUNICIPAL DE NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA (ed.) (1995): *IV Jornades de Sociolingüística. La política lingüística a l'estat espanyol: balanç i perspectives*. Alcoi: Ajuntament d'Alcoi.
- GADET, F. (1989): *Le français ordinaire*. Paris: Colin.
- GALAN, J.; MORET, H. (1995): *Estudi descriptiu de la llengua de Fraga*. Calaceit: Institut d'Estudis del Baix Cinca.
- GARVIN, P. (1992): "La langue standard. Concepts et processus". A: AA.DD. 3, 503-514.
- GELPÍ, C. (1998): "Anàlisi de freqüències lèxiques: noms, verbs, adjectius i adverbis en -ment". A: PAYRATÓ, Ll. (coord.), 129-141.
- GILES, H.; TAYLOR, D. M.; BOURHIS, R. (1973): "Towards a Theory of Interpersonal Accommodation through Language: Some Canadian Data". *Language in Society* 2, 177-192.
- GILI I GAYA, S. (1931): "Estudi fonètic del parlar de Lleida". *Miscelánea Filológica dedicada a D. Antonio M. Alcover*. Palma de Mallorca, 3-17.
- GIMENO MENÉNDEZ, F. (1990): "De sociolingüística històrica: en torno a los orígenes del español". A: MORENO FERNÁNDEZ, F. (ed.) (1990b).
- GIMENO MENÉNDEZ, F. (1995): *Sociolingüística històrica (siglos X-XII)*. Alicante: Visor libros, Universidad de Alicante.

BIBLIOGRAFIA

- GIMENO, F.; MONTOYA, B. (1989): *Sociolingüística*. València: Universitat de València.
- GIMENO, LI. (1989): *Estudi lingüístic del tortosí meridional*. Tesi doctoral inèdita. Universitat de Barcelona.
- GIMENO, LI. (1995): *Estudi lingüístic dels parlars de les comarques del nord de Castelló*. Castelló: Universitat Jaume I i Societat Castellonenca de Cultura.
- GIMENO, LI. (1997): *Atles lingüístic de la diòcesi de Tortosa*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- GIMENO, LI. (2000): "Fronteres lingüístiques i fronteres administratives: la cruïlla catalanovalenciana". A: *Jornades de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans a Tortosa (4 i 5 de juny de 1999)*. Barcelona i Tortosa: Institut d'Estudis Catalans, 65-71.
- GIRALT, J. (1995): "Prefixos i sufixos a la parla de Sant Esteve de Llitera". *Archivo de Filologia Aragonesa. In memoriam Francisco Ynduráin (1910-1994)* 51, 217-252.
- GIRALT, J. (2000): "Una mostra de la transició dialectal catalanoaragonesa: els parlars de la Llitera". *Caplletra* 26 (primavera 1999), 67-90.
- GÓMEZ, J. et al. (ed.) (1999): *Panorama de la investigación en lingüística informática. Revista Española de Lingüística Aplicada*. Volum monogràfic.
- GOMIS, L. (1989 [1988]): *Teoria dels gèneres periodístics*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- Gran Enciclopèdia Catalana*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 25 vols.
- GRAS, R. V. (1997): *L'actor i la dicció*. Barcelona: La Busca edicions.
- GRAU, N.; POY, P. (2000): "El català en l'edició per a les Terres de l'Ebre del *Diari de Tarragona*: presència i ús". A: CREUS, I.; JULIÀ, J. & ROMERO, S. (ed.), 175-183.
- GREGORY, M. (1967): "Aspects of Varieties Differentiation". *Journal of Linguistics* 3, 177-198

BIBLIOGRAFIA

- GREGORY, M.; CARROLL, S. (1978): *Language and Situation. Language Varieties and their Social Contexts*. London: Routledge&Kegan Paul. Trad. Cast. (1986): *Lenguaje y situación. Variedades del lenguaje y sus contextos sociales*. México: Fondo de Cultura Económica.
- GRIERA, A. (1910): *La frontera catalano-aragonesa. Estudi geogràfic-lingüístic*. Tesi de doctorat. Universitat de Barcelona.
- GRIERA, A. (1918-1919): “La frontera del català occidental”. *Butlletí de Dialectologia Catalana* VI, 17-37; VII, 69-79.
- GRIERA, A. (1920-1921): “El català occidental”. *Butlletí de Dialectologia Catalana* VIII, 35-59; IX, 1-3.
- GRIERA, A. (1949): *Dialectologia catalana*. Barcelona: Consejo Superior de Investigaciones Científicas.
- GROSSMAN, M. (1990): “La sociolingüística als Països Catalans”. *Treballs de sociolingüística catalana* 8, 89-112.
- GÜLLICH, E.; KOTSCHI, T. (1995): “Discourse Production in Oral Communication. A study based on French”. A: QUASTHOFF (ed.), 30-66.
- GUMPERZ, J.; HYMES, D. (ed.) (1972): *Directions in Sociolinguistics. The Ethnography of Communication*. New York: Holt, Rinehart & Winston.
- GUTIÉRREZ, J.; DELGADO, J. M. (1995): “Teoría de la observación”. A: DELGADO, J. M.; GUTIÉRREZ, J. (coord.), 141-171.
- HAENSCH, G. (1958-1962): “Las hablas de la Alta Ribagorza (Pirineo Aragonés)”. *Archivo de Filología Aragonesa* X-XI (1958-1959) i XII-XIII (1961-1962).
- HAENSCH, G. (1983): “Les llengües d’especialitat o <<tecnolèctes>>”. *Revista de Llengua i Dret* 1, 9-16.
- HALLIDAY, M. A. K. (1968): “The users and uses of language”. A: FISHMAN, J. (ed.), 139-169.
- HALLIDAY, M. A. K. (1970): *A Course in Spoken English: Intonation*. London: Oxford University Press.
- HALLIDAY, M. A. K. (1989 [1985]): *Spoken and written language*. 2a edició. Oxford: Oxford University Press.

BIBLIOGRAFIA

- HALLIDAY, M. A. K.; HASAN, R. (1976): *Cohesion in English*. London: Logman.
- HALPERN, A. L. (1998): "Clitics". A: SPENCER, A.; ZWICKWLY, A. M. (ed.), 101-122.
- HARTMANN, R. R. K.; STORK, F. C (1972): *Dictionary of Languages and Linguistics*. London: Applied Science Publishers.
- HASAN, R. (1973): "Code, register an social dialect". A: BERNSTEIN, B. (ed.), 253-292.
- HAUGEN, E. (1983): "The Implementation of Corpus Planning: Theory and Practice". A: COBARRUBIAS, J.; FISHMAN, J. (ed.).
- HOFFMAN, L. (1987): "Característiques dels llenguatges d'especialitat. Les principals tendències de la recerca sobre els llenguatges d'especialitat". A: BRUMME, J. (a cura de) (1998), 21-69.
- HUGUET, À. (1995): *Bilingüisme social al Baix Cinca. Una anàlisi des de la perspectiva escolar*. Calaceit: Institut d'Estudis del Baix Cinca.
- HUGUET, À.; SUÏLS, J. (1998): *Llengües en contacte i actituds lingüístiques. El cas de la frontera catalano-aragonesa*. Barcelona: Horsori.
- HUGUET, À.; SUÏLS, J.; JANÉS, J. (2000): "Les actituds lingüístiques en els escolars de la frontera catalano-aragonesa". *Treballs de Sociolingüística Catalana* 14/15, 169-178.
- HYMES, D. (1962): "The Ethnography of Speaking". A: FISHMAN, J. (ed.) (1968), 99-137.
- HYMES, D. (1972): "Models of interaction of language and social life". A: GUMPERZ, J.; HYMES, D. (ed.), 35-71.
- INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA (1996): *Estadística comarcal i municipal 1996*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA (1998): *Anuari estadístic de Catalunya 1998*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (1992): *Documents de la Secció Filològica II*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (1995): *Diccionari de la llengua catalana*. Barcelona: DD.EE.

BIBLIOGRAFIA

- INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (1996): *Documents de la Secció Filològica III*.
Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (1999 [1990]): *Proposta d'estàndard oral de la llengua catalana. I. Fonètica*. 1a reimpressió corregida de la 3a edició.
Barcelona: Institut d'Estudis Catalans. Reproduït a INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (1992), 101-118 .
- INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (1999 [1992]): *Proposta d'estàndard oral de la llengua catalana. I. Morfologia*. 1a reimpressió corregida de la 4a edició.
Barcelona: Institut d'Estudis Catalans. Reproduïda a INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (1996), 99-145.
- INSTITUT DE SOCIOLINGÜÍSTICA CATALANA (1995): *Actes del Simposi de Demolingüística. III Trobada de Sociolingüistes Catalans*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- JULIÀ, J. (1996): “Diccionari de la pronúncia del català nord-occidental”. AGUSTÍ, A. (ed.), 221-228.
- JULIÀ, J. (1998): “Variació foneticofonològica. Una aproximació a la diversitat del vocalisme en lleidatà”. *Caplletra* 25 (tardor 1998), 23-42.
- JULIÀ, J. (ed.) (2000): *Llengua i ràdio*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- JUNYENT, C. (2000): “Apunt sociolingüístic sobre els africans subsaharians”. *Treballs de Sociolingüística Catalana* 14/15, 99-102.
- KERBRAT-ORECCHIONI, C. (1990): *Les interactions verbales I*. Paris: Armand Colin.
- KIPARSKY, P. (1970): “Historical Linguistics”. A: LYONS, J. (ed.), 317-331.
- KREMnitz, G. (1980): “La sociolingüística catalana”. *Treballs de sociolingüística catalana* 3, 135-157.
- LABOV, W. (1966): *The Social Stratification of English in New York City*.
Washington, D. C.: Center for Applied Linguistics.
- LABOV, W. (1972): *Sociolinguistic Patterns*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press. Trad. cast. (1983): *Modelos sociolingüísticos*. Madrid: Cátedra.

BIBLIOGRAFIA

- LABOV, W. (1994): *Principles of Linguistic Change. Internal Factors*. Oxford: Blackwell.
- LACREU, J. (1992): "L'elaboració d'un estàndard català: problemes i perspectives". A: *I Jornades de Sociolingüística: la llengua estàndard*. Alcoi: Ajuntament d'Alcoi, 71-90.
- LACREU, J. (1998 [1990]): *Manual d'ús de l'estàndard oral*. 4a edició. València: Universitat de València.
- LAMUELA, X. (1982): "El diccionari Fabra i el purisme". A: LAMUELA, X. (1987), 15-19.
- LAMUELA, X. (1984): "Fixació i funcionament de la gramàtica normativa en el procés d'estandardització de la llengua catalana". A: LAMUELA, X. (1987), 61-92.
- LAMUELA, X. (1986): "Enquadrament sociolingüístic del llenguatge jurídic-administratiu". A: DUARTE, C.; ALAMANY, R. (1986), 47-63.
- LAMUELA, X. (1987): *Català, occità, friülà. Llengües subordinades i planificació lingüística*. Barcelona: Quaderns Crema.
- LAMUELA, X. (1994): *Estandardització i establiment de llengües*. Barcelona: Edicions 62.
- LAMUELA, X.; MURGADES, J. (1984): *Teoria de la llengua literària segons Fabra*. Barcelona: Quaderns Crema.
- LEFEBVRE, C. (1983): "Les notions de style". A: BÉDARD, E.; MAURIS, J. (ed.), 305-333.
- LLEAL, C. (1992): *Breu història de la llengua catalana*. Barcelona: Barcanova.
- LEHMAN, W.; MALKIEL, Y. (ed.) (1968): *Directions for Historical Linguistics*. Austin: University of Texas Press.
- LLISTERRI, J. (1996a): "Els corpus lingüístics orals". A: PAYRATÓ, LI.; BOIX, E.; LLORET, M. R.; LORENTE, M. (a cura de), 27-70.
- LLISTERRI, J. (1996b): *Informe sobre recursos lingüístics para el español (II). Corpus escritos y orales disponibles y en desarrollo en España*. Alcalá de Henares: Instituto Cervantes.

BIBLIOGRAFIA

- LLISTERRI, J. (1999): "Transcripción, etiquetado y codificación de corpus orales". A: GÓMEZ, J. *et al.* (ed.): *Panorama de la investigación en lingüística informática. Revista Española de Lingüística Aplicada*, 53-62.
- LLORET, M. R. *et al.* (a cura de) (1997): *Anàlisi de la variació lingüística*. Barcelona: PPU.
- LLORET, M. R.; VIAPLANA, J. (1997): "Variació, fonologia i morfologia". A: LLORET, M. R. *et al.* (a cura de), 93-120.
- LLUÍS, J. (1994 [1955]): *Records de la meua vida de pastor*. Tremp: Garsineu.
- LLUÍS, J. (1979): *El meu Pallars. Vol. 4. El Pallars Sobirà. 3a part. (La Coma de Burg i la Vall Ferrera)*. Barcelona: Barcino.
- LÓPEZ DEL CASTILLO, LI. (1976): *Llengua standard i nivells de llenguatge*. Barcelona: Laia.
- LÓPEZ MORALES, H. (1983): *Estratificación social del español de San Juan de Puerto Rico*. México: Universidad Nacional Autónoma de México.
- LÓPEZ MORALES, H. (1989): *Sociolingüística*. Madrid: Gredos.
- LÓPEZ MORALES, H. (1994): *Métodos de investigación lingüística*. Madrid: ECE.
- LORENZO, A. M. (1999): "Sociolingüística cualitativa y lingüística informática". A: GÓMEZ, J. *et al.* (ed.), 247-261.
- LYONS, J. (ed.) (1970): *New Horizons in Linguistics*. Harmondsworth: Penguin Books. Trad. cast. (1975): *Nuevos horizontes en lingüística*. Madrid: Alianza editorial.
- MADOZ, P. (1985 [1845]): *Diccionario geográfico-estadístico-histórico de España y sus posesiones de Ultramar*. Barcelona: Curial, 437-448.
- MARÍ, I. (1986): "Sobre l'estàndard i l'ensenyament del català". *Com ensenyar català als adults* 12, 23-25.
- MARÍ, I. (1987a): "Condicions prèvies per a la difusió d'un model lingüístic als mitjans de comunicació" A: FERRANDO, A. (ed.) (1990), 17-24. Reproduït a MARÍ, I. (1992), 109-119.
- MARÍ, I. (1987b): "Varietats i registres en la llengua dels mitjans de comunicació". A: *Segones Jornades d'Estudi de la Llengua Normativa*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Reproduït a MARÍ, I. (1992), 121-137.

BIBLIOGRAFIA

- MARÍ, I. (1991): "La política lingüística de la Generalitat de Catalunya". A: MARTÍ i CASTELL, J. (ed.), 85-101.
- MARÍ, I. (1992): *Un horitzó per a la llengua. Aspectes de normalització lingüística*. Barcelona: Empúries.
- MARINER, S. (1985): "Occidentalismes al Camp de Tarragona". A: *Actes del Setè Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 594-598.
- MARTÍ, M. A. (1999): "Panorama de la lingüística computacional en Europa". A: GÓMEZ, J. *et al.* (ed.), 11-24.
- MARTÍ i CASTELL, J. (1970): *Contribució a l'estudi del dialecte occidental*. Tarragona: Diputació Provincial de Tarragona.
- MARTÍ i CASTELL, J. (1989): "Producció escrita i producció oral". *Caplletra* 6, 31-35.
- MARTÍ i CASTELL, J. (ed.) (1991): *Processos de normalització lingüística: l'extensió d'ús social i la normativització*. Barcelona: Columna.
- MARTÍ i CASTELL, J. (2000): *Reports de la recerca a Catalunya. Filologia Catalana (1990-1995)*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- MARTÍ i MAINAR, P. (1996): "Situació actual del llenguatge administratiu en llengua catalana". *Revista de Llengua i Dret* 25, 7-30.
- MARTIN VIDE, C. (ed.) (1996): *Elementos de lingüística*. Barcelona: Octaedro.
- MARTÍN ZORRAQUINO, M. A. *et al* (1995): *Estudio sociolingüístico de la Franja Oriental de Aragón*. Zaragoza: Universidad de Zaragoza.
- MARTÍNEZ BARGUEÑO, M. (1991): "La publicación del Manual de Estilo del Lenguaje Administrativo". *Revista de Llengua i Dret* 15, 181-192.
- MARVÀ, J. (1968 [1932]): *Curs superior de gramàtica catalana* Barcelona: Barcino.
- MAS, J.; MIRALLES, J.; ROSSELLÓ, P. (a cura de) (1998): *Actes de l'Onzè Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes. Palma (Mallorca), 8-12 de setembre de 1998*. vol. I. Barcelona: Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes, Universitat de les Illes Balears i Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

BIBLIOGRAFIA

- MASCARÓ, J. (1986): *Morfologia*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.
- MASSANELL, M. (1995): *Aproximació a la morfologia flexiva actual de la Seu d'Urgell i de Coll de Nargó*. Treball d'investigació inèdit. Universitat de Barcelona.
- MASSIP, À. (1989): *Aproximació descriptiva al parlar tortosí*. Tarragona: Diputació de Tarragona.
- MASSIP, À. (1991): *El lèxic tortosí: història i present*. Tesi doctoral inèdita. Universitat de Barcelona.
- MASSIP, À. (1996): "Actituds interdialectals: importància en l'esdevenidor de les varietats lingüístiques. L'actitud dels parlants del dialecte català tortosí enfront del dialecte i dels parlants de Barcelona". A: *Miscel·lània Colón 6. Estudis de Llengua i Literatura Catalanes XXXIII*.
- MELIÀ, J. (1998): "La codificació fabriana i les Illes Balears". A: ARGENTER, J. A. (ed.) (2000), 183-197.
- MESTRES, J. M.; COSTA, J.; OLIVA, M.; FITÉ, R. (2000 [1995]): *Manual d'estil. La redacció i l'edició de textos*. 2a. ed. revisada i corregida. Barcelona: Eumo-UB-UPF-Rosa Sensat.
- MEYER-LÜBKE, W. (1925): *Das Katalanische*. Trad. cat. CALAFORRA, G. (a cura de) (1998): *Wilhelm Meyer-Lübke i Das Katalanische. Introducció i traducció*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- MILROY, L. (1980): *Language and Social Networks*. Oxford: Blackwell.
- MILROY, L. (1987): *Observing and analysing natural language: a critical account of sociolinguistic method*. Oxford: Blackwell.
- MIR, J. (1983): *Els noms de lloc del terme de Tremp i del seu agregat Claret*. Tremp: Societat d'Amics de la Muntanya.
- MOLL, F. de B. (1991 [1952]): *Gramàtica històrica catalana*. València: Universitat de València.
- MOLL, F. de B. (1968): *Gramàtica catalana, referida especialment a les Illes Balears*. Palma de Mallorca: Editorial Moll.
- MOLLÀ, T. (1997): *Política i planificació lingüístiques*. Alzira: Bromera.

BIBLIOGRAFIA

- MONTOYA, B. (1986): *Variació i desplaçament de llengües a Elda i Oriola durant l'Edat Moderna*. Alacant: Institut d'Estudis Juan Gil-Albert, Diputació Provincial d'Alacant.
- MONTOYA, B. (1993) : *Variabilitat i prestigi en el català de Valls i l'Alt Camp*. Valls: Institut d'Estudis Vallencs.
- MONTOYA, B. (1995): "L'observació del canvi fonològic en el català balear". A: TURELL, M. T. (ed.), 165-220.
- MORAN, J. (1983): "La Vall de Senyiu i els comtats de Pallars i Ribagorça". A: MORAN, J. (1994), 129-140.
- MORAN, J. (1984): *El Capbreu de Castellbisbal*. Barcelona: Publicacions i edicions de la Universitat de Barcelona.
- MORAN, J. (1987): "Un document familiar català del segle XVIII". A: MORAN, J. (1994), 141-167.
- MORAN, J. (1992-1993): "Jurament de pau i treva". *Llengua i literatura* 5, 147-169. També reproduït a MORAN, J. (1994), 95-117.
- MORAN, J. (1994): *Treballs de lingüística històrica catalana*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- MORENO FERNÁNDEZ, F. (1990a): *Metodología sociolingüística*. Madrid: Gredos.
- MORENO FERNÁNDEZ, F. (1990b): *Estudios sobre variación lingüística*. Alcalá de Henares: Universidad de Alcalá de Henares.
- MORENO FERNÁNDEZ, F. (ed.) (1992): *Sociolinguistics and Stylistic Variation. Lynx. A Monographic Series in Linguistics and World Perception* 3.
- MORENO FERNÁNDEZ, F. (1992a): "Theoretical and methodological approach to stylistic variation". A: MORENO FERNÁNDEZ, F. (ed.), 55-90.
- MORENO FERNÁNDEZ, F. (1994): "Status quaestionis: sociolingüística, estadística e informàtica". *Lingüística* 6, 95-154.
- MORENO FERNÁNDEZ, F. (1998): *Principios de sociolingüística y sociología del lenguaje*. Barcelona: Ariel.
- MORET, H. (1994): *Sobre la llengua de Mequinensa*. Calaceit: Institut d'Estudis del Baix Cinca.

BIBLIOGRAFIA

- MORET, H.; SASOT, M. (1996): *Aproximació descriptiva a la llengua de Saidí*. Calaceit: Institut d'Estudis del Baix Cinca.
- MUNTANER, R. *Crònica*. Editada per SOLDEVILA, F. (a cura de) (1971): *Les quatre grans cròniques*. Barcelona: Editorial Selecta.
- NADAL, J. M. (1992): *Llengua escrita i llengua nacional*. Barcelona: Quaderns Crema.
- NADAL, J. M.; PRATS, M. (1982): *Història de la llengua catalana. I/Dels orígens fins al segle XV*. Barcelona: Edicions 62.
- NAVARRO, A. (1908): "El català a.n el Ribagorça". A: *I Congrés Internacional de la Llengua Catalana. Barcelona 1906*. Barcelona: Estampa d'En Joaquim Horta, 222-231.
- NAVARRO, P. (1996): *Els parlars de la Terra Alta*. Tarragona: Diputació de Tarragona.
- NAVARRO, P. (2000a): "Els parlars de transició entre el català occidental i l'oriental". *Caplletra* 26 (primavera 1999), 91-105.
- NAVARRO, P. (2000b): *Aproximació geolingüística als parlars de la Ribera d'Ebre*. Flix: Centre d'Estudis de la Ribera d'Ebre.
- NAVARRO, P. (2000c): *Aproximació geolingüística als parlars del Priorat*. Calaceit: Carrutxa.
- NEWMAYER, F. J. (ed.) (1988): *Linguistics: The Cambridge Survey. Language: The Socio-Cultural Context*. IV. Cambridge: Cambridge University Press.
- NINYOLES, R. LI. (1971): *Idioma i prejudici*. Palma de Mallorca: Editorial Moll.
- NINYOLES, R. LI. (1975): *Estructura social y política lingüística*. Valencia: Fernando Torres. Trad. cat. (1989): *Estructura social i política lingüística*. Alzira: Bromera.
- NINYOLES, R. LI. (1980 [1972]): *Idioma y poder social*. Madrid: Tecnos.
- NORMAN, C. H. *et al* (1975): *Statistical Package for the Social Sciences*. New York: McGraw-Hill.
- OLLER, A. *et al* (2000): "El COC del CUB: un corpus per a l'estudi de la llengua col·loquial". *Zeitschrift für Katalanistik. Revista d'Estudis Catalans* 13 (Tübingen, 2000), 58-91.

BIBLIOGRAFIA

- ORTÍ, A. (1995): "La confrontación de modelos y niveles epistemológicos en la génesis e historia de la investigación social". A: DELGADO, J. M.; GUTIÉRREZ, J. (coord.), 85-95.
- PANADERA, J. M. *et al.* (1991): *Geografia comarcal de Catalunya*. Barcelona: Premsa Catalana.
- PARLAMENT DE CATALUNYA (1991) *Proposta de normes de transcripció del Diari de Sessions. Versió 0*. Original inèdit.
- PARLAMENT DE CATALUNYA (1993) *Proposta de criteris de correcció i redacció del Diari de Sessions. Versió 3*. Original inèdit.
- PAYRATÓ, LI. (1985): *La interferència lingüística (Comentaris i exemples català-castellà)*. Barcelona: Curial, Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- PAYRATÓ, LI. (1990 [1988]): *Català col·loquial. Aspectes de l'ús corrent de la llengua catalana*. 2a edició corregida. València: Universitat de València.
- PAYRATÓ, LI. (1993): "Pragmática y lenguaje cotidiano. Apuntes sobre el catalán coloquial". *Revista de Filología Románica* 9, 143-153.
- PAYRATÓ, LI. (1996): "Transcripció del discurs col·loquial". A: PAYRATÓ, LI.; BOIX, E.; LLORET, M. R.; LORENTE, M. (a cura de), 181-216.
- PAYRATÓ, LI. (1997): *De professió, lingüista*. Barcelona: Empúries.
- PAYRATÓ, LI. (coord.) (1998): *Oralment. Estudis de variació funcional*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- PAYRATÓ, LI. (1998): "Variació funcional, llengua oral i registres". A: PAYRATÓ, LI. (coord.), 9-33.
- PAYRATÓ, LI.; BOIX, E.; LLORET, M. R.; LORENTE, M. (a cura de) (1996): *Corpus, corpora*. Barcelona: PPU.
- PEREA, M. P. (1999a): *Compleció i ordenació de "La flexió verbal en els dialectes catalans" d'A. M. Alcover i F. de B. Moll, I*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- PEREA, M. P. (1999b): *Complements a "La flexió verbal en els dialectes catalans"*. *Dotze quaderns de camp d'Antoni Alcover*. Barcelona: Curial edicions i Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

BIBLIOGRAFIA

- PÉREZ SALDANYA, M.; MESTRE, R.; SANMARTIN, O. (1998): *Diccionari de lingüística*. La Safor: Colomar Editors.
- PINTZUK, S. (1987): *VARBRUL 2*. Programa inèdit.
- Pla comarcal de muntanya 1996-2000. El Pallars Jussà*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. 1996.
- PLAZA, C. (1996): *La parla de la Conca de Barberà*. Tarragona: Diputació de Tarragona.
- POL, C. (1973 [1962]): *Diccionario dialectal del Valle de Àneu: Pallars Sobirà*. 3a edició. Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs.
- POLANCO, LI. B. (1983): "La normativa al País Valencià. Problemàtica i perspectives". A: CABRÉ, M. T. *et al.* (ed.), 107-146.
- POLANCO, LI. B. (1987a): "Reflexions sobre el model lingüístic dels mitjans de comunicació valencians". A: FERRANDO, A. (ed.) (1990), 25-50.
- POLANCO, LI. B. (1987b): "Elements per a una proposta morfosintàctica". A: FERRANDO, A. (ed.) (1990), 65-100.
- PONS, L. (1992): *Iodització i apitxament al Vallès. Interpretació sociolingüística i psicolingüística dels canvis fonètics*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- PONS, L. (1998): "Pronoms personals i possessius en català: varietat de formes a la llengua parlada". A: RUFFINO, G. (a cura de), 679-691.
- PONS, L.; VENY, J. (1995): "Variació i geolingüística". A: *Club-3. 3r Col·loqui Lingüístic de la Universitat de Barcelona. Anàlisi de la variació en el català actual*. Original mecanografiat.
- PRADILLA, M. À. (1993a): "Un cas de sociolingüística catalana: la prepalatal sonora benicarlanda". A: *Actes del IX Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 143-160.
- PRADILLA, M. À. (1993b): *Variació i canvi lingüístic en curs al català de transició nord-occidental/valencià*. Tesi doctoral inèdita. Universitat Rovira i Virgili.
- PRADILLA, M. À. (1995): "El desafricament prepalatal intervocàlic al català de transició nord-occidental/Valencià" A: TURELL, M. T. (ed.), 53-116.
- PRADILLA, M. À. (1998a): "Sociolingüística de la variació". A: PRADILLA, M. À. (ed.) (1998), 17-44.

BIBLIOGRAFIA

- PRADILLA, M. À. (ed.) (1998): *Ecosistema comunicatiu. Llengua i variació*. Benicarló: Edicions Alambor.
- PRADILLA, M. À. (1998b): "L'entrevista en la sociolingüística de la variació". A: BOIX, E. et al (a cura de), 207-238.
- PRADILLA, M. À. (2001): "La sociolingüística de la variació: aproximació metodològica (I)". *Noves SL* (Hivern-primavera 2001), 1-5. Edició electrònica.
- PRATS, F. (1988): "Les ordinacions municipals de Tremp (segles XVI i XVII)". *Collegats 2*, 185-210.
- PREMSA CATALANA (1997): *Llibre d'estil del diari Avui*. Barcelona: Empúries.
- PUEYO, M. (1976): *L'estructura fonològica del vocalisme lleidatà*. Original mecanografiat.
- PUEYO, M. (1980): "Vikings i pagesos: una batussa continuada. Assaig per a un estudi de les relacions interdialectals en català". *Treballs de Sociolingüística Catalana* 3, 83-101.
- PUEYO, M. (1991): *Llengües en contacte en la comunitat lingüística catalana*. València: Universitat de València.
- PUEYO, M. (1996): *Tres escoles per als catalans. Minorització lingüística i implantació escolar a Itàlia, França i Espanya*. Lleida: Pagès editors.
- PUJOLAR, J. (1995): *The Identities of 'La Penya'. Voices and Struggles of Young Working-Class People in Barcelona*. Tesi doctoral. Universitat de Lancaster.
- PUJOLAR, J. (1997): *De què vas, tio?* Barcelona: Empúries.
- QUINTANA, A. (1989): *El català a l'Aragó*. Barcelona: Curial.
- QUASTHOFF (ed.) (1995): *Aspects of Oral Communication*. Berlin: De Gruyter.
- RABASSA, L. (1994): *Phonétique, phonologie et morphologie nominale du catalan andorran: le système et ses variations*. Tesi doctoral inèdita. Université de Toulouse-le Mirail.
- RABASSA, L. (1995): "La situació del català a Andorra". A: *Jornades de l'Institut d'Estudis Catalans a Andorra*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 17-32.
- RABELLA, J. A. (1998): *Un matrimoni desavingut i un gat metzinat. Procés criminal barceloní del segle XIV*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- RAFANELL, A. (1995): "La invenció d'una tradició. L'emergència dels dialectes en la

BIBLIOGRAFIA

- llengua literària catalana”. A: BALSALOBRE, P.; GRATACÓS, J. (ed.), 287-328. També reproduït a RAFANELL, A. (2000), 166-193.
- RAFANELL, A. (2000): *El català modern*. Barcelona: Empúries.
- RAFEL, J. (1981): *La lengua catalana fronteriza en el Bajo Aragón meridional. Estudio fonológico*. Barcelona: Universitat de Barcelona i Acadèmia de Bones Lletres.
- RAFEL, J. (dir.) (1996): *Diccionari de freqüències. 1. Llengua no literària*. Barcelona: Institut d’Estudis Catalans.
- RAFEL, J. (1999): “La importància lingüística de les zones de frontera: la regió del Matarranya”. A: *Jornades de la Secció Filològica de l’Institut d’Estudis Catalans a la Franja (Calaceit i Fraga) (17 i 18 d’octubre de 1997)*. Barcelona, Calaceit i Fraga: Institut d’Estudis Catalans, Institut d’Estudis del Baix Cinca i Associació Cultural del Matarranya, 17-46.
- RAND, D.; SANKOFF, D. (1990): *GoldVarb. Version 2. A Variable Rule Application for the Macintosh*. Montréal: Université de Montréal.
- RECASENS, D. (1984): "Bases per a una fonètica normativa del català estàndard". A: CABRÉ, M. T. *et al.* (ed.).
- RECASENS, D. (1985): *Estudi lingüístic sobre la parla del Camp de Tarragona*. Barcelona: Curial edicions catalanes i Publicacions de l’Abadia de Montserrat.
- RECASENS, D. (1996): *Fonètica descriptiva del català (Assaig de caracterització de la pronúncia del vocalisme i consonantisme del català al segle XX)*. Barcelona: Institut d’Estudis Catalans.
- REIXACH, M. (1990): *Difusió social del coneixement de la llengua catalana. Anàlisi de les dades lingüístiques del Padró d’habitants de 1986, de Catalunya, Illes Balears i País Valencià*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- RICO, A.; PALOMA, D. (2000): *Diccionari de pronunciació en català*. Barcelona: Edicions 62.
- RIERA, M. (1992): *La llengua catalana a Andorra. Estudi dialectològic dels seus parlars rurals*. Barcelona: Institut d’Estudis Andorrans.
- RIERA, M. (1995): “Afinitats lexicals entre els parlars andorrans i pallaresos”. A:

BIBLIOGRAFIA

- Jornades de la Secció Filològica de l'IEC a Andorra (2 i 3 de juny de 1995).*
Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 35-48.
- ROCA PONS, J. (1955): "Algunas particularidades del habla del valle del Flamisell".
A: *Actes du Deuxième Congrès International d'Études Pyrenéennes*, 70-81.
- ROMAINE, S. (1994): *Language in Society*. Oxford: Oxford University Press. Trad.
cast. (1996): *El lenguaje en la sociedad. Una introducción a la sociolingüística*.
Barcelona: Ariel.
- ROMERO, S. (1994): *L'article etimològic en àmbits orals informals del català nord-occidental. Influència de les xarxes socials en la variació lingüística interna*.
Treball d'investigació inèdit. Universitat de Barcelona.
- ROMERO, S. (1995): "Escolarització i variació intralingüística: el cas de l'article etimològic en el català nord-occidental". A: AA.DD. (1995) I, 225-236.
- ROMERO, S. (1996): "L'article etimològic en àmbits d'ús oral informal". A:
AGUSTÍ, A. (ed.), 166-173.
- ROMERO, S. (1998a): "Aproximació a la variació pronominal àtona en àmbits d'ús oral i informal". A: PAYRATÓ, Ll. (coord.), 115-128.
- ROMERO, S. (1998b): "Variació i ús de pronoms febles en català nord-occidental i en català central". A: *Actes de la Cinquena Trobada de Sociolingüistes Catalans*.
Barcelona: Generalitat de Catalunya, 61-68.
- ROSSICH, A. (1995): "Una qüestió d'història de la llengua catalana: el reconeixement de la vocal neutra". A: BALSALOBRE, P.; GRATACÓS, J. (ed.), 119-200.
- ROSSICH, A.; RAFANELL, A. (1998): "Oralitat, escriptura, ortologia". A: MAS, J.; MIRALLES, J.; ROSSELLÓ, P. (a cura de), 263-298.
- ROULET, E. *et al* (1985): *L'articulation du discours en français contemporain*.
Berna: Peter Lang.
- ROUSSEAU, P.; SANKOFF, D. (1978): "Advances in Variable Rule Methodology".
A: SANKOFF, D. (ed.), 57-69.
- RUAIX, J. (1998): *Català complet/2. Curs superior de llengua*. Moià.

BIBLIOGRAFIA

- RUFFINO, G. (a cura de) (1998): *Atti del XXI Congresso Internazionale di Lingüística e Filologia Romanza. Morfologia e sintassi delle lingue romanze*. Tübingen: Max Niemeyer Verlag.
- RUIZ DE ZAROBÉ, L. (1998): "La modernización del lenguaje administrativo: hacia una mayor personalización del discurso administrativo". *Revista de Llengua i Dret* 29, 147-157.
- RUIZ GONZÁLEZ, M. (ed.); ALONSO MARTÍNEZ, J. M. (dir.) (1999): *Lleida, dels Pirineus a la plana. Estudi estratègic comarcal*. Lleida: Pagès.
- RUBIN, J.; JERNUDD, B. H. (1971): *Can Language Be Planned? Sociolinguistic Theory and Practice for Developing Nations*. East-West Center Press.
- SABARTÉS, J. M. (1993): *L'èxode pallarès. Crisi demogràfica i devallada poblacional als Pallars i a l'Alta Ribagorça (1857-1991)*. Tremp: Garsineu edicions.
- SABARTÉS, J. M. (1998): *Població i territori a l'Alt Pirineu Català*. Tremp: Garsineu edicions.
- SACKS, H.; SCHEGLOFF, E.; JEFFERSON, G. (1974): "A simplest systematics for the organisation of turn-taking for conversation". *Language* 50, 696-735.
- SÀNCHEZ, C. (1996) "La selecció de dades lingüístiques: una perspectiva sociològica". A: PAYRATÓ, LI.; BOIX, E.; LLORET, M. R.; LORENTE, M. (a cura de), 165-179.
- SANCHIS GUARNER, M. (1950): *Gramàtica valenciana*. València: Editorial Torre.
- SANCHIS GUARNER, M. (1980): "Els parlars vascònics pirinencs". A: SANCHIS GUARNER, M. (1980), 56- 60.
- SANCHIS GUARNER, M. (1980): *Aproximació a la història de la llengua catalana. Creixença i esplendor*. Barcelona: Salvat Editores.
- SANKOFF, D. (ed.) (1978): *Linguistic variation: Models and methods*. New York: Academic Press.
- SANKOFF, D. (1979): *VARBRUI 2S*. Programa inèdit.
- SANKOFF, D. (1988): "Problems of Representativeness". A: AMMON, U.; DITTMAR, N.; MATTEIER, K. J. (ed.), II, 899-903.

BIBLIOGRAFIA

- SANKOFF, D.; LABERGE, S. (1978): "The Linguistic Market and the Statistical Explanation of Variability". A: SANKOFF, D. (ed.), 239-250.
- SANKOFF, D.; LABOV, W. (1979): "On the Uses of Variable Rules". *Language in Society* 8, 2, 189-222.
- SANTAMARIA, (1986 [1985]): "A documentaçao dialectal para o estabelecimento do vocabulario administrativo". A: DUARTE, C; ALAMANY, R. (a cura de) (1986), 65-74.
- SAPIR, E. (1921): *Language*. New York: Harcourt, Brace and Co. Trad. cat. (1985): *El llenguatge*. Barcelona: Empúries.
- SARAGOSSÀ, A. (1994) "Una introducció al concepte <<pronoms>>". A: *Actes del Desè Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes* 3. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 409-439.
- SARAGOSSÀ, A. (1998): "Introducció al concepte <<adjectius possessius>>, i aplicació de la teoria al retrocés de la forma *llur* i de les formes contractes (*son carrer* → *el seu carrer*)". A: MAS, J.; MIRALLES, J.; ROSSELLÓ, P. (a cura de), 205-229.
- SARAGOSSÀ, A. (2000): "Els adjectius possessius: naturalesa teòrica i aplicació a la normativa i al català col·loquial". *Llengua i Literatura* 11, 199-280.
- SAROÏHANDY, J. (1908): "El català del Pirineu, a la ratlla d'Aragó". A: *I Congrés Internacional de la Llengua Catalana. Barcelona 1906*. Barcelona: Estampa d'En Joaquim Horta, 331-334.
- SAUSSURE, F. de (1972 [1916]): *Cours de linguistique générale*. Paris: Éditions Payot. Trad. cast. (1991): *Curso de lingüística general*. 3a ed. Madrid: Alianza editorial.
- SAVILLE-TROIKE, M. (1987): "The Ethnography of Speaking". A: AMMON, U.; DITTMAR, N.; MATTEIER, K. J. (ed.), I, 660- 671.
- SCHERER, K. R.; GILES, H. (ed.) (1979): *Social markers in speech*. Cambridge: Cambridge University Press.
- SCHMID, B. (1988): *Les "Traduccions valencianes" del Blanquerna (València 1521) i de la Scala Dei (Barcelona 1523)*. *Estudi lingüístic*. Barcelona: Curial Edicions Catalanes i Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

BIBLIOGRAFIA

- SEGARRA, M. (1982): "Sobre ortografia i pronunciació en català antic". *L'Avenç* 49, 22-26 [334-338].
- SEGARRA, M. (1985): *Història de la normativa catalana*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.
- SEGARRA, M. (1987): "Introducció". A: BALLOT, J. P. (1987 [1813]), 1-61.
- SEGARRA, M. (1991): "Història de la normativa i dels models lingüístics de la llengua catalana". A: MARTÍ i CASTELL, J. (1991), 179-188.
- SEGARRA, M. (1998): "Pompeu Fabra i el català de Barcelona". A: ARGENTER, J. A. (ed.) (2000), 199-226.
- SEGARRA, M. (2000): "Notes per a l'estudi del procés de codificació i estandardització del català al segle XX". *Caplletra* 27 (tardor 1999), 23-35.
- SEGARRA, M.; FARRENY, D. (1996): "Estàndard nord-occidental: fonaments històrics i descripció del model". AGUSTÍ, A. (ed.), 37-53.
- SEPA, E. (2000): "Afrosaharians a Catalunya: des de quan i des d'on". *Treballs de Sociolingüística Catalana* 14/15, 103-120.
- SILVA CORVALÁN, C. (1989): *Sociolingüística. Teoría y análisis*. Madrid: Alhambra.
- SINCLAIR, J. (1991): *Corpus, Concordance, Collocation*. Oxford: Oxford University Press.
- SISTAC, R. (1987): *El vocalisme del català occidental en la dicció estàndard*. Original mecanografiat.
- SISTAC, R. (1990): "Els parlars de Ponent". *Ilerda/Humanitats* XLVIII. 2a època, 191-195.
- SISTAC, R. (1992a): "El dialecte nord-occidental en els àmbits d'actuació formals". A: *Jornades de la Secció Filològica de l'IEC a Lleida*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 39-43.
- SISTAC, R. (1992b): "El factor d'intensitat en català nord-occidental". *Escola Catalana* 293, 8-9.
- SISTAC, R. (1993): *El Ribagorçà a l'Alta Llitera. Els parlars de la Vall de la Sosa de Peralta*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.

BIBLIOGRAFIA

- SISTAC, R. (1998a): *El català d'Àneu. Reflexions a l'entorn dels dialectes contemporanis*. Esterri d'Àneu: Consell Cultural de les Valls d'Àneu.
- SISTAC, R. (1998b): "L'impacte de la normalització lingüística sobre la variació. Un cas concret: el català nord-occidental". A: BOIX, E. *et al* (a cura de), 161-178.
- SISTAC, R. (1999): "Els dialectes davant el model." A: *Jornades de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans a la Franja (Calaceit i Fraga) (17 i 18 d'octubre de 1997)*. Barcelona, Calaceit i Fraga: Institut d'Estudis Catalans, Institut d'Estudis del Baix Cinca i Associació Cultural del Matarranya, 81-85.
- SISTAC, R. (2000 [1998]): "El català nord-occidental i la codificació fabriana". A: ARGENTER, J. A. (ed.), 227-234.
- SISTAC, R. *et al* (2000): "Taula rodona: Contribució dels mitjans de comunicació a la fixació de l'estàndard". A: CREUS, I.; JULIÀ, J.; ROMERO, S. (ed.), 105-134.
- SOBREQUÉS, S. (1961): *Els barons de Catalunya*. Barcelona: Vicens Vives.
- SOLÀ, J. (1973): "Reflexions sobre els pronoms febles". A: SOLÀ, J. (1978), 9-56.
- SOLÀ, J. (1978): *Estudis de sintaxi catalana 2*. Barcelona: Edicions 62.
- SOLÀ, J. (1987): *L'obra de Pompeu Fabra*. Barcelona: Teide.
- SOLÀ, J. (dir.) (1991): *Llibre d'estil*. Barcelona: Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona.
- SOLÀ, J. (1994): *Sintaxi normativa: estat de la qüestió*. 2a edició. Barcelona: Empúries.
- SOLÀ, J. (1995): *Llibre d'estil de l'Ajuntament de Barcelona*. Barcelona: Consorci per a la Normalització Lingüística.
- SOLANS, E. (1990): "Introducció a la morfosintaxi de la parla nord-occidental". *Ilerda Humanitats XLVIII*. 2a època. 209-214.
- SOLANS, E. (1996): *Estudi fonètic sobre la parla de Lleida*. Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs.
- SPENCER, J.; GREGORY, M. J. (1964): "An Approach to the Study of Style". Dins ENKVIST, N. E.; SPENCER, J.; GREGORY, M. J. (ed.), 59-109.
- SPENCER, A.; ZWICKWLY, A. M. (ed.) (1998): *The Handbook of Morphology*. Oxford: Blackwell.

BIBLIOGRAFIA

- STEWART, W. (1968): "A Sociolinguistic Typology for Describing National Multilingualism". A: FISHMAN, J. (ed.), 531-545.
- STOCKWELL, R.; SCHACHTER, P; PARTEE, B.H. (1973): *The major syntactic structures of English*. New York: Holt, Rinehart and Winston, Inc.
- SUÏLS, J. (1993) *Anivellament de trets dialectals a la ciutat de Lleida*. Original inèdit.
- TELEVISIÓ DE CATALUNYA (1995): *El català a TV3. Llibre d'estil*. Barcelona: Edicions 62.
- TELEVISIÓ DE CATALUNYA (1997): *Criteris lingüístics sobre traducció i doblatge*. Barcelona: Edicions 62.
- TERMCAT (1994): *Diccionari de lingüística*. Barcelona: Termcat i Fundació Trueta.
- TODOLÍ, J. (1998): *Els pronoms personals*. València: Universitat de València.
- TORRES, J. (2000): "L'adquisició del català. Anàlisi del cens lingüístic de Catalunya de 1996". *Club-8. L'impacte de les noves migracions en l'ecosistema comunicatiu català*. Departament de Filologia Catalana. Universitat de Barcelona. Ponència inèdita.
- TORT, J. (1992): "Notes sobre la Terreta i l'antic terme de Sapeira". *Collegats* 5, 445-468.
- TRUDGILL, P. (1974): *The Social Differentiation of English in Norwich*. Cambridge: Cambridge University Press.
- TRUDGILL, P. (1983): *Sociolinguistics: An Introduction to Language and Society*. Londres: Penguin Books.
- TRUDGILL, P. (1986): *Dialects in Contact*. Oxford: Blackwell.
- TURELL, M. T. (ed.) (1995): *La sociolingüística de la variació*. Barcelona: PPU.
- TURELL, M. T. (1995): "La base teòrica i metodològica de la variació lingüística". A: TURELL, M. T. (ed.), 17-49.
- TURELL, M. T. (2000a): "Llengua i migració: les altres llengües parlades a Catalunya". *Club-8. L'impacte de les noves migracions en l'ecosistema comunicatiu català*. Departament de Filologia Catalana. Universitat de Barcelona. Ponència inèdita.

BIBLIOGRAFIA

- TURELL, M. T. (ed.) (2000b): "Multilingualism in Spain. Sociolinguistic and Psycholinguistic Aspects of Linguistic Minority Groups". *Multilingual Matters* 120.
- TURULL, A. (1990): "Notes sobre el lleidatà". *Ilerda Humanitats* XLVIII. 2a època, 201-206.
- TURULL, A. (1992): "La substandardització". A: AA.DD., 3, 607-611.
- TUSÓN, A. (1988): "El comportament lingüístic: l'anàlisi conversacional". A: BASTARDAS, A.; SOLER, J. (ed.), 133-153.
- TUSON, A. (1991): "Las marcas de oralidad en la escritura". *Signos. Teoría y práctica de la educación* 3, 14-19.
- TUSON, A. (1995): *Anàlisi de la conversa*. Barcelona: Empúries.
- TUSON, A. (1998): "Diferència sexual i variació lingüística". *Caplletra* 25 (tardor 1998), 205-220.
- VALLVERDÚ, F. (1980a): *Aproximació crítica a la sociolingüística catalana*. Barcelona: Edicions 62.
- VALLVERDÚ, F. (a cura de) (1980b): *La llengua catalana i la seva normalització*. Barcelona: Edicions 62 i La Caixa.
- VALLVERDÚ, F. (1987): "El model de llengua als mitjans de comunicació". A: *Actes de les Segones Jornades d'Estudi de la Llengua Normativa*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- VALLVERDÚ, F. (1994a): "La sociolinguistique en Catalogne dans les années 80". A: BOYER, H.; STRUBELL, M. (ed.), 11-26.
- VALLVERDÚ, F. (1994b): "Bibliographie de la sociolinguistique catalane, 1980-1993". A: BOYER, H.; STRUBELL, M. (ed.), 139-147.
- VAN DIJK, T. (1980): *La noticia como discurso. Comprensión, estructura y producción de la información*. Barcelona: Paidós Comunicació.
- VAN DIJK, T. (1983): "Discourse analysis: Its development and application to the structure of news". *Journal of Communication* 33, 20-43.
- VAN DIJK, T. (ed.) (1985): *Handbook of discourse analysis*. New York: Academic Press.

BIBLIOGRAFIA

- VAN DIJK, T. (1987): *News analysis. Case studies international and national news*. Hillsdale: Lawrence Erlbaum.
- VARVARO, A. (1968): *Storia, problemi e metodi della linguística romanza*. Liguori editore. Trad. cast. (1988): *Historia, problemas y métodos de la linguística románica*. Barcelona: Sirmio.
- VENY, J. (1959-1960): "Paralelismos léxicos en los dialectos catalanes". *Revista de Filología Española* XLII, 91-149; XLIII, 117-202.
- VENY, J. (1971): "*Regiment de preservació de pestilència*" de Jacme d'Agramont (s. XIV). *Introducció, transcripció i estudi lingüístic*. Tarragona: Diputació Provincial de Tarragona. Edició revisada a VENY, J. (1993): "Estudi lingüístic del <<Regiment de preservació de pestilència>> de Jacme d'Agramont (s. XIV)". A: VENY, J. (1993), 121-203.
- VENY, J. (1978): *Estudis de geolingüística catalana*. Barcelona: Edicions 62.
- VENY, J. (1979): "Dialectalismes en els poetes lleidatans". A: *Homenatge a Samuel Gili Gaya (in memoriam)*. Barcelona: Bibliograf, 193-200. Reproduït a VENY, J. (1993): *Dialectologia filològica*. Barcelona: Curial edicions i Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 251-259.
- VENY, J. (1986): *Introducció a la dialectologia catalana*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.
- VENY, J. (1987): "Dialectalismes a les 'Visions de Mallorca' de Joan Santamaria". A: *Miscel·lània Homenatge a Josep Vallverdú*. Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs, 319-337. Reproduït a VENY, J. (1993): *Dialectologia filològica*. Barcelona: Curial edicions i Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 261-274.
- VENY, J. (1988): "Noves dades sobre la partió català occidental-català oriental". A: *Actes del V Col·loqui d'Estudis Catalans a Nord-Amèrica*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 11-35.
- VENY, J. (1989): *Els parlars catalans (Síntesi de dialectologia)*. 8a edició. Palma de Mallorca: Editorial Moll.
- VENY, J. (1991): "Les varietats geogràfiques i la normativa de la llengua catalana". A: MARTÍ i CASTELL, J. (ed.), 197-205.

BIBLIOGRAFIA

- VENY, J. (1993): *Dialectologia filològica*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- VENY, J. (1996): *Onomàstica i dialectologia*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- VENY, J. (2000): "Leuconíquia i cultura popular". *Caplletra* 26 (primavera 1999), 27-37.
- VENY, J.; PONS, L. (1998): *Atles lingüístic del domini català: Etnotextos del català oriental*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- VIAPLANA, J. (1981): *Elements per a una gramàtica generativa del català*. Barcelona: Edicions 62.
- VIAPLANA, J. (1985): "En relació a la distinció oriental-occidental. Notes crítiques sobre el mapa dialectal del català". A: *Miscel·lània Antoni M. Badia i Margarit* 2. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 27-36.
- VIAPLANA, J. (1994): "Dialectologia generativa en l'àmbit morfofonològic: una perspectiva en els estudis dialectals". A: *Estudis de llengua i literatura catalanes XXIX. Miscel·lània Germà Colón* 2. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 311-332.
- VIAPLANA, J. (1996a): "Els verbs regulars de la primera conjugació en el català nord-occidental: una descripció comparativa". A: *Estudis de lingüística i filologia oferts a Antoni M. Badia i Margarit* 3. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 311-339.
- VIAPLANA, J. (1996b): *Dialectologia*. València: Universitat de València.
- VIAPLANA, J. (1999): *Entre la dialectologia i la lingüística. La distància lingüística entre les varietats del català nord-occidental*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- VIDAL, J.; BUSQUETS, J. (1996): "Lingüística computacional". A: MARTIN VIDE, C. (ed.), 393-446.
- VILA, F. X. (1993): *Ús informal del català i el castellà entre els alumnes d'immersió lingüística*. Tesi de llicenciatura inèdita.
- VILA, F. X. (1995): "Breu revisió històrica dels estudis sociolingüístics catalans". *Quaderns ibero-americanos* 77, 95-104.

BIBLIOGRAFIA

- VILA, F. X. (1996): *When Classes Are Over. Language Choice and Language Contact in Bilingual Education in Catalonia*. Tesis doctoral inèdita. Vrije Universiteit Brussel.
- VILA, F. X. (1998): "L'alternança català/castellà entre alumnes escolaritzats en català: creació i establiment de normes d'ús" A: BOIX, E. *et al* (a cura de), 18-42.
- VILÀ, M.; FARGAS, A. (coord.) (1999): *Normativa i ús de la llengua*. Barcelona: Graó.
- WANNER, D. (1980): "Notes of the phonology of catalan clitics". A: *Estudis de Llengua i Literatura Catalanes. Actes del Primer Col·loqui d'Estudis Catalans a Nord-Amèrica*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 111-128.
- WEINREICH, U. (1953): *Languages in contact: Findings and Problems*. The Hague: Mouton. Trad. cat. (1996): *Llengües en contacte*. Alzira: Bromera.
- WEINREICH, U. (1954): "Is a Structural Dialectology Possible?". *Word* X, 388-400.
- WEINREICH, U; LABOV, W.; HERZOG, M. (1968): "Empirical Foundations for a Theory of Language Change". A: LEHMAN, W.; MALKIEL, Y. (ed.), 95-188.
- WHEELER, M. (1979): *Phonology of Catalan*. Oxford: Blackwell.
- WHEELER, M. (1989): "Les formes". A: AA.DD. (1989), 119-128.
- YZAGUIRRE, LI. (1996): "Els lingüístics del corpus UB". A: A: PAYRATÓ, LI.; BOIX, E.; LLORET, M. R.; LORENTE, M. (a cura de), 297-304.

Legislació

Constitució espanyola, de 27 de desembre de 1978

Decret 2092, de 23 de juny de 1978, d'incorporació de l'ensenyament del català a l'escola

Decret 566/1983, de 7 de desembre, d'atribució de les funcions relacionades amb la política de muntanya al Departament de Política Territorial i Obres Públiques

BIBLIOGRAFIA

- Decret 84/1984, de 16 de març, sobre el desplegament de la llei d'alta muntanya*
- Decret 75/1992, de 9 de març, d'ordenació general dels ensenyaments de l'educació infantil, l'educació primària i l'educació secundària obligatòria*
- Decret 116/1992, de 28 d'abril, sobre el seguiment dels plans comarcals de muntanya*
- Decret 333/1994, de 4 de novembre, d'ordenació general de la formació professional*
- Decret 82/1996, de 5 de març, d'ordenació dels ensenyaments de batxillerat*
- Decret 240/1998, de 27 d'agost, pel qual s'aprova el mapa sociolingüístic de Catalunya i es declaren oficials les dades estadístiques sobre el coneixement de la llengua catalana resultants de l'Estadística de població de Catalunya referida al dia 1 de maig de 1996*
- Estatut d'Autonomia de Catalunya, aprovat per la Llei orgànica 4/1979, de 18 de desembre*
- Llei 25/1982, de 30 de juny, d'agricultura de muntanya*
- Llei 2/1983, de 9 de març, d'alta muntanya*
- Llei 7/1983, de 18 d'abril, de normalització lingüística a Catalunya*
- Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases de règim local*
- Llei 8/1987, de 15 d'abril, municipal i de règim local de Catalunya*
- Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú*
- Llei 1/1998, de 7 de gener, de política lingüística*
- Llei 11/1999, de 21 d'abril, de modificació de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases de règim local*
- Ordre, de 18 de setembre de 1978, d'incorporació del català com a matèria obligatòria als plans d'estudi de l'ensenyament no universitari*
- Reglamento de Organización, Funcionamiento y Régimen Jurídico de las Entidades Locales, aprovat per Reial Decret 2568/1986, de 28 de novembre*
- Text refós de disposicions legals vigents en matèria de règim local, aprovat per Reial decret legislatiu 781/1986, de 18 d'abril*

BIBLIOGRAFIA

Pàgines electròniques

Centre International de Recherche en Aménagement Linguistique

<<http://www.ciral.ulaval.ca>> consultada el 9-11-00.

Centre de Recherches Mathématiques. Université de Montréal

<http://www.crm.umontreal.ca/~sankoff/GoldVarb_Frn.html> consultada el 9-11-00.

European Science Foundation. Network The Convergence and Divergence of Dialects in a Changing Europe

<<http://www.esf.org/human/hn/old/DIAL/dialb.htm>> consultada el 9-11-00.

Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura.

<<http://www.cultura.gencat.es/llengcat/noves/hemeroteca/catalana/htm>> consultada el 2-11-00.

Grup d'Estudis del Discurs. Universitat Pompeu Fabra

<<http://www.upf.es/df/xarxa/grups1.htm/htm>> consultada el 23-10-00

Institut d'Estadística de Catalunya <<http://www.gencat.es/idescat>> consultada el 9-11-00.

Institut d'Estudis Catalans <<http://www.iec.es>> consultada el 9-11-00.

Institut Universitari de Lingüística Aplicada de la Universitat Pompeu Fabra

<<http://www.iula.upf.es/urvlca.htm>> consultada el 4-11-99.

Istituto de Lingüística Computazionale <<http://www.ilc.pi.cnr.it/>> consultada el 9-11-00.

Lancaster Universtiy. Department of Linguistics and Modern English Language

<<http://www.ling.lancs.ac.uk/>> consultada el 9-11-00.

Noves SL (Hivern-primavera 2001). Edició electrònica.

<<http://cultura.gencat.es/llengcat/noves/hemeroteca/metodologia/pradilla.htm>> consultada el 27-3-01.

Universitat Autònoma de Barcelona <<http://www.blues.uab.es/recerca>> consultada el 23-10-00.

Universitat d'Alacant <<http://www.ua.es/dfcat/memoria.htm>> consultada el 9-11-00.

Universitat d'Oxford. British National Corpus. <<http://www.info.ox.ac.uk/bcn>> consultada el 7-2-01.

8. ÍNDEX DE TAULES, GRÀFICS I IL·LUSTRACIONS

TAULES

Taula 1.1 Fases simultànies i cíclicues de la planificació lingüística segons Haugen (1983: 275)	36
Taula 2.1 Evolució de la població a Tremp, el Pallars Jussà i Catalunya (1860-1986)	85
Taula 2.2 Components de l'esdeveniment de parla segons Hymes (1962/1968: 110-124)	137
Taula 2.3 Paràmetres situacionals de la variació segons Biber (1994: 40-41)	138
Taula 2.4 Graus d'espontaneïtat del discurs segons Castellà (1992: 128)	144
Taula 2.5 Caracterització dels diferents tipus de seqüència de la sessió plenària segons el grau d'espontaneïtat	144
Taula 3.1 Característiques generals de les sessions plenàries del corpus	165
Taula 3.2 Cel·les de la variable A, pèrdua de la forma plena de l'article definit masculí	178
Taula 3.3 Variable A. Freqüències absolutes i relatives per factors	179
Taula 3.4 Tabulació creuada dels grups de factors estil de parla i edat en la variable A	180
Taula 3.5 Anàlisi binomial d'1 nivell aplicada a la variable A a partir de l'opció de càlcul centering factors (més ràpida però menys acurada)	183
Taula 3.6 Anàlisi binomial de pujada i baixada en la variable A	184
Taula 4.1 Variable B: pèrdua de la forma plena de les unitats pronominals singulars de primera, segona i tercera persones de CD i CI en posició proclítica	216

ÍNDIX DE TAULES, GRÀFICS I IL·LUSTRACIONS

Taula 4.2 Variable C: pèrdua de la forma plena analògica <i>mos</i> de la primera persona del plural de CD i CI	221
Taula 4.3 Els demostratius en l'aranès actual (Ané, Ané & Sans, 1994: 27-28)	224
Taula 4.4 Variable D: pèrdua de les variants sonoritzades de l'adjectiu demostratiu	227
Taula 4.5 Variable E: pèrdua de les formes femenines plenes en <i>u</i> dels adjectius possessius d'un sol posseïdor	230
Taula 4.6 Variables explicatives	230
Taula 5.1 Distribució de l'article definit masculí segons l'estil de parla: freqüències relatives i absolutes	264
Taula 5.2 Distribució de l'article definit masculí segons el grau d'instrucció i de coneixement de la llengua escrita: freqüències relatives i absolutes	266
Taula 5.3 Distribució de l'article definit masculí segons l'estil de parla i el grau d'instrucció i de coneixement de la llengua escrita: freqüències relatives i absolutes en tabulació creuada	267
Taula 5.4 Distribució de l'article definit masculí segons l'edat: freqüències relatives i absolutes	268
Taula 5.5 Distribució de l'article definit masculí segons el context articulatori precedent: freqüències relatives i absolutes	270
Taula 5.6 Distribució de l'article definit masculí segons el nombre: freqüències relatives i absolutes	271
Taula 5.7 Distribució de l'article definit masculí segons el context articulatori precedent i el nombre: freqüències relatives i absolutes en tabulació creuada	272
Taula 5.8 Probabilitats de pèrdua de l'article etimològic segons l'estil de parla i el grau d'instrucció i coneixement del català escrit	275
Taula 5.9 Anàlisi de regressió esglaonada de la variable	275
Taula 5.10 Distribució de les formes pronominals de primera, segona i tercera persones del singular de CD i CI segons la persona del pronom: freqüències relatives i absolutes	282

ÍNDIX DE TAULES, GRÀFICS I IL·LUSTRACIONS

Taula 5.11 Distribució de les formes pronominals de primera, segona i tercera persones del singular de CD i CI segons el context articulatori precedent: freqüències relatives i absolutes	284
Taula 5.12 Distribució de les formes pronominals de primera, segona i tercera persones del singular de CD i CI segons la persona del pronom i el context articulatori precedent: freqüències relatives i absolutes en tabulació creuada	284
Taula 5.13 Distribució de les formes pronominals de primera, segona i tercera persones del singular de CD i CI segons l'estil de parla: freqüències relatives i absolutes	285
Taula 5.14 Distribució de les formes pronominals de primera, segona i tercera persones del singular de CD i CI segons el grau d'instrucció i de coneixement de català escrit: freqüències relatives i absolutes	286
Taula 5.15 Distribució de les formes pronominals de primera, segona i tercera persones del singular de CD i CI segons l'estil de parla i el grau d'instrucció i de coneixement de català escrit: freqüències relatives i absolutes en tabulació creuada	287
Taula 5.16 Distribució de les formes pronominals de primera, segona i tercera persones del singular de CD i CI segons l'edat: freqüències relatives i absolutes	288
Taula 5.17 Probabilitats de pèrdua de les formes pronominals plenes de primera, segona i tercera persones del singular de CD i CI segons la persona del pronom, el grau d'instrucció i de coneixement de català escrit, el context articulatori precedent i l'estil de parla	290
Taula 5.18 Anàlisi de regressió esglaonada de la variable B (fragment)	292
Taula 5.19 Distribució del pronom de primera persona del singular de CD i CI segons l'estil de parla: freqüències relatives i absolutes	301
Taula 5.20 Distribució del pronom de 1a persona del singular de CD i CI segons l'edat: freqüències relatives i absolutes	302

ÍNDEX DE TAULES, GRÀFICS I IL·LUSTRACIONS

Taula 5.21 Distribució del pronom de primera persona del singular de CD i CI segons l'estil de parla i el grau d'instrucció i de coneixement de la llengua escrita: freqüències relatives i absolutes en tabulació creuada	303
Taula 5.22 Distribució del pronom de primera persona del singular de CD i CI segons la posició respecte del verb: freqüències relatives i absolutes	303
Taula 5.23 Distribució de l'adjectiu demostratiu segons el grau locatiu: freqüències relatives i absolutes	311
Taula 5.24 Distribució de l'adjectiu demostratiu segons el nombre: freqüències relatives i absolutes	312
Taula 5.25 Distribució de l'adjectiu demostratiu segons el gènere: freqüències relatives i absolutes	312
Taula 5.26 Distribució de l'adjectiu demostratiu segons l'estil de parla: freqüències relatives i absolutes	313
Taula 5.27 Distribució de l'adjectiu demostratiu segons el grau d'instrucció i de coneixement de català escrit: freqüències relatives i absolutes	314
Taula 5.28 Distribució de l'adjectiu demostratiu segons l'edat: freqüències relatives i absolutes	315
Taula 5.29 Distribució de l'adjectiu demostratiu segons l'estil de parla i l'edat: freqüències relatives i absolutes	315
Taula 5.30 Probabilitats de pèrdua de les variants sonoritzades de l'adjectiu demostratiu segons l'estil de parla i l'edat	316
Taula 5.31 Anàlisi de regressió esglaonada de la variable D	318
Taula 5.32 Distribució de l'adjectiu possessiu femení segons el nombre: freqüències relatives i absolutes	323
Taula 5.33 Distribució de l'adjectiu possessiu femení segons l'estil de parla: freqüències relatives i absolutes	324
Taula 5.34 Distribució de l'adjectiu possessiu femení segons el grau d'instrucció i de coneixement de català escrit: freqüències relatives i absolutes	325

ÍNDIX DE TAULES, GRÀFICS I IL·LUSTRACIONS

Taula 5.35 Distribució de l'adjectiu possessiu femení segons l'edat: freqüències relatives i absolutes	325
Taula 5.36 Distribució de l'adjectiu possessiu femení segons l'estil de parla i el grau d'instrucció i coneixement de català escrit: freqüències relatives i absolutes en tabulació creuada	326

GRÀFICS

Gràfic 2.1 Moviments demogràfics al Pallars Jussà (1718-1991)	83
Gràfic 2.2 Competència lingüística a la Conca de Tremp (1996)	90
Gràfic 2.3 Origen de la població (1996)	91
Gràfic 3.1 Distribució de formes plenes i formes reforçades de l'article definit segons grups d'edat (Romero, 1994: 56-58)	152
Gràfic 3.2 Distribució de la població masculina de la Conca de Tremp i dels informants per edats	163
Gràfic 5.1 Percentatges d'aplicació de les variables dependents	333
Gràfic 5.2 Probabilitats d'aplicació de les variables dependents A, B i D	334

IL·LUSTRACIONS

Il·lustració 2.1 Modalitats lingüístiques segons la relació entre l'usuari i el mode de producció del discurs (a partir de Payrató, 1988/1990: 53)	134
Il·lustració 3.1 Disposició de la sala de plens	166